

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI ÇALIŞMA RAPORU

2021 | 2022
Haziran | Mayıs

11. Dönem 33. Olağan Kurucular Kurulu

2022, Ankara

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI ÇALIŞMA RAPORU

Haziran 2021 - Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

■ TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI HAKKINDA	iii
TİHV Kurucuları	iii
Aramızdan Ayrılan Kurucularımız	iv
TİHV Çalışma Ekibi	v
■ SON ÇALIŞMA DÖNEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	1
■ ÇALIŞMALAR	17
1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları.....	17
1.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmalarına Genel Bir Bakış.....	17
1.2. Temsilciliklerin Olmadığı Yerlerde Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları	20
1.3. Özel İhtiyaç Sahibi Gruplara Erişim	21
1.4. Sosyal Destek Çalışmaları	21
1.5. Tedavi ve Rehabilitasyonun Değerlendirilmesine Yönelik Çalışmalar	22
1.6. Araştırma Çalışmaları	22
1.7. Tedavi ve Rehabilitasyon Ekiplerinin ve TİHV Çalışanlarının Güçlendirilmesine Yönelik Faaliyetler.....	22
2. İşkencede Hesap Verilebilirliğin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar	24
2.1. Hukuki Destek Çalışmaları	24
2.2. (Alternatif) Tıbbi Değerlendirme Çalışmaları	24
2.3. İstanbul Protokolü'ne İlişkin Çalışmalar.....	24
3. İşkencenin ve Diğer İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesine Yönelik Çalışmalar	25
3.1. TİHV Dokümantasyon Çalışmaları, Yayınlar ve Basın Açıklamaları	25
3.2. Farkındalık ve Savunuculuk Çalışmaları	32
3.3. Uluslararası Mekanizmalar, Ağlar ve İlişkilerin Etkin Kullanılması	32
3.4. İletişim Çalışmaları	33
4. İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi.....	34
5. Özel Projeler ve Diğer Çalışmalar	46
5.1. “İnsan Hakları Ortamının Yeniden İnşası İçin İfade, Medya, Örgütlenme ve Toplanma Özgürlüklerini Savunmak” Projesi.....	46
5.2. İşkence ve Ağır Ciddi İnsan Hakları İhlallerine karşı Toplumsal Farkındalık ve Mücadeleyi Güçlendirme Projesi.....	47
5.3. İletişim Raporu Haziran 2021 – Nisan 2022	48
5.4. Bilgi İşlem Çalışma Raporu	51
6. TİHV Temsilcilik ve Merkezlerinin Çalışmaları	53
■ MALÎ RAPOR.....	69

TİHV HAKKINDA

TİHV KURUCULARI

Vakfedenler (1990)

İHD Genel Merkezi
Akın Birdal
Alpaslan Berktaş
(17 Mart 1996 tarihinde istifa etmiştir)
Aziz Gürsoy
Bekir Doğanay
Fevzi Bahattin Argun
Gencay Gürsoy
Haşim Aydıncak
Hüsnü Öndül
Lalezar Mürşitpınar
Mehmet Selim Ölçer
Mehmet Vural
Murat Yetkin
Nart Bozkurt
Nevzat Helvacı

Okan Akhan
Ömer Faruk Yenigün
Şükran İrençin
Veli Lök
Yavuz Önen
Zeki Tavşancıl
Ata Soyer
(19 Mart 2013 tarihinde kaybettik)
Emil Galip Sandalcı
(10 Mart 1993 tarihinde kaybettik)
Ergin Atasü
(09 Mart 1998 tarihinde kaybettik)
Haldun Özen
(05 Mayıs 2002 tarihinde kaybettik)
Halit Çelenk
(05 Mayıs 2011 tarihinde kaybettik)

İhsan Atar
(29 Ekim 2010 tarihinde kaybettik)
Leman Fırtına
(02 Nisan 2015 tarihinde kaybettik)
Mahmut Tali Öngören
(13 Ekim 1999 tarihinde kaybettik)
Mustafa Ekmekçi
(21 Mayıs 1997 tarihinde kaybettik)
Nusret Fişek
(03 Kasım 1990 tarihinde kaybettik)
Veli Devecioğlu
(09 Haziran 2015 tarihinde kaybettik)
Muzafer İlhan Erdost
(25 Şubat 2020 tarihinde kaybettik)
Mehmet Doğan Taşdelen
(11 Temmuz 2020 tarihinde kaybettik)

Kurucular Kurulu Tarafından Seçilen Kurucular

Şahika Yüksel
Sabri Dokuzoğuz
Ümit Erkol
Türkcan Baykal
Şebnem Korur Fincancı
Necdet İpekyüz
Mustafa Çinkılıç
Yusuf Alataş
Günseli Kaya
Tanıl Bora
Sezai Berber
M. Sezgin Tanrikulu
Cem Kaptanoğlu
Sedat Aslantaş
Yücel Sayman
Lütfi Demirkapı
Nadire Mater
Mithat Sancar
Gül Erdost
Osman Baydemir
Metin Bakkalcı
Berna Arda
Tahir Elçi
(28 Kasım 2015 tarihinde kaybettik)
Nihat Bulut
İoanna Kuçuradi
Sabih Ataç
Önder Özkalıpçı

(12 Şubat 1991)
(17 Mart 1996)
(29 Mart 1998)
(29 Mart 1998)
(29 Mart 1998)
(29 Mart 1998)
(29 Mart 1998)
(29 Mart 1998)
(17 Ekim 1999)
(17 Ekim 1999)
(17 Ekim 1999)
(17 Ekim 1999)
(17 Ekim 1999)
(26 Mart 2000)
(26 Mart 2000)
(26 Mart 2000)
(26 Mart 2000)
(26 Mart 2000)
(25 Mart 2001)
(25 Mart 2001)
(25 Mart 2001)
(25 Mart 2001)
(25 Mart 2001)
(25 Mart 2001)
(30 Mart 2002)
(30 Mart 2002)
(30 Mart 2002)

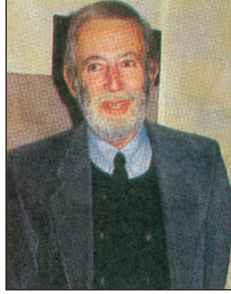
Muhsin Bilal
Metin Aksoy
Coşkun Üsterci
Mehmet Antmen
Nejat Taştan
Selahattin Demirtaş
Ülkü Özen
Barış Yavuz
Hürriyet Şener
Turgut Tarhanlı
Necmi Erdoğan
Emirali Türkmen
Levent Kutlu
Öztürk Tükdoğan
Ümit Biçer
Özge Yenier Duman
Zeki Gül
Eren Keskin
Ferah Salman
Mehmet Emin Yüksel
Müge Yetener
Nilgün Toker
Alaz Erdost
Feride Aksu Tanık
Gülseren Yoleri
Kerem Altıparmak
Murat Aba
Ümit Efe

(30 Mart 2002)
(30 Mart 2002)
(26 Mart 2005)
(26 Mart 2005)
(26 Mart 2005)
(26 Mart 2005)
(26 Mart 2005)
(15 Mart 2014)
(04 Nisan 2004)
(04 Nisan 2004)
(04 Nisan 2004)
(04 Nisan 2004)
(15 Mart 2014)
(15 Mart 2014)
(15 Mart 2014)
(15 Mart 2014)
(15 Mart 2014)
(28 Mart 2015)
(28 Mart 2015)
(28 Mart 2015)
(28 Mart 2015)
(28 Mart 2015)
(05 Eylül 2020)
(05 Eylül 2020)
(05 Eylül 2020)
(05 Eylül 2020)
(05 Eylül 2020)

ARAMIZDAN AYRILAN KURUCULARIMIZ

Dr. Nusret FİŞEK
1914 – 1990

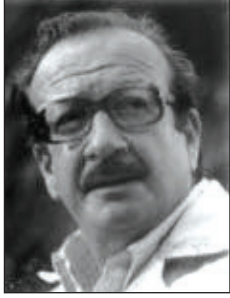
Emil Galip SANDALCI
1922-1993

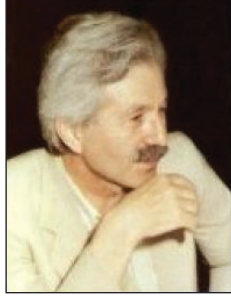
Mustafa EKMEKÇİ
1924 – 1997

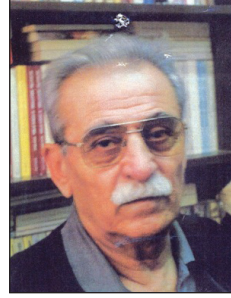
Ergin ATASÜ
1940 – 1998

Mahmut Tali ÖNGÖREN
1931 – 1999

Haldun ÖZEN
1933 – 2002

İhsan ATAR
1929 – 2010

Halit ÇELENK
1924 – 2011

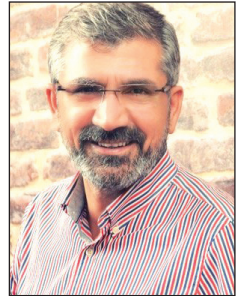
Ata SOYER
1955 -2013

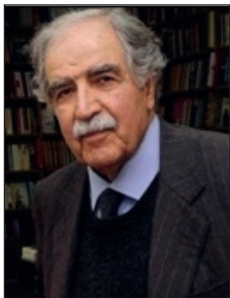
Leman FIRTINA
1926 - 2015

Veli DEVECİOĞLU
1928 - 2015

Tahir ELÇİ
1966 - 2015

Muzaffer İlhan ERDOST
1932 - 2020

Mehmet Doğan TAŞDELEN
1949 - 2020

TİHV ÇALIŞMA EKİBİ

■ Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Asıl Yönetim Kurulu Üyeleri

Metin BAKKALCI (Başkan), Coşkun ÜSTERCİ (Genel Sekreter), Nihat BULUT (Sayman), Rasime Şebnem KORUR, Ümit BİÇER, Barış YAVUZ, Nilgün TOKER, Ümit EFE, Hüseyin KÜÇÜKBALABAN

■ Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Yedek Yönetim Kurulu Üyeleri

Türkcan BAYKAL, Mehmet Emin YÜKSEL, Berna ARDA, Zeki GÜL, Rehşan BATARAY SAMAN

■ Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Asıl Vakıf Denetçileri

Mehmet VURAL, Mustafa ÇİNKILIÇ, Sabri DOKUZOĞUZ

■ Haziran 2021 - Haziran 2022 Dönemi Yedek Vakıf Denetçileri

Mehmet ANTMEN, Haşim AYDINCAK

■ Genel Merkez

Metin BAKKALCI, Halil Onur İPEK, Yücel BAZO, Handan TAZE, Melahat BÜYÜKTANIR, Hülya ARAS, Nihat BULUT, Hakkı ÜNLÜ, Didem AYDEMİR (25 Ekim 2021 - 31 Temmuz 2022 tarihleri arası), Deniz YASİN (12 Mayıs 2022 tarihine kadar)

■ İstanbul Temsilciliği

Enver Baran GÖRSEL, Ümit EFE, Şükriye BİDER, Deniz AKYIL SOKULLU, Bilal YILDIZ, Ümit BİÇER, Elif YILDIRIM, Ezgi GÜNEŞ, Cihan Deniz ZARAKOLU, Saliha BAYKARA, Süheyla AĞKOÇ, Hebun YAŞAR, Cihan KAPLAN, Elçin DAYANIR, Hasan YÜKSEL (11 Ekim 2021 tarihinden itibaren), Rojda ÇELİK (15 Şubat 2022 tarihinden itibaren), Pınar CEYLAN (30 Haziran 2021 tarihine kadar), Gözde BAŞKOÇ (31 Ağustos 2021 tarihine kadar), Cansu TURAN (31 Ocak 2022 tarihine kadar)

■ İzmir Temsilciliği

Aytül UÇAR, Coşkun ÜSTERCİ, Zekiye AYATA, Habibe GÜNEŞ, Eylem YILDIZER

■ Diyarbakır Temsilciliği

Zelal SADAĞ, Serkan DELİDERE, Azize EKER, Güldar ÖNERARI, İshak DAKAK, Elif TURAN, Gulan Çağın KALELİ, Mustafa ALTINTOP, Seda Zelal VURAL (1 Temmuz 2021 tarihinden itibaren)

■ Cizre Referans Merkezi

İdris ÖZEN, Raperin TUNÇ (5 Temmuz 2021 tarihinden itibaren)

■ Van Temsilciliği

Ayfer HORASAN, Sevim ÇİÇEK, Ayfer ŞAHİN BİLİCİ, Fahriye Cengiz YILDIRIM, Emrah KERTİŞ, Hüseyin YAVIÇ, Beritan Hazal KÖLEN (1 Temmuz 2021 tarihinden itibaren)

■ İnsan Hakları Ortamının Yeniden İnşası İçin İfade, Medya, Dernek ve Toplanma Özgürlüklerini Savunmak Projesi

Hanifi KURT (30 Kasım 2021 tarihine kadar), Zeynep BARKOT (31 Aralık 2021 tarihine kadar), Nermin BİTER (31 Aralık 2021 tarihine kadar), Cansu AKBAŞ DEMİREL (31 Aralık 2021 tarihine kadar), Lülüfer KÖRÜKMEZ KURT (31 Aralık 2021 tarihine kadar)

■ İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi

Elçin TÜRKDOĞAN, Canan KORKMAZ, Ayşe ÇETİNTAŞ YÜKSEL, Sevim SALİHOĞLU, Cem GURBETOĞLU, Tülin KORKMAZ, Fatma DEVRİM KILIÇER, Hatice BUDAKLI MUTLU, İsmail BOYRAZ, Yasemin DORA ŞEKER, Yusuf ERDOĞAN, Davut ARSLAN, Nehir BİLECE, Jiyan ÖZKAPLAN, Tuğçe İNCE, İlham YILMAZ, Ece BİŞİRİR, Günizi SATAR (3 Eylül 2021 tarihinden itibaren), Polat Yamaner (28 Ekim 2021 tarihinden itibaren), Ali Serdar TEKİN (1 Şubat 2022 tarihinden itibaren), Hediye Aslı DAVAS (1 Şubat 2022 tarihinden itibaren), Sati MEŞE (24 Ocak 2022 tarihinden itibaren), Dilan ATEŞ (30 Ağustos 2021 tarihine kadar), Levent PİŞKİN (27 Ekim 2021 tarihine kadar), Adem ÇETİN (1 Temmuz 2021 - 24 Aralık 2021 tarihleri arası)

SON ÇALIŞMA DÖNEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (31 Mayıs 2021 – 31 Mayıs 2022)

1. Genel Değerlendirme

1.1. Bu raporun değerlendirme bölümü 24 Şubat 2022 tarihinde bir başka yakın bölgemiz olan Ukrayna'nın Rusya işgali ile başlayan savaşın derin acılarının bir kez daha yaşandığı bir ortamda yazılmıştır.

Kuşkusuz 21. yüzyılda 2022 yılında tüm dünyanın tanıklığında her biri biricik olan insanların derin acılarına yol açan bu ortamın derhal sonlanması en öncelikli konu olsa gerektir.

Yanısıra yüzyıllardır yaşanan derin acıların içinden süzülerek bu acıların bir daha ASLA yaşanmaması için insanlık alemin oluşturduğu uluslararası mekanizmaların etkin ve sonuç alıcı adımlar atma konusundaki bu derin suskunluğu ve işlevsizliği de insanlık krizinin dünyada ulaştığı boyutu göstermektedir.

Bu nedenledir ki; hele de Covid-19 pandemisinin (küresel salgının) henüz sürmekte olduğu ve çatışma bölgesinin aktif nükleer santrallerin en yoğun bulunduğu bölgelerden birisi olduğu gerçeği de gözönüne alındığında,

- Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırı ve işgalini derhal sonlandırmasına;
- Sorunların halkların doğrudan katılımıyla, barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşturulmasının sağlanması;
- NATO ve diğer üçüncü taraf devlet ve kurumlarının, Ukrayna'da yaşanan acıları istismar ederek, çatışma ve gerilim iklimini tırmandıracak, silahlanma yarışına hız kazandıracak adımlar atmasına yeltenemeyeceği bir ortamın sağlanmasına;
- Başta Birleşmiş Milletler (BM) olmak üzere uluslararası mekanizmaların, kendilerini yeniden yapılandırılması süreçlerinin başlatılması dâhil, varlık sebeplerine ve değerlerine uygun şekilde harekete geçip, yeni trajediler yaşanmasına engel olmasına,

- ve tabii ki bu savaş ortamının derhal sonlandırılmasına

yönelik her düzeydeki çabaların/çabalarımızın hep birlikte daha da yükseltilmesinin son derece önemli olduğu bir dönemde bu değerlendirme yazısı yazılmıştır. Umuyor ve diliyoruz ki bu değerlendirme yazısı sizler tarafından okunuyor iken bu ve benzeri işgaller ve savaşlar son bulmuş olacaktır.

Yaşamakta olan (yaşanan) bu acı deneyim, başta yaşam hakkı olmak üzere, ağır insan hakları ihlallerine, büyük travmalara, ekonomik ve toplumsal yıkımlara, kentlerin, kültürlerin, ekolojinin ve DEĞERLERİN tahribatına yol açan savaşların/çatışmaların tüm dünyada ve ülkemizde son bulacağı ve adil bir barış ortamının sağlanacağı bir düzenin insan haklarının kurucu rolünü yeniden öne çıkaran bir yaklaşımla oluşturulması gereğinin tüm dünya ve Türkiye halklarının en öncelikli acil gündemi olduğu gerçeğini bir kez daha göstermektedir.

1.2. Öte yandan iki yılı aşkın bir süredir yaşamakta olan Covid – 19 pandemisi (küresel salgın) aynı zamanda uluslararası sistemin zaaf ve yetersizliklerini tüm çıplaklığı ile ortaya koymaktadır. Zira her ne kadar bu pandemin etkeni olan SARS-CoV-2 bir biyolojik etken ise de pandeminin gerek sebepleri gerekse yol açtığı sonuçları açısından her düzeydeki toplumsal ilişkilerde ve insanın tüm canlı ve cansız bileşenleri ile doğa ile ilişkilerinde derin tahribat yaratmakta olan sistemlerin ve yönetimlerin başat sorumluluğu daha da görünür hâle gelmiştir.

Temel haklar kapsamında başta sağlık, eğitim ve temiz bir çevre olmak üzere tüm kamusal alanların piyasaya terk edilmesi ve insanın doğaya vahşi müdahalesi giderek daha büyük yıkımlara ve salgınlara yol açmakta olduğu gerçeği çok geniş toplumsal kesimler tarafından ne yazık ki doğrudan yaşanarak deneyimlenmektedir.

Her ne kadar pandemi sonrasında hiçbir şey eskisi gibi olmayacak ifadesi yaygın olarak kullanılıyor ise de salgın

sonrası yaşanacaklar yaşamakta olduğumuz pandemi sürecinde “insan hakları merkezli pandemi mücadelesi”nin gereklerini ve gerekli olan radikal dönüşümleri hep birlikte ne denli amaca yönelik gerçekleştiriyor olduğumuz ve de olacağımız ile doğrudan ilgili olduğunu paylaşmak isteriz.

Ülkemizde de her ne kadar Sağlık Bakanı’nca 2 Mart 2022 tarihinde hangi bilimsel veri ve kanıtlara dayalı olduğu bilinmeyen bir şekilde “Salgın kelimesine eskisi kadar vurgu yapmaya gerek yoktur. Salgınla toplum olarak, kısıtlamalarla mücadele etme döneminden bireysel olarak korunma dönemine geçmeliyiz.” ifadeleri kullanılmış ise de bu son çalışma döneminde de Covid-19 salgını varlığını sürdürmüştür.

Ülkemizde 17 Mayıs 2022 tarihi itibarı ile 98.904¹ insanın doğrudan Covid-19 nedeniyle yaşamını yitirdiği² gözönüne alındığında esas olarak önlenabilir ölümler olduğu için her birinin yaşam hakkı kapsamında ele alınması gereken ve derin acılara yol açan kayıplar (Covid-19 nedeniyle doğrudan veya dolaylı ölümler), yanısıra yine her biri aynı zamanda insan hakları ihlalleri kapsamında ele alınması gereken pek çok ağır sağlık sorunlarının ertelenmesine ya da artmasına yol açması anlamında sağlık hizmetlerine erişim hakkı kısıtlılıkların, sosyal ilişki kısıtlılıklarına dayalı yoksunlukların ve yorgunlukların, ekonomik hayattaki eşitsiz kısıtlılıkların yol açtıkları kayıplar başta olmak üzere pek çok hak ihlallerinin yaşandığı bir süreci yaşıyoruz.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı olarak Türk Tabipleri Birliği, İnsan Hakları Derneği ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası ile birlikte başta yaşam ve sağlık hakkı ihlalleri olmak üzere COVID-19 pandemisi döneminde görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmek ve görevlerinin gereklerini yapmakta ihmal ve gecikme göstererek kişilerin mağduriyetine ve kamu zararına neden olmaları nedeniyle sorumlular (Sağlık Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ve Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu) hakkında 10 Aralık 2021 tarihinde kamu davası açılmasına yönelik suç duyurusunda bulunulmuştur. Her ne kadar 27 Ocak 2022 tarihinde bu başvurumuzla ilgili “soruşturmaya yer olmadığına dair karar” ve “dilekçenin işleme konulmaması kararı” verilmiş ise de tarafımızdan bu kararlara yönelik itiraz süreci sürmektedir.

Kuşkusuz pandemi tüm kesimleri etkisi altına almakla birlikte pandeminin ağır sonuçlarını esas olarak gittikçe derinleşen eşitsizliklerden doğrudan ya da dolaylı en olumsuz etkilenen kesimler yaşamaktadır (her düzeyde

ayrımcılığa maruz kalanlar, emekçiler, yoksullar, yoksunlar, kadınlar, çocuklar, LGBTİQ+, özgürlüğünden alıkonanlar ve mülteciler başta olmak üzere).

Öte yandan Covid 19 salgını ile mücadele bir önleme ve koruma sorunu olarak değil de militarist bir zihniyetle esas olarak bir güvenlik sorunu hâline getirilerek, bu süreci siyasi erki daha da merkezileştirmenin ve toplum üzerindeki baskı ve kontrolünü daha da artırmanın bir fırsatı hâline dönüştürülmektedir.

1.3. Önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi, ülkemiz, 2016 yılından bu yana önce doğrudan, 19 Temmuz 2018 tarihinden itibaren de resmen kaldırıldığı söylenece de en son 28 Temmuz 2021 tarihinde yürürlüğüne giren pek çok düzenleme ile kalıcılık/süreklilik kazandırılan bir OHAL rejimi ile yönetilmektedir. Bu durum/süreç, siyasal iktidarın gücünü sınırlandıran anayasacılık ilkesinin terk edilmesine, böylece hem hukukun hem de kurumların baskıcı rejimin birer “aracı” hâline getirilerek keyfiyetin ve bilhassa da belirsizliğin kamusal alana hâkim kılınmasına yol açmıştır.

Bu konuda Gezi davasının 25 Nisan 2022 tarihindeki duruşmasında İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin oy çokluğuyla, 1637 gündür keyfi bir şekilde tutuklu olan Osman Kavala’nın hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs gerekçesiyle, takdir indirimi olmaksızın ağırlaştırılmış müebbet cezasıyla, Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater, Hakan Altınay, Can Atalay, Mine Özerden, Yiğit Ali Ekmekçi, Tayfun Kahraman’ın ise hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüse yardım etmek gerekçesiyle 18’er yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına hükmetmesi ve mahkemenin ayrıca yedi kişinin duruşma salonunda derhal tutuklanmasına karar vermesi sadece son bir örnek olarak gösterilebilir.

Bir önceki dönemde zaten katılım ve müzakere olanaklarının sınırlandığı yasa yapma süreçlerinin yanısıra son dönemde esas olarak Cumhurbaşkanlığı Kararı, çeşitli yönetmelik ve genelgeler dahası “ben devletim” ya da “gönümüz razı olmadı” ya da “bana göre suçtur” gibi sözel ifadeler şeklindeki keyfi yönetme pratikleri rejimin karakteristik özelliğine dönüştürülmüştür.

Gerek vakfımız dâhil ülkemizdeki insan hakları kurumlarının gerekse de Türkiye’nin de üyesi olduğu Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi ilgili organları dâhil uluslararası insan hakları kurumlarının raporlarında da yer aldığı gibi Covid 19 salgını da vesile edilerek yaşam hakkı ihlalleri, işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları, düşünce, toplantı ve gösterilerde güvenlik güçlerinin “işkence” düzeyine ulaşan şiddet uygulamaları başta olmak üzere

1 <https://covid19.who.int/region/euro/country/tr>

2 5 Mayıs 2022 tarihinde yayımlanan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) raporunda Türkiye’de hayatını kaybedenlerin dünya oranına benzer şekilde ölümlerin 2,7 kat daha fazla olduğu bildirilmiştir.

hemen hemen tüm temel hak ve özgürlükler alanındaki ihlaller sıradanlaştırılmaya çalışılmakta ve artarak devam etmektedir.

Dahası bugün itibarıyla Türkiye'nin çok büyük çoğunluğunun tanıklığında ya da pek çok kesimin doğrudan maruz kaldığı gibi insan hakları ihlallerinin kurala, hakların kullanımının istisnaya dönüştüğü, ama daha da önemlisi insan haklarının sistematik ihlalden öte, insan haklarının ilgasına yönelme eğilimlerinin derinleştiği, hak temelli bir rejim fikri terk edilmekte olduğu bir ortamı yaşamaktayız.

Öte yandan Kürt sorunu, Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki en temel engellerden biri olarak varlığını korumaktadır. Sorunun barışçıl, demokratik ve adil çözümüne yönelik esas olarak iktidar tarafından içtenlikli, bütünlüklü adımların atılmaması, yanı sıra Ortadoğu'daki gelişmelerin de etkisi ile 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinin hemen ardından başlayan silahlı çatışma ortamı hâlen sürmekte ve başta yaşam hakkı olmak üzere ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine yol açmaktadır. Özellikle son genel seçimlerde 6.5 milyon yurttaşın oyunu almış olan HDP'nin kapatılması girişimi, başta Kürtler olmak üzere Türkiye toplumunun önemli bir bölümünü katılım ve temsil mekanizmalarının dışına itecek, siyasal hakları kullanma imkânından yoksun bırakacaktır. Bu durum toplumsal barışa ve bir arada yaşama iradesine büyük zararlar verecek olması bakımından son derece kaygı verici bir gelişmedir. Çatışmasızlık ortamının tesisi ile birlikte çatışmasızlık hâlinin yaşanan olumsuzluklardan da hareketle tahkim edilmiş bir hâle getirilerek güçlendirilmesi, izlenmesi ve toplumsal barışın sağlanabilmesi için tüm toplumun da etkin katılımı ile içtenlikli, etkin programları geliştirmesi öncelikli bir gündemdir.

1.4. Bunların yanı sıra Türkiye'de son kırk yılın en ağır ekonomik krizlerinden birisi yaşanmaktadır. Yıllardır uygulanan "neoliberal kapitalist ekonomi" diye nitelenen politikalarının sebep olduğu yoksullaşma, güvencesizleşme ve örgütsüzleşme, OHAL uygulamaları ile daha da derinleşmiş ve süreklilik kazanmıştır. Covid-19 salgını ile birlikte bu tablo daha vahim bir görünüm kazanmıştır.

1.5. Derin bir tahribatın yaşandığı insan hakları ortamında insan hakları örgütlerine ve savunucularına yönelik başta yargı yolu ile olmak üzere baskı ve tehdit politikaları artarak sürmektedir. Ayrıca iktidar kontrolünü ve baskısını artırmak, dehşet ve korku yaymak amacı ile avukatlara, gazetecilere, sosyal medya kullanıcılarına yönelik gözaltı ve tutuklamalarla şiddet rejimini daha da güçlendirmeye çalışmaktadır.

Sadece son çalışma döneminde ve insan hakları savunuculuğu bağlamında vakfımızla ilgili kimi örnekleri paylaş-

mak isteriz: (her ne kadar tüm raporlarımızda yer veriyor isek de bu çalışma raporunda isimlerine yer veremediğimiz çok sayıdaki insan hakları savunucusundan özür dileyerek)

- Hakkında bir kısmı daha sonra birleştirilen toplam 143 dava açılmış olan TİHV kurucu üyesi ve İHD Eş Genel Başkanı Eren Keskin 16 Şubat 2021 tarihinde 6 yıl 3 ay hapis ile cezalandırıldı.
- Eren Keskin ayrıca bir panelde yaptığı konuşma nedeniyle yargılandığı bir başka davanın 17 Şubat 2022 tarihindeki ilk duruşmasında beraat etmiştir.
- TİHV Cizre Referans Merkezi önceki dönem başvuru hekimimiz ve Şırnak Tabip Odası başkanı Dr. Serdar Kuni 16 Kasım 2020 tarihinde 4 yıl 2 ay hapis ile cezalandırılmış idi. Daha sonra istinaf mahkemesince onaylanan dosya Yargıtay aşamasındadır.
- Ayrıca bu dosya nedeniyle Serdar Kuni'nin aile hekimliği sözleşmesi Şırnak Sağlık Müdürlüğü tarafından 28 Mart 2022 tarihinden itibaren 2 ay süre ile askıya alınmıştır.
- TİHV Kurucular Kurulu üyesi, farklı dönemlerde yönetim kurulu üyeliği ve 2000 – 2003 yılları arasında genel sekreterlik görevlerini üstlenen, 1990 – 1995 yıllarında ise Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı olan Dr. Mehmet Selim Ölçer, 11 Ekim 2021 tarihinde Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kurucusu olduğu "Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği"nde yürüttüğü çalışmalar nedeniyle 2 yıl 1 ay hapis cezası ile cezalandırıldı.
- TİHV kurucu üyesi ve İHD Eş Genel Başkanı Öztürk Türkdoğan 19 Mart 2021 tarihinde gözaltına alındıktan sonra aynı günün akşamı serbest bırakılmış idi. Daha sonra ise kendisi hakkında açılan ve bütünüyle İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı sıfatıyla yaptığı savunuculuk faaliyetleri ile ilgili olan ve kendisi hakkında "silahlı örgüt üyeliği" suçlaması yapıldığı davanın 19 Nisan 2022 tarihindeki duruşmasında beraat etmiştir. Öztürk Türkdoğan hakkında ayrıca İHD genel merkezinde Mülkiye Müfettişliğince Şubat 2020'de idari, mali ve faaliyet denetimi sonucu yapılan suç duyurusu iki ayrı dava açılmıştır. Bunlardan ilki 24.04.2017 ve 24.04.2018 tarihlerinde İnsan Hakları Derneği'nin Ermeni soykırımının tanınması yönündeki açıklamalarının TCK m.301'e aykırı olduğu, diğeri ise 29.06.2018 tarihinde İnsan Hakları Derneği'nin internet sitesinde yayınlanan yazıda İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında suç teşkil eden ifadelerin yer aldığı iddiaları ile ilgilidir. Bu son davanın bir sonraki duruşması 27 Haziran 2022 tarihinde gerçekleşecektir.

- Vakfımızın bir önceki başkanı, hâlen yönetim kurulu üyesi ve TTB Merkez Konsey Başkanı Şebnem Korur Fincancı, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü (RSF) Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu ve gazeteci-yazar Ahmet Nesin'in Özgür Gündem gazetesinin maruz bırakıldığı yargısal tacize ve baskılara karşı gazeteyle dayanışma amacıyla 2016 yılının Mayıs ayında başlatılan 'Nöbetçi Yazı İşleri Müdürü' kampanyasına katılmaları gerekçesi ile yargılandıkları ve beraat ettikleri davadan istinaf mahkemesi, ceza verilmesi talebiyle yeniden yargılanmalarına karar vermiş, böylece yargı yolu ile baskı politikasına maruz bırakılmıştır. Bir sonraki duruşma 14 Haziran 2022 tarihinde gerçekleşecektir.
 - Şebnem Korur Fincancı hakkında ayrıca bir YouTube kanalına verdiği röportaj nedeniyle bir başka soruşturma açıldığı 21 Mart 2022 tarihinde öğrenilmiştir.
 - Vakfımızın başkanı Metin Bakkalcı ve kurucular kurulu üyesi Günseli Kaya hakkında Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası tarafından hazırlanan bir belgeselde yer verilen kimi konuşmaları nedeniyle soruşturma açıldığı 7 Nisan 2022 tarihinde öğrenilmiştir.
 - TİHV Diyarbakır Temsilciliği çalışanı Sosyal Hizmet Uzmanı Serkan Delidere ve gönüllümüz TTB eski Merkez Konseyi Üyesi ve hâlen Onur kurulu üyesi Dr. Şeyhmus Gökalg Diyarbakır ve çevre illerinden çok sayıda hak savunucusu, avukat ve sivil kurum temsilcisi ile birlikte 20 Kasım 2020 tarihinde gözaltına alındılar. Tutuklanan Şeyhmus Gökalg yaklaşık üç aylık tutukluluk sürecinden sonra salınmasına karşın açılan dava sürecinde 19 Kasım 2021 tarihindeki duruşmada beraat etmiştir. Serkan Delidere ise açılan dava sürecinde 21 Nisan 2021 tarihindeki duruşmada beraat etmiştir.
 - TİHV hukukçusu Gulan Çağın Kaleli hakkında 10 Mart 2021 günü müdafilik yapmış olduğu dosyada, hakkındaki örgüt üyeliği suçlaması ile görevi engellenerek soruşturma başlatılmıştır.
 - TİHV İzmir Temsilciliği tedavi sekreteri Aytül Uçar, Boğaziçi Üniversitesine Melih Bulu'nun rektör atanmasına yönelik protestolar sırasında işkence ve diğer kötü muamele yapan kolluk görevlilerini uyardığı için 3 Şubat 2021 tarihinde gözaltına alınmış ve aynı gün salınmasına karşın kendisi hakkında iki ayrı dava açılmıştır. Birincisi kendisi dâhil üç kadın hakkında "Cumhurbaşkanı'na hakaret" gerekçesi ile açılan davanın bir sonraki duruşması 2 Eylül 2022 tarihine ertelenmiştir. İkincisi ise "toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına" muhalefet gerekçesi ile açılan davanın ikinci duruşması ise 24 Haziran 2022 tarihinde görülecektir.
 - Ankara'da 36 saat süren nöbetin ardından evine giderken meydana gelen trafik kazasında yaşamını yitiren Dr. Rümeysa Berin Şen'i anmak üzere 25 Ekim 2021 tarihinde yapılan basın açıklamasına kolluk güçlerinin müdahalesi sonucu TİHV Van Temsilciliği başvuru hekimi ve Hakkari-Van Tabip Odası Başkanı Hüseyin Yaviç ile TİHV temsilcilik sekreteri Sevim Çiçek gözaltına alınmış, aynı gün salınmışlardır. Kendileri hakkında "toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına" muhalefet gerekçesi ile açılan davanın ilk duruşması 26 Mayıs 2022 tarihinde başlayacaktır.
 - Türk Tabipleri Birliği ile sağlık alanında örgütlü emek ve meslek örgütlerinin çağrısıyla 8 Şubat 2022 tarihinde ülke çapında sağlık çalışanlarının haklı sorun ve taleplerini dile getirmek için gerçekleştirilen G(Ö)REV kapsamında Van'da gerçekleştirilen basın açıklaması nedeniyle aralarında başvuru hekimlerimiz Dr. Ayfer Bostan ve aynı zamanda Van-Hakkari Tabip Odası Başkanı olan Dr. Hüseyin Yaviç'in de bulunduğu, TTB ve SES üyesi 8 sağlıkçı gözaltına alınmıştır.
 - Ayrıca TİHV kurucu üyesi İHD'nin yönetici ve üyeleri ile ilgili toplamda yüzlerce soruşturma ve dava devam etmektedir.
 - Bunların yanı sıra, TİHV ve İHD gibi insan hakları kuruluşlarının tüzel kişiliklerine yönelik hem idari hem de adli soruşturmalar söz konusudur. Türkiye'nin güneydoğusunda yer alan sokağa çıkma yasağı uygulanan yerleşim birimlerindeki ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin belgelenmesi kapsamında TİHV, İHD, Gündem Çocuk Derneği, SES ve Diyarbakır Barosu ile birlikte Cizre ziyaretinden sonra hazırlanan rapor ile ilgili olarak başlatılan soruşturma süreçleri TCK 301. Madde bakımından sürmektedir.
- 1.6.** Bir önceki raporumuzda da yer verildiği gibi insan hakları alanında böyle bir süreç yaşanır iken;
- i. 2 Mart 2021 tarihinde Cumhurbaşkanlığı tarafından 9 amaç, 50 hedef, 393 faaliyeti içeren 128 sayfalık İnsan Hakları Eylem Planı açıklanmış idi. Daha sonra 30 Nisan 2021 tarihinde ise bir Genelge ile İnsan Hakları Eylem Planı ve Uygulama Takvimi yayınlanmış idi.
- a) 9 amaç, 50 hedef, 393 faaliyeti içeren 128 sayfalık İnsan Hakları Eylem Planının tanıtıldığı toplantıda Cumhurbaşkanlığı'nın 37 sayfalık yazılı konuşmasında yer alan "*Bir çiçeğe az su vermek onu kuruturken, fazla su vermek de soludur*" gerçeği, *adaletin kuyumcu titizliğiyle uygulanmasını gerektiriyor. Ayrıca öyle her gördüğümüz çiçeğe de su vermeyeceğiz. Susuzluktan boynu bükülmüş bir çiçeğe su vermek adaleti yerine getirmek olurken, dikene su vermek zulüm anlamına gelebiliyor.*" cümleleri İnsan Hakları Eylem Planına hâkim olan insan haklarına bakışı yansıtan özel cümleler olduğu kanısındayız.

Çünkü bir insan hakları planının, kimlerin hak sahibi olacağını kimlerin haklardan dışlanacağını belirleme yetkisine sahip bir dille sunulması, daha baştan insan hakları kavramının temel ilkelerinden eşitlik ilkesini reddetmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle insan hakları bakış açısına dayanmayan bir insan hakları eylem planı, insan hakları eylem planı olamaz.

b) Kaldı ki, bir önceki insan hakları eylem planı, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı” başlığında yedi yıl önce 1 Mart 2014 yılında yayınlanmış idi.

1 Mart 2014 yılında yayınlanmış olan bir önceki adı ile “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı”ndan yedi yıl sonra tekrar gündeme gelen İnsan Hakları Eylem Planını değerlendirmeden önce en uzun vadesi 5 yıl olarak belirlenmiş bir önceki Eylem Planının yayınlanmasından bugüne kadar geçen yedi yılın insan hakları açısından nesnel değerlendirilmesi yapılarak 2014 yılında açıklanan amaç ve hedeflere ne denli ulaşıp ulaşılmadığının somut ölçütlere dayalı olarak ortaya konulması ve bu değerlendirmeye dayalı yeni bir insan hakları planının hazırlanması uygun bir yöntem olabilir idi.

Örneğin; 2014 yılında yayınlanan eylem planının sunuş bölümünde; “AİHM istatistiklerine bakıldığında, 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla, Mahkeme önündeki derdest dosyaların %11,3'lük dilimini ülkemiz aleyhine yapılan başvuruların oluşturduğu, bu kapsamda Türkiye'nin; Rusya, İtalya, Ukrayna ve Sırbistan'dan sonra 5. sırada yer aldığı görülmektedir. Aynı tarih itibarıyla, AİHM'nin Türkiye hakkında vermiş olduğu toplam (1959-2013) ihlal kararı sayısı 2.639'a ulaşmış olup, ülkemiz maalesef hakkında en çok ihlal kararı verilen ülke durumundadır.” denmektedir.

Oysa 28 Ocak 2021 tarihinde yayınlanan 2020 yılına ait AİHM raporunda ise “Toplam 62.000 vakanın 13 bin 650 vakasının (yüzde 22,4) Rusya Federasyonu, ardından ise 11 bin 750 vaka (yüzde 18,1) ile Türkiye, ardından 10 bin 400 vaka (yüzde 16,7) ile Ukrayna ve 7 bin 550 vaka (yüzde 12,5) ile Romanya” olduğu ve “Türkiye aleyhine yapılan başvurularda 2019'a göre yüzde 27 artış” olduğu ifade edilmiştir.

Bir başka anlamda, 2013 yılında Mahkeme önündeki derdest dosyaların %11,3'lük dilimi ile 5. sırada yer alan Türkiye 2020 yılında %18,1 lik oranla Rusya'dan sonra ikinci sıraya yükselmiş durumdadır. Yine 2020 yılına ait AİHM raporunda AİHM'nin Türkiye hakkında vermiş olduğu toplam (1959-2020) ihlal kararı sayısı 2013 yılındaki 2.639 karardan 2020 yılında 3.742 yükselmiş olup Türkiye en çok ihlal kararı verilen ülke konumunu korumuştur.

Sonuç olarak; nesnel ölçütler ışığında yedi yıl önce 1 Mart 2014 tarihinde yayınlanan AİHS İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planını değerlendirildiğinde söz konusu Eylem Planında yer verilen amaç ve hedeflere ulaşılmadığı, dahası insan hakları ortamında daha da derin tahribat yaşandığı aşikârdır.

Bu süreçle yüzleşmeden dahası Eylem Planında yer alan “Cumhuriyet tarihimizin en güçlü demokratikleşme ve sivilleşme adımlarının atıldığı son 20 yıl, temel hak ve özgürlükler alanında yapılan reformlar kadar, bireylerin gündelik hayatını her alanda kolaylaştıran ve devlete güven duygusunu pekiştiren pek çok yeniliğe de sahne olmuştur.” gibi tespitlerin gösterdiği gibi bugüne kadarki zihniyet ve uygulamaların süreceğinin itirafına dayalı bir yaklaşımla herhangi bir olumlu adım atılacağını öngörmek gerçekçi olmayacağı gibi böyle bir yaklaşımın dünyanın daha kötü bir tekrarına yol açması kaçınılmazdır.

Kaldı ki, 26 Ocak 2022 tarihinde yayınlanan 2021 yılına ait AİHM raporu bu ölçüt gözönüne alındığında durumun daha da kötüleştiği göstermektedir. Zira yayınlanan son AİHM raporunda Mahkeme önündeki derdest dosya sayısı bir önceki yıldaki (2020) 62.000 den 2021 yılında 70.150'ye yükselmiştir. “Toplam 70.150 vakanın yüzde 24,2'si (17 bin) Rusya'ya, yüzde 21,7'si (15 bin 250) Türkiye'ye, yüzde 16,2'si (11 bin 350) Ukrayna'ya, yüzde 8,1'i (5 bin 700) Romanya'ya 3 bin 646 dosyanın ise İtalya'ya ait olduğu ifade edilmiştir.

Bir başka anlamda, 2020 yılında Mahkeme önündeki derdest dosyaların %18,1'lik dilimine sahip Türkiye'nin, 2021 yılındaki oranı %21,7'ye yükselmiştir. Yine 2021 yılına ait AİHM raporunda da AİHM'nin Türkiye hakkında vermiş olduğu toplam (1959-2021) ihlal kararı sayısı 2013 yılındaki 2.639 karardan 2021 yılında 3.820'ye yükselmiş olup Türkiye en çok ihlal kararı verilen ülke konumunu korumuştur.

c) Kaldı ki, Eylem Planında yer alan 393 faaliyetin sadece yaklaşık 13'ünün nispi olarak somut bir içeriğe sahip olması, diğerlerinin ise bütünüyle genel geçer cümleler olarak yer alması hele de Eylem Planının açıklanmasından hemen sonra insan hakları ortamında yaşanan yaygın ve sistematik insan hakları ihlalleri, gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ve yetkililerin söylemleri ise siyasi iktidarın bu konudaki içtenliksizliğin kimi göstergeleridir.

ii. Bu kapsamda 2 Mart 2021 tarihinde İnsan Hakları Eylem Planının açıklanmasından hemen sonra gerçekleştirilen altta yer verilen kimi yasal düzenlemeler siyasi iktidarın bu konudaki içtenliksizliğin somut bir göstergesi olduğu gibi aynı zamanda rejimin karakteristik özelliğine dönüşen keyfi yönetme pratiği örneklerini oluşturmaktadır:

a) Siyasal iktidar, kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcılığa sahip ilk uluslararası sözleşme olan Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni (İstanbul Sözleşmesi) 2011 yılında İstanbul'da imzaya açılmasından on yıl sonra 20 Mart 2021 tarihinde dört buçuk satırlık bir **CUMHURBAŞKANI KARARI** ile tek taraflı olarak feshetmiştir.

Cumhurbaşkanı kararının iptali istemiyle açılan dava, 28 Nisan 2022 tarihinde Danıştay 10. Daire'de görüldü ve Danıştay savcısı, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin hukuka aykırı olduğu ve kararın iptali yönünde görüşünü açıkladı. Mahkeme heyeti, kararın daha sonra yazılı açıklanacağını ifade ederek duruşmayı sonlandırdı.

b) 27 Nisan 2021 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) tarafından bir **GENELGE** yayınlanarak toplantı ve gösterilere müdahale eden kolluk güçlerinin ses ve görüntü kayıtlarının alınması "özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği" gerekçesiyle yasaklanmıştır.

Kimi örgütlerinin yanısıra TİHV adına da Danıştay'a ilgili Genelgenin yürütmenin durdurulması talepli başvurusu sonucu 15 Eylül 2021 tarihinde Danıştay 10. Dairesi tarafından "Ses ve görüntü kaydı alınması" konulu söz konusu Genelge'nin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Daha sonra; İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün genelgeye' ilişkin, Danıştay'ın 15 Eylül 2021 tarihinde verdiği "yürütmeyi durdurma kararına" karşı yaptığı itiraz, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 14 Mart 2022 tarihinde reddedilerek genelgenin yürütmesi kesin olarak durdurulmuştur.

c) 28 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve kamuoyunda "torba yasa" olarak nitelenen "**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**" başlıklı düzenlemenin yasalaşma süreci yasa yapma tekniğinde ulaşılan keyfiliğin boyutlarını ve bunun demokrasinin işleyişinde yol açtığı ağır tahribatı bir kez daha göstermiştir.

Ama daha önemlisi bu düzenleme kapsamında 31 Temmuz 2018'de Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren ve kamuoyunda "fili OHAL" anlamına gelen "yeni güvenlik yasası" olarak bilinen 7145 Sayılı Kanun bir yıl daha uzatılmıştır. Bilindiği gibi 7145 Sayılı Kanun'un gerekçe bölümünde, 21 Temmuz 2016 ile 19 Temmuz 2018 tarihleri arasında iki yıl süren resmi OHAL'in artık uzatılmayacağı için, gözaltı süresinin kabul edilemez bir şekilde 12 gün olarak düzenlenmesi dâhil, söz konusu değişikliklerin gerekli olduğu açıkça ifade edilmiş idi. Böylelikle, her ne kadar siyasal iktidar tarafından aksi iddia edilse de, 19 Temmuz 2018 tarihinde sonlandırıldığı ilan edilen OHAL rejimi 31 Temmuz 2018 tarihinde insan

hakları kurumlarının tüm eleştiri ve itirazlarına karşın fiilen üç yıl daha uzatılmış idi.

d) 11 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Ateşli silahlar ve bıçaklar ile diğer aletler hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair **YÖNETMELİK**" ile silah ruhsatının kapsamının daha da genişletilmiş ve kolaylaştırılmış olması yanısıra ateşli silahla işlenen suçlardan mahkum olanların infazın üzerinden beş yıl geçtikten sonra ruhsat başvurusu yapabilecek olması ve bazı suçlar için de para cezasının ödenmesi hâlinde ruhsat verilebileceği yönünde değişiklik nedeni ile bireysel silahlanma açısından tehlikeyi daha da artırmıştır.

e) 21 Ekim 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Dernekler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair **YÖNETMELİK**" ile son dönemdeki kimi düzenlemelere ek olarak derneklerin bağımsız çalışmalarını önemli ölçüde olumsuz etkileme girişiminde bulunmaktadır.

f) 19 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "**CUMHURBAŞKANI GENELGESİ**" ise ifade ve basın özgürlüğüne aykırılığının ötesinde özel bir olağanüstü hâl uygulaması anlamında medya üzerinde yeni baskı ve sansür girişiminin en olumsuz örneklerinden birisini oluşturmuştur.

g) Raporumuzun "2.2. Mevzuatta İşkence ve Diğer Kötu Muamele Yasağı ve Usul Güvenceleri" bölümünde detaylı olarak yer verildiği gibi son zamanlarda hapishanelere ilişkin çalışma düzenini, yöntemini ve bu kuruluştaki çalışanların uyacakları kuralları belirleyen **çoğu yönetmeliklerde** olmak üzere üst üste beş değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle hapishane idarelerine hukuka aykırı bir şekilde geniş yetkiler verilmiştir.

1.7. Kuşkusuz yaşanan tüm olumsuzluklara karşın dünyanın ve ülkemizin her yerinde halkların ve beyaz eylemleri ile sağlık çalışanları, emek hareketi, insan hakları hareketi, çevre hareketi, öğrenci hareketi, kadın , LGBTİ+ hareketi dâhil toplumun çok farklı kesimlerinin özgürlük, adalet, eşitlik ve insan hakları talepleriyle itirazlarını yükseltiyor olmaları son derece kıymetli ve aynı zamanda umut kaynağıdır.

Bir kez daha ifade etmek isteriz ki kendini muktedir sananların tüm kötücüllüklerine karşın insanca yaşanabilecek bir ülke ve dünyaya ulaşabilmenin son derece mümkün olduğuna inanıyoruz.

Yine, önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi "*Her ne kadar bunca çabaya karşın derin tahribat yaratan bu süreç bugüne kadar önlenememiş ise de makul bir sürede bu sürecin önlenemeyeceği anlamına gelmemektedir.*" Doğal olarak, bu derin çürüme ortamından tüm unsurları ile insan hakları değerlerine dayalı ortak bir yaşama doğru

yolculuğumuzun hızı, neticede bu hayatın öznelere olarak hepimizin çabasını gerektirmektedir. Kötücüllerin tüm “çirpınışları” karşısında sadece ve sadece insanca yaşanabilir bir dünya için gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmekte olan olağanüstü tüm değerli çabalar ise bu konuda yol göstericidir.

Bu nedenledir ki bu son dönemde TİHV olarak bir yandan mevcut çalışmaların nicelik ve niteliksel olarak daha da kuvvetlendirilmesine yönelik çabalarımızı artırırken öte yandan da kamusal hayatın insan haklarının kurucu rolünü temelinde tahkim edilmesine, zorlu bir ortamda insan hakları hareketinin dönüştürücü etki yaratabilme kapasitesinin geliştirilmesine ve insan hakları mücadelesinin tabanını genişletilmesine katkıda bulunmaya yönelik çabalarımızı artırmaya çalışılmaktadır.

2. Çalışma Raporuna Konu Olan Dönemde (1 Ocak 2021–Mayıs 2022) İşkence ve Diğer Kötü Muamele Başlığındaki Gelişmeler

Anayasa’nın ve Türkiye’nin de bir parçası olduğu evrensel hukukun mutlak olarak yasaklamasına ve insanlığa karşı bir suç olma vasfına rağmen işkence olgusu son çalışma yılında da Türkiye’nin en başat insan hakları sorunu olma durumunu sürdürmüştür. Resmi gözaltı merkezlerinin yanı sıra kolluk güçlerinin barışçıl toplanma ve gösterilere müdahalesi sırasında, sokak ve açık alanlarda ya da ev ve iş yeri gibi mekânlarda, yani resmi olmayan gözaltı yerlerinde ve gözaltı dışındaki ortamlarda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının ulaştığı düzey son çalışma döneminde yoğunlaşarak sürmüştür. Son dönemde tüm konuların çok sıklıkla ve kolaylıkla siyasi iktidar tarafından güvenlik sorunu/tehdidi olarak tarif edilip güvenlik gündemi hâline dönüştürülmeye çalışıldığı bir ortamda siyasal iktidarın baskı ve kontrole dayalı yönetme tarzı sonucu günümüzde tüm ülke adeta işkence mekânı hâline gelmiştir.

Sadece 2021 yılının başından itibaren Boğaziçi Üniversitesi’ne Cumhurbaşkanı tarafından Rektör atanmasına yönelik haklı ve demokratik itiraz sürecinde yaşanan barışçıl toplantı ve gösterilere kolluk güçleri tarafından evrensel hukukta ve ülke yasalarında tanımlanan zor kullanma yetkisinin çok ötesine geçen, kural dışı, denetlenmeyen, cezalandırılmayan, siyasal iktidar tarafından görmezden gelinen hatta teşvik edilen işkence düzeyine ulaşan bir şiddet kullanımından başlayarak, gözaltı yerlerinde, cezaevlerinde, keyfi “ev hapsi” süreçlerinde yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları kendi başına işkence sorununun ulaştığı düzey konusunda özel bir örnek oluşturmaktadır.

Önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi Türkiye’nin de bir parçası olduğu evrensel hukukun mutlak olarak yasaklamasına rağmen sistematik işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları toplumun çok geniş bir kesiminin yakın tanıklığında gerçekleştiği için bir yönü ile tüm topluma bir mesaj anlamında son derece **görünür** bir hâle dönüştürülmektedir. Öte yandan da hak temelli rejim fikrinden uzaklaşıldığı bir ortamda işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları “normalleştirilerek” aynı zamanda **görünmez** kılınmaya da çalışılmaktadır.

2.1. İşkence ve Diğer Kötü Muamele Uygulanmaları

2.1.1. Resmi Gözaltı Yerlerinde İşkence ve Diğer Kötü Muamele Uygulanmaları

Ne yazık ki son yıllarda hep sözünü ettiğimiz gibi siyasal otoriterleşme ile orantılı olarak devlet erkinin çeşitli kademelerinde yaygınlaşan yasa, kural ve *norm denetiminden kaçınma, keyfilik, bilinçli ihmal gibi sebeplerle usul güvencelerinin ihlal edilmesi*, gözaltı sürelerinin uzunluğu, izleme ve önleme mekanizmalarının işlevsiz kılınması ya da bağımsız izleme ve önlemenin hiç olmaması vb. nedenlerle resmi gözaltı merkezlerindeki işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları, uygulayıcıların ihtiyaç duydukları ölçüde, sistematik ve yaygınlığını sürdürmektedir.

Son çalışma yılında sadece kimi örnekler olarak Adana, Cizre, Diyarbakır’da, İstanbul’da, Şanlıurfa’da ya da Van’da olduğu gibi işkenceye maruz kalan insanların kendilerinin, yakınlarının ya da avukatlarının kimileri mahkeme tutanaklarına da yansıyan anlatımları, kendi kurumlarımız dâhil ilgili kurumların raporlarında belgelenen işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının gündelik hayatın içinde herkes tarafından ne denli hissedilir ve ne denli yaygın bir pratik hâle getirildiğini ortaya koymaktadır.

Her zaman ifade edildiği gibi TİHV tedavi merkezlerine başvuranların sayıları ve özellikleri ile ülke sathında işkenceye maruz kalanlar arasında doğrusal bir ilişki kurulması uygun değil ise de bu veriler resmi gözaltı yerlerdeki işkence uygulamalarının yaygınlığı ve ciddiyeti konusunda önemli göstergelerdir.

Her zaman ifade ettiğimiz gibi TİHV tedavi merkezlerine başvuranların sayıları ile ülke genelindeki işkenceye maruz kalan toplam insan sayısı arasında doğrusal mutlak bir ilişki kurulması uygun olmamakla birlikte 2021 yılında TİHV’ya başvurması öngörülen başvuru sayısının (530) yaklaşık iki misli (984), bir önceki yılın (2020 yılında toplam 605 başvuru idi) ise bir buçuk misli olduğunu ve 2021 yılındaki bu yeni başvurulardan 630’unun 2021 yılı içinde işkenceye maruz kalmış ya da onların yakını olmuş gerçeği işkence uygulamalarının yaygınlığı ve ciddiyeti konusunda önemli göstergedir.

2021 yılında TİHV'e başvuran 984 kişiden kapsam içindeki 972 başvurunun 871'i (%89,6) Türkiye'de, 44'ü (%4,5) Türkiye dışında işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına maruz kaldığı, 57 başvuru (%5,9) ise işkence görenin yakını kapsamında olduğu için değerlendirme süreçlerine dâhil edilmiştir. Türkiye'de doğrudan işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalan 871 başvurunun 395'i (%45,4) emniyet müdürlükleri, 92'si ise (%10,6) polis karakolu gibi resmi gözaltı merkezlerinde işkenceye maruz kaldıkları gerekçesi ile başvurmuştur. Bunun yanı sıra 275 (%31,6) kişinin aynı zamanda güvenlik güçlerinin araçlarında işkenceye maruz kalmış olduğu da göz önünde tutulmalıdır.

2.1.2. Resmi olmayan gözaltı yerlerinde ya da gözaltı dışındaki ortamlarda işkence ya da diğer kötü muamele uygulamaları

Son yıllarda giderek yaygınlaşan kolluk güçlerinin barışçıl toplantı ve gösterilere müdahalesi sırasında, sokak ve açık alanlarda ya da ev ve iş yeri gibi mekânlarda, yani resmi olmayan gözaltı yerlerinde ya da gözaltı dışındaki ortamlarda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları, 2020 yılında başlayan Covid-19 salgını koşullarında kazandığı yeni bir boyut ve yoğunluk ile, son çalışma döneminde de sıradanlaşarak gündelik yaşamın bir parçası hâline gelmiştir.

İşkenceye maruz kaldıkları için TİHV rehabilitasyon merkezlerine başvuranların yakınmaları, tıbbi bulgu ve tanılarının da gösterdiği gibi barışçıl toplantı ve gösterilerde kolluk güçlerinin “işkence ve diğer kötü muamele uygulaması” düzeyine ulaşan “güç kullanarak müdahalesinin” yaygınlaşması dahası “sıradan bir uygulama” hâline dönüştürülmeye çalışılması, son dönemin karakteristik bir özelliğine dönüştüğünü gerçeğini bu çalışma döneminin raporunda da yer vermek isteriz.³

2021 yılında TİHV başvurularının 417'sinin (%47,9) açık alan ve gösteri sırasında, 151'inin (%17,3) ise ev ve iş yeri gibi mekânlarda işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldıkları göz önüne alındığında son yıllarda belirginleşen resmi olmayan gözaltı yerlerinde işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının oldukça vahim bir boyuta ulaştığı görülebilmektedir.

Bir kez daha ifade etmek isteriz ki, sokak/açık alan gibi toplumsal mekânlar ile kişilerin yaşam alanları ve ulaşım amacıyla kullanılan araçlar işkence mekânlarına dönüş-

mekte, işkence yaygınlaşmakta ve gözaltına alınan kişiler götürüldüğü yerlerde de ardışık olarak işkenceye maruz kalmaktadır. Herkesin tanıklığında bekçiler dâhil kolluğun uyguladığı şiddet “orantılı güç uygulandığı” iddialarıyla meşru kılınmaya çalışılmakta, sorumlular hakkında işlem yapılmamakta veya açılan karşı davalarla işkenceye maruz kalanların hukuki olarak sonuç almaları engellenmektedir.

İşkencenin sokağa inmesi, birden fazla mekânda devam etmesi ve cezasızlık uygulamalarının her aşamaya hâkim kılınması, son dönemde hep ifade edegeldiğimiz gibi işkencenin değişen yüzünün anlaşılmasına olanak sağlayan önemli bir veri olmaktadır.

Son dönemde “resmi gözaltı işlemi” henüz gerçekleşmeden gözaltına alınma süreçlerinde insanların evindeki uygulamalar işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları açısından son dönemin bir başka önemli başlığıdır.

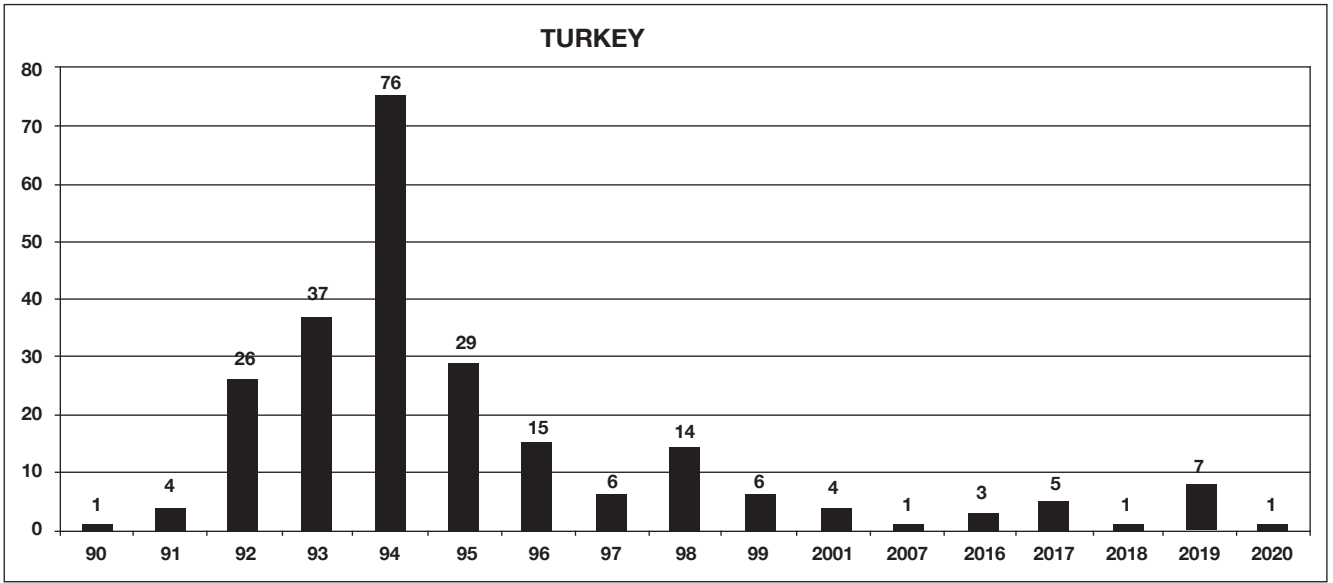
2.1.3. Zorla kaçırma/kaybetme girişimleri

Son yılların bir diğer karakteristik özelliği ise hukukun, yargının ve adaletin suskun kaldığı, failin her şeye muktedir olduğu mesajının verilmek istendiği ve bu nedenle aslında “uygarlığımızın” bir karadeliği olarak tanımlanabilecek zorla kaybetme ya da girişimlerinin 1990'lardan sonra yeniden 2016 yılında ilan edilmiş olan OHAL dönemi ile birlikte kaygı verici bir şekilde yoğun olarak yeniden yaşanmaya başladığını bir kez daha ifade etmek isteriz.

Bu kaygı verici gelişme BM Zorla veya İradedışı Kayıplar Üzerine Çalışma Grubu'nun en son 4 Ağustos 2021 tarihli raporuna da bir kez daha yer almıştır. Söz konusu raporda altta yer verilen tablodan görüleceği gibi 2001 yılındaki dört ve 2007 yılındaki bir zorla kaybedilen insanı göz ardı etmemek kaydı ile 2000'li yıllarda 2016 yılı ile yeniden başlayan bu süreç Çalışma Grubu tarafından izlemeye alınmıştır.

Özellikle 2019 yılında altısı Şubat ayında biri ise Ağustos ayında olmak üzere yedi zorla kaçırma/kaybetme vakası tespit edilmiş, bunlardan altısının aylar sonra gözaltında olduğu öğrenilmiştir. Hâlen tutuklu olan bu altı kişiden ikisi yargılandığı duruşmalarda kendilerinden haber alınamayan dönemde ağır tehdit, işkence ve taciz altında kaldığını ilk kez anlatmışlardır.

3 20 Temmuz 2017 tarihinde BM İşkence Özel Raportörü tarafından yayınlanan “Gözaltı dışı yerlerdeki zor kullanımı ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezalandırma yasağı” başlıklı özel raporunun, 47. paragrafında yer verilen “resmi olarak deklarasyonlarda yer alan “işkence” tanımına uygunluk için gerekli olan ek koşullar mevcut olmasa bile, toplantı ve gösteri hakkının kullanmak isteyen kişiler dâhil belirli bir amaç doğrultusunda kaçma imkânı olmayan, “çaresiz” bir kişiye yönelik acı veya ıstırap yaratma amaçlı kasti zor kullanımı, her zaman ağırlaştırılmış zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezalandırma (işkence) olarak kabul edilecektir.” cümlesi konu ile ilgili önemli bir değerlendirmedir.

Diğer bir kişinin akıbeti ise 6 Ağustos 2019 tarihinden bu yana (33 ay geçmesine karşın) hâlen bilinmemektedir.

Öte yandan 29 Aralık 2020 tarihindeki zorla kaçırma/kaybetme vakasına konu olan kişinin 14 Eylül 2021 tarihinde Cezaevi’nde olduğu öğrenilmiştir.

TİHV Dokümantasyon Merkezi’nin tespitlerine göre 2021 yılında 17 kişi kaçırılmış veya kaçırılmaya çalışılmıştır. Bunlardan birisi olarak 20 Ocak 2021 tarihinde İstanbul’da kaçırılan bir kişi 26 Ocak 2021 tarihinde gözleri kapalı bir şekilde serbest bırakılmış idi. Diğerlerinin hepsi ise aynı gün içinde serbest bırakılmıştır. Bu kişilerden en az 11’nin işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, gerek TİHV Dokümantasyon Merkezi gerekse de İHD Dokümantasyon Birimi’nin verilerine göre başta üniversite öğrencileri, gazeteciler ve politik aktivistler olmak üzere çok sayıda kişinin kayıt dışı biçimde gözaltına alınarak baskı ve tehdit yöntemleriyle ajanlaştırılmaya çalışıldığı, bunu kabul etmeyenlerden bazılarının “örgüt üyeliği” iddiasıyla tutuklandığı ya da kaçırılarak bir süre çeşitli işkence ve kötü muamelelere maruz kaldıktan sonra serbest bırakıldığı uygulamalarının son çalışma döneminde de sürdüğüne tanık olunmaktadır.

“Kaybedilenlerin” yakınları açısından “işkence ve zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele” yasağının ihlali anlamına da gelen bu konu başta Cumartesi Anneleri tarafından uzun yıllardır sürdürülmekte olan “Gözaltında Kayıplarla Mücadele” çabalarının kıymetini daha da artırmaktadır. Bu konu kurumlarımız açısından da kuşkusuz öncelikli bir konudur.

2.1.4. Hapishanelerde işkence ve kötü muamele

Her ne kadar 12 Kasım 2021 tarihindeki “Ceza İnfaz Ku-

rumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik” ile “detaylı arama” sözcükleri olarak tanımlansa da işkence yöntemine dönüşen “çıplak arama” uygulamaları; bu zora dayalı uygulama girişimlerinin de nedeniyle fiziksel şiddet dâhil ardıl diğer işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları; yine bu zora dayalı uygulama girişimleri dâhil pek çok farklı gerekçeler ile sağlık hakkına erişim ihlalleri; Adli Tıp Kurumu’nun bağımsız olmaması dâhil diğer pek çok gerekçeler ile kaynaklı ağır hastaların infazının durdurulması hakkının ihlalleri; **tüm bunların da bir sonucu olarak cezaevlerinde** COVID-19’a bağlı ölümler dâhil hastalık, intihar, şiddet, ihmal vb. çeşitli gerekçelerle yaşam hakkı ihlali kapsamında ele alınması gereken mahpus ölümlerinin ulaştığı boyutlar ve “sıradanlaştırma” çabaları özel olarak son çalışma döneminin, derhal çözüm yollarının bulunması gereken, belirgin sorun alanlarını oluşturmaktadır.

Öte yandan özellikle 2005 yılından itibaren her yıl belirgin artışlarla günümüze kadar gelen hapishanelerin aşırı kalabalıklaşması diğer önemli bir güncel sorun alanını oluşturmaktadır.

Zira, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre 2005 yılında 55.870 olan tutuklu ve hükümlü sayısı, 29 Nisan 2022 tarihi itibarı ile toplam kapasitesi 275.843 olan 384 ceza infaz kurumunda toplam 315.239 tutuklu ve hükümlüye yükselmiştir. Bu sayıya 7242 Sayılı Kanun gereği Covid-19 iznine ayrılan hükümlüler dâhildir. Bunlardan 37.835’i tutuklu, 277.404’ü ise hükümlü veya hükmen tutukludur. Uzunca bir zamandır hükmen tutuklu dediğimiz, yani cezası onanmamış kişilerin sayısı ayrıca verilmemektedir. Hapishanelerde 277.404 kadın 2.140 çocuk hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır.

Bir kez daha belirtmek gerekir ki ülkemiz tarihinde örneği olmayan bir şekilde sadece 16 yıl içinde tutuklu ve hükümlü sayısının yaklaşık beş buçuk misli artması, son yıllarda ülkemizde yaşanan gelişmelerin de bir açıdan özeti niteliğindedir.

Dahası bu aşırı artış rakamları Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sitesinden son veri olarak yayınlanan 2020 yılına ait hapishane istatistiklerinde yer verildiği gibi hapishanelere her yıl giriş ve çıkış kaydı yapılan kişi sayıları ile birlikte düşünüldüğünde durumun vahameti daha da ortaya çıkmaktadır. 2020 yılı içinde ceza infaz kurumlarına 258.401 kişinin hükümlü statüsünde giriş kaydı yapılırken aynı dönemde 361.870 kişinin hükümlü statüsünde çıkış kaydı yapılmıştır.

Ayrıca 30 Nisan 2022 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde denetimli serbestlik kapsamında 425.746 kişi bulunmaktadır. Bu sayıyı hapishanelerde bulunan tutuklu ve hükümlülerin sayısı ile topladığımızda özgürlüklerinden mahrum bırakılmış yurttaş sayısı yaklaşık 740.985 kişiye ulaşmaktadır. Bu da diğer dolaylı gözetim/denetim araçlarını bir yana bıraktığımızda yaklaşık her yüz yurttaştan birinin doğrudan/çıplak gözetim altında olduğu anlamına gelmektedir.

Son dönemlerde keyfi bir şekilde başvurulmuş ev hapsi dâhil adli kontrol tedbirleri sıradan ve rutin uygulamalar hâline gelmiştir. Aslında bu tür tedbirler tutuklanmayı gerektiren koşulların varlığı hâlinde, şüpheliye/sanığa daha hafif nitelikte bir tedbir uygulamak amacıyla tutuklamaya alternatif olarak düzenlenmişlerdir. Ancak yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden bu yana, özellikle de son dönemde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan çeşitli değişiklikler sonucunda tutuklamanın tamamlayıcısı ve devamı niteliğinde tedbirler hâline gelmiştir.

Tüm bu tespit ve veriler hapsedmenin siyasal iktidar açısından asli bir yönetme tekniği hâline getirildiğini açıkça göstermektedir. Yanısıra hapishanelere yönelik sivil kurumlar dâhil etkin izleme mekanizmalarının zaten söz konusu olmadığı bir ortamda özel olarak Covid-19 salgını gerekçesi ile açıklanan önlemlerin de sonucu olarak hapishanelerdeki insan hakları ihlallerinin iyice **görünmez** hâle getirilmesi son dönemin karakteristik bir başka özelliğine dönüşmüştür.

Daha önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi Türkiye'de hapishaneler, her dönem işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının yoğun olarak yaşandığı mekânlar olmuştur. Özellikle de 2015 Temmuz'unda Türkiye'nin yeniden çatışma ortamına girmesiyle başlayan, daha sonra askeri darbe girişiminin bastırılması ve ardından OHAL ilan edilmesiyle devam ederek günümüze varan süreçte hapishanelerde tutuklu ve hükümlülere yönelik işkence

ve diğer kötü muamele uygulamalarında olağanüstü düzeyde artışlar yaşanmaktadır.

i. Hapishanelere girişten itibaren çeşitli nedenlerle (çıplak arama, kelepçeli muayene, ayakta tek mil vererek sayım gibi) uygulanan kaba dayak, her türden keyfi muamele ve keyfi disiplin cezaları, hücre cezaları, sürgün ve sevkler yakın tarihte görülmedik boyutlara ulaşmıştır.

ii. Sağlık hizmetine erişimin kısıtlanması, hapishane reviri ziyaret hakkının kısıtlanması, Adli Tıp Kurumu'na, adliye ve hastaneye götürülürken kelepçe takılması dâhil kötü muamele uygulamaları, mahpusların sağlık sorunlarının zamanında ve etkili bir şekilde çözülmemesi, uzun bir süredir devam eden bir başka sorun alanıdır. Özellikle son dönemde tedavilerini zorlukla sürdüren mahpusların büyük bir çoğunluğunun başka hapishanelere sürgün edilmesi sağlık hizmetine erişim hakkına önemli ölçüde zarar vermiştir. Bu uygulamalar Covid-19 salgını koşullarında daha da artmıştır.

iii. Salgın gerekçe gösterilerek hapishanelerde mahpusların zaten kısıtlanmış olan hakları daha da kısıtlanarak yeni bir "normal" yaratılmak istenmektedir. Salgın gerekçesiyle aileleriyle görüşme hakkı ve avukat görüşmeleri ciddi düzeyde kısıtlanmıştır. Yanı sıra havalandırmadan yararlanma süreleri ve diğer sportif, sosyal, kültürel hakların kullanımında da ciddi kısıtlamalar söz konusudur. Buna karşın mahpusları gerçekten salgından koruyacak önlemlerin ise yeterince alınmadığı görülmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi hapishanelerde kapasitenin üstünde mahpus bulunması zaten kendi başına büyük bir hak ihlali iken, Covid-19 salgını açısından ciddi bir risk oluşturmakta ve sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Mahpuslara verilen maske, eldiven, dezenfektan ve diğer temizlik malzemelerinin yetersiz ve su kullanımında kısıtlamaların olduğuna, Covid-19 testlerinin düzenli ve yeterli yapılmadığına, infaz koruma memurlarının sayım ve aramalar sırasında fiziksel mesafe kuralına yeterince dikkat etmediğine dair yoğun şikayetler bulunmaktadır. Hastane sevklerinin dönüşünde mahpusların karantina koşullarında tutulması da başlı başına bir sorun niteliğindedir. Kimi cezaevlerinde karantina koşullarına her yeni mahpus konulduğunda karantina süresinin baştan başlatılması nedeniyle mahpusların hastaneye gitmekten vazgeçmelerine ve sağlık hizmetlerine erişim hakkından mahrum kalmalarına yol açmaktadır.

iv. Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin yetersizliği ile birlikte sağlığa erişim konusunda yaşanan kısıtlamalar hapishanelerin önemli bir sorunu olan hasta mahpuslarını durumunu daha da ağırlaştırmaktadır. Bu kişilerin karşı karşıya olduğu sağlık hizmetine yeterli erişim sağlayamama, Adli Tıp Kurumu'nun bağımsız olmaması dâhil, bağımsız ve nitelikli tıbbi değerlendirme raporu

alamama gibi sorunların yanı sıra Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nda 28 Haziran 2014 tarihli "toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen" şeklindeki değişiklikte yer alan "toplum güvenliği" ibaresi, hasta mahpuslar için "kesin hayati tehlike teşkil ettiği" yönünde raporlar verilmiş olsa bile, mahpusların salınmalarını bütünüyle keyfiyete bağlamıştır.

En son 29 Nisan 2022 tarihinde güncellenen İHD verilerine göre toplam 651'i ağır olmak üzere 1517 hasta mahpus bulunmaktadır.

v. TİHV dokümantasyon biriminin tespit edebildiği kadarıyla 2021 yılında hapisanelerde en az 29 mahpus COVID-19'a bağlı ölümler dâhil hastalık, intihar, şiddet, ihmal vb. çeşitli gerekçelerle yaşamını yitirmiştir. Bu ölümlerin önemli bir kısmı için şüpheli ölüm iddiaların mevcudiyetine rağmen bilğimiz dâhilinde olan etkin soruşturma süreçleri bulunmamaktadır.

Son olarak 11 Nisan 2022 tarihinde Silivri Cezaevi'nde kalmakta olan Ferhan Yılmaz'ın ölümü ile ilgili olarak kamuoyuna yansıyan bilgiler, ses kayıtları, fotoğraflar, mahpus yakınlarının açıklamaları ve heyetlerin raporlarına ve Cumhuriyet savcılığının soruşturma başlatıldığına dair açıklamasına rağmen olaya karışan görevlilerin hâlen açığa alınmamış olması, resmi makamların olaya dair tatmin edici bir açıklama yapmayıp iddiaları yalnızca reddetmesi, olayda adı geçen 10 mahpusun alelacele 10 ayrı hapisaneye sevk edilmiş olması, hapisane idaresinin TİHV olarak içinde yer aldığımız Marmara Bölgesi Hapishane İzleme Heyetinin görüşme talebine olumsuz cevap vermiş olması olaya ilişkin etkili bir soruşturmanın usulüne uygun ve hızlı bir şekilde yürütülmesi, söz konusu olaya karışan infaz koruma memurlarının ve hapisane yönetiminin soruşturma süresince açığa alınması, sorumluların tespit edilerek cezalandırılmalarının sağlanması, sürecin şeffaf yürütülmesi ve her aşamada kamuoyunun bilgilendirilmesi, hapisanelerin sivil izleme heyetlerinin inceleme ve denetimine açık hâle getirilmesi gereğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

vi. Çok uzun yıllardır (2000 yılından bu yana) uygulanmakta olan ve tutuklu ve hükümlülerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin ciddi şekilde zarar görmesine neden olan tek kişi ya da küçük grup izolasyon/tecrit uygulamaları çözülemeyen kronik bir soruna dahası rutin bir uygulamaya dönüşmüştür. Zira Adalet Bakanlığı'nın 10 tutuklu ve hükümlünün haftada 10 saat bir araya gelerek sosyalleşmesini öngören 22 Ocak 2007 tarihli genelgesi (45/1) bile yürürlükte olmakla birlikte uygulanmamaktadır. Bir kez daha Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) "Tutukevlerindeki mahkumların günün makul bir

kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır." şeklinde ifade edilen standart ilkesini hatırlatmakta yarar olacaktır.

vii. İzolasyon uygulamasının özel bir biçimi İmralı Cezaevi'nde yaşanmaktadır. 2011 yılından bu yana kesintisiz devam etmekte olan aile ve avukat görüş yasakları 2019 yılında üç kez, 2020 yılında bir kez (3 Mart 2020 tarihinde) yapılan aile ve 2019 yılında beş kez yapılan avukat görüşmelerine rağmen hâlen sürmektedir. CPT'nin Türkiye hapisanelerine 2017 ve 2019 yılı ziyaretleri sonucu açıkladığı raporlarındaki tavsiyelere uyulmadığı anlaşılmaktadır.

2.2. Mevzuatta İşkence ve Diğer Kötü Muamele Yasağı ve Usul Güvenceleri: (ortak bir zaman dilimini de içerdiği için bir önceki çalışma raporunun kimi bölümlerine bu raporda da yer verilmesi tercih edilmiştir)

i. İşkence ile mevzuatta 2005 yılından itibaren gözlenen olumsuz düzenlemeler, önceki raporlarımızda yer verildiği gibi, özellikle 2015 Temmuz ayında yeniden başlayan çatışma ortamında ve askeri darbe girişiminin bastırılma sürecinden itibaren ilan edilen OHAL süresince her düzeyde sistematik bir şekilde belirginleşmiştir. Gözaltı sürelerinin 12 gün olması dâhil olmak üzere bu düzenlemelerin sonuçları OHAL uygulamasına son verildikten sonra da, en son 28 Temmuz 2021 tarihinde bir yıl daha uzatılan "fiili OHAL'i bir yıl daha uzatan Kanun"un da aracılığı ile, tüm geçerliliğini koruyacak şekilde daha belirgin bir biçime bürünmüştür.

ii. İşkencenin önlenmesinde önemli rolü olan ancak yıllardır uygulamada büyük ölçüde ihmal edilen usul güvenceleri, OHAL sürecinde KHK'lar ile yapılan yasal düzenlemeler sonucu önemli ölçüde tahrip olmuştur. Bu yasal düzenlemelere de dayalı olarak, kişiye gözaltı hakkında bilgilendirme, üçüncü taraflara bilgi verme, avukata erişim, hekime erişim, uygun ortamlarda uygun muayenelelerin gerçekleştirilmesi ve usulüne uygun raporların düzenlenmesi, hukukilik denetimi için süratle yargısal makama başvurulabilme, gözaltı kayıtlarının düzgün tutulması, bağımsız izlemelerin mümkün olması başlıklarında toplanabilecek usul güvencelerinin son dönemde büyük ölçüde ortadan kaldırıldığını ve bu konuda bütünüyle keyfi bir ortam yaratıldığını ifade etmek mümkündür.

iii. Kolluk güçlerine bir dış tehlike anında kullanılması gereken ağır silahları toplumsal olaylarda kullanma yetkisinin veren "Türk Silahlı Kuvvetleri, Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) Taşınır Mal Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"

6 Ocak 2021 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik aracılığı ile sadece TSK'de olması gereken ağır silahların ülke içindeki yerleşim birimlerinde kullanılması hâlinde bunun yurttaşlar, diğer canlılar, doğal ve kültürel mekânlar üzerinde kaçınılmaz olarak yol açabileceği tahrip edici etki ve sonuçlarını tahyül etmek bile son derece kaygı vericidir.

iv. 27 Nisan 2021 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) tarafından bir genelge yayınlanarak toplantı ve gösterilere müdahale eden kolluk güçlerinin ses ve görüntü kayıtlarının alınması “özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği” gerekçesiyle yasaklanmıştır. Her ne kadar bu genelgeye İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nün resmi sitelerinde ulaşılamamış ise de 30 Nisan 2021 tarihli basın organlarında yer almıştır. Böylelikle Anayasa’da güvence altına alınan barışçıl toplantı ve gösteri özgürlüğüne yönelik kolluk güçlerinin yasa/hukuk dışı müdahaleleri sırasında işlenen işkence ve diğer kötü muamele, yaralama ve hatta öldürme suçlarının üstünün örtülmesi ve suçun görünmez kılınması mümkün hâle getirilmiş idi. Ancak genelgenin iptaline ilişkin TİHV dâhil kimi kurumlar tarafından yapılan başvuruları değerlendiren Danıştay 10. Dairesi, EGM’nin tüm itirazlarına karşın, 11 Kasım 2021 tarihinde genelgeyle basın özgürlüğünü kısıtlayıcı yönde yasa koyucu (TBMM) yerine kural ve sınırlamalar getirmeye çalışıldığına hükmederek, Anayasaya aykırılık gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. Daha sonra; İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nün genelgeye ilişkin, Danıştay’ın 15 Eylül 2021 tarihinde verdiği “yürütmeyi durdurma kararına” karşı yaptığı itiraz, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 14 Mart 2022 tarihinde reddedilerek genelgenin yürütmesi kesin olarak durdurulmuştur.

v. 28 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” başlıklı düzenleme ile 31 Temmuz 2018’de Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren ve kamuoyunda “fiili OHAL” anlamına gelen ve “yeni güvenlik yasası” olarak bilinen, gözaltı sürecinin kabul edilemez bir şekilde 12 gün olarak düzenlenmesi dâhil pek çok düzenlemeyi içeren 7145 Sayılı Kanun bir yıl daha uzatılmıştır.

vi. Son zamanlarda hapisanelere ilişkin çalışma düzenini, yöntemini ve bu kuruluştaki çalışanların uyacakları kuralları belirleyen çoğu yönetmeliklerde olmak üzere üstte değişiklikler yapılmakta ve bu değişikliklerle hapisane idarelerine hukuka aykırı bir şekilde geniş yetkiler verilmektedir.

Bu kapsamda sadece 2021 yılı başından itibaren gerçekleştirilen söz konusu olan düzenlemelere kısaca altta yer verilmektedir;

a) 25 Haziran 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ile her ne kadar bağımsız kurullar olmakla birlikte Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları’nın “hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görebilecek, inceleyebilecek, yönetici ve görevlilerden bilgi alabilecek, hükümlü ve tutukluları dinleyebilecektir” maddesi ve nakillerle ilgili var olan “hükümlülerin nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri” hükmüne çocukların yanı sıra “ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler”in de eklenmesi şeklindeki çok kısıtlı ve nisbi olumlu kimi değişikliklerin yanı sıra mahpusların iletişim hakkını (mektup, faks ve telgraflar gibi iletişim araçları aracılığı ile haberleşmelerin kaydedilmesi ve görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi gibi) daha da kısıtlayıcı düzenlemeler yapılmıştır.

b) 14 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile esas olarak çocuk mahpusların ödüllendirilmesi düzenlenmiştir.

Bu konuda öncelikle bugüne kadar hep söyleye geldiğimiz gibi çocukları hapsedme yönteminin “çocuğun yüksek yararı” ilkesi gereği kabul edilemezliğini bir kez daha ifade etmek isteriz.

Bu kabul edilemezliği gözardı etmeden, bu yönetmelik değişikliği ile her bir maddesi zaten tüm mahkumlar için birer hak olan uygulamaların ödül olarak sunulması, hele de çocuklar için kabul edilemez bir yaklaşımdır. Zira tanım gereği çocukların biyo-psiko-sosyal gelişim süreçleri de gözönüne alındığında bu tarz ödüllendirme girişimlerinin çocuğun yüksek yararı ilkesine, çocuk haklarına ve onarıcı adalet yaklaşımına bütünüyle aykırı olduğu gibi çocuğun biyo-psiko-sosyal gelişimine son derece zarar verici bir uygulama olduğu aşîkârdır.

c) 14 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ise hükümlü ve tutukluların ziyaretleri ile sınırlı olmak üzere bu dönemdeki nisbi de olsa olumlu değişiklikleri içeren tek düzenleme olmuştur.

d) 21 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Hükümlü ve Tutuklulara Yakınlarının Ölümü veya Hastalığı Nedeniyle Verilebilecek Mazeret İzinlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile birlikte mahpusların yakınlarının cezasine katılmaları için hapisane idaresinin önerisinin aranması düzenlenmiştir.

Yas hakkının mahpusların da temel hakkı olmasına karşın uzun yıllardır Cumhuriyet Savcısı tarafından karar verilen yani yargısal bir pratik olan cenazeye katılma kararına yönetmelikle idare bariyeri konulması idare hukuku bağlamında görev gaspı anlamına gelmektedir. Zira kamu idareleri, yargının görev alanına girebilecek işlemleri yapmaya yetkili değildir. Dolayısıyla burada hapishane idarelerinin yetki alanına girmediği bir konuda görüş bildirerek yargı makamlarının nasıl hareket edeceğine ilişkin yön vermeye çalışması hukuka aykırıdır. Bu durum idare hukuku bağlamında yok hükmünde olacağı gibi bu konuda keyfi kararların artmasına sebep olabilecek bir düzenlemedir.

e) 12 Kasım 2021 “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”te “çıplak arama” sözcükleri yerine “detaylı arama” sözcüklerine yer verilmiştir. Eski (29 Mart 2020 tarihinde yürürlüğüne girmiş olan) ve yeni düzenlemeler arasında ufak nüanslar olsa da pratikteki karşılığı açısından bir değişiklik yaratmayacağı açıktır. Zira yalnızca kavramlar değişmiş, uygulanana gelen fiili önleyen bir düzenleme yapılmamıştır. Bir kez daha çıplak arama uygulamalarının ölçülülük, yasallık ve gereklilik ilkeleri dışına çıkarılarak işkence uygulamasına dönüştürülmekte olduğunu ifade etmeliyiz.

Gerek eski gerekse de yeni düzenlemede yer verilen “Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir” ibaresi ise hiçbir şekilde kabul edilemez. En son 2016 yılında gözden geçirilen “Mahkumlarda Beden Aramalarıyla ilgili Açıklaması”nda Dünya Tabipleri Birliği de “Beden boşluğu aramalarına hekim katılımı ancak istisnai durumlarda sağlanmalıdır. Böyle durumlarda arama görevi hekimin tıbbi hizmet görevinden ayrı tutulmalıdır.” İfadesine yer verilmiş yanısıra da “zorla aramanın etik açısından kabul edilemezliği”ni açıkça vurgulamıştır.

2.3. Ulusal Önleme Mekanizması işlevini de üstlendiği iddia edilen Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)

2016 yılında OPCAT ve Paris Prensiplerinde yer alan ilkelerine hiçbir şekilde uyumlu olmayan bir düzenleme ile kurulan ve işkencenin önlenmesinde etkili ve önemli bir araç olan ‘Ulusal Önleme Mekanizması’nın işlevlerini de yerine getirmek üzere yetkilendirilmiş olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu yasasında “resmi OHAL” döneminde 9 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kanun Hükmünde Kararname ile daha da olumsuz değişiklikler gerçekleştirilmiş idi. Bu değişiklikler TİHEK’in kurul üyelerinin tamamı ve kurul başkanı ile ikinci başkanının cumhurbaşkanı tarafından atanması, Kurumun Cumhurbaşkanlığı’nın görevlendireceği bakanlık

ile ilişkilendirilmesi ve Cumhurbaşkanlığı’nın gerekli gördüğü yerde yetkilerini bu bakan vasıtasıyla kullanması; ayrıca kurul üyesi olmak için gerekli olan kurumun görev alanında en az 10 yıllık deneyim sahibi olmak şartı, çoğulcu temsil şartı, iki dönemden sonra kurul üyesi olamama şartı kaldırılmış idi.

Böylece yapısal, işlevsel ve mali açılarından bağımsızlığı olmayan TİHEK’i ülkemizdeki insan hakları kurumlarının raporlarında, yanısıra 12 Aralık 2019 tarihinde yayınlanan Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Alt Komite’nin raporunda ve 28 - 30 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleşen Birleşmiş Milletler Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizması çerçevesinde Türkiye’nin insan hakları karnesinin üçüncü tur incelemesinde yer alan tüm önerilere karşın OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelerine uyumlu hâle getirecek hiçbir adım atılmadığı gibi önceki yıllarda yasasında yapılan değişiklik ile yürütmeye daha da bağımlı hâle getirilmiş idi.

Nitekim 2018 yılındaki yasal değişiklikten bu yana ilk kez 14 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararı ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu başkanı, ikinci başkanı ve sadece ikisi kadın olan diğer dokuz kurul üyesinin tamamı Cumhurbaşkanlığı tarafından OPCAT ilkelerine bütünüyle aykırı bir şekilde atanmıştır. Bu atama kararı ile kurul üyelerinin cinsiyet dengesi, halkın çeşitli gruplarının temsili, etnik, kültürel ve dini azınlıkların temsiliyetine önem verilmediği gibi ulusal önleme mekanizmasının bu hassasiyete sahip olmadığı gerçeği bir kez daha görünmüştür.

Buna karşın TİHEK tarafından 2 Mart 2022 tarihinde İnsan Hakları ve Ceza Adalet Sistemi Açısından Ceza İnfaz Kurumlarının İzlenmesi Konulu Sempozyumun düzenlenmiş olması dikkat çekicidir. TİHEK web sitesinde sadece sempozyumun gerçekleştiği bilgisinin verildiği, başka herhangi bir bilgi verilmediği için sempozyuma ilişkin nesnel bir değerlendirme yapmak uygun olmayacaktır. Kuşkusuz böyle bir sempozyumda öncelikle beklenen mevcut yapıların OPCAT ve Paris ilkelerine aykırılığının içtenlikle ifade edilerek, usulüne uygun süreçlerle OPCAT ve Paris ilkelerine uygun özel yasalaşma sürecinin boşaltılmasına yönelik bir planlamanın açıklanması olduğunu belirtmek isteriz.

TİHEK tarafından 2021 yılında yayımlanan 10 rapor ile 2022 yılında 17 Mayıs 2022 tarihi itibarı ile yayımlanmış 12 rapor değerlendirildiğinde alıkoyma yerlerine yapılan önleyici ziyaretlerin, asgari standartlara sahip olmadığı, ziyaretlerin yalnızca şekli olarak yerine getirildiği anlaşılmaktadır.

Bir kez daha Kurumun, özellikle 2015 yılı sonrasında Türkiye’de meydana gelen çatışmalı ortam sırasında ve aske-

ri darbe teşebbüsü sonrası ilan edilen OHAL döneminde yaygın ve yoğun olarak yaşanan insan hakları ihlallerine karşı etkili bir izleme gerçekleştirilmemiş olması da işlevsizliği bakımından önemli bir göstergesi olduğunu ifade etmek durumundayız.

Yine işlevsizliğe dair bir başka önemli gösterge ise Covid-19 salgını sürecinde, Kurumun web sitesine BM organlarının bazı açıklamalarından özetler koymak dışında, salgın nedeniyle son derece büyük riskler barındıran cezaevlerine ve diğer alıkonulma mekânlarına dair esas olarak somut hiçbir girişimde bulunmamış olduğunu belirtmek durumundayız.

BM İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezayı Önleme Alt Komitesi'nin (SPT) 2022 yılında planlanmış Türkiye ziyareti hazırlıkları başlatılmıştır.

2.4. Uluslararası Mekanizmaların Önerileri

Öncelikle bir kez daha son dönemde uluslararası insan hakları mekanizmalarındaki derin tahribatın değişik biçimlerde daha da görünür hâle geldiğini ifade etmeliyiz. Uluslararası insan hakları mekanizmaların gerek giderek daha belirgin olarak “bürokratik” mekanizmalara dönüşmesi, gerek pek çok mekanizmanın özellikle yükümlülüklerini yerine getirmeyen ya da getirmekte isteksiz olan devletlerin iznine bağlı olan süreçleri işletememesi, gerekse de mekanizmalar tarafından ortaya konulan önerileri yerine getirmeyen ya da getirmekte isteksiz olan devletlere yönelik yaptırımların uygulanması konusundaki isteksizlikleri ya da kısıtlılıkları sonucu olarak insan hakları alanındaki işlevlerindeki kısıtlılıkları ve sınırlılıkları daha da derinleşmektedir.

Dahası bugün itibarı ile uluslararası mekanizmalar esas olarak haklılığın bir tür onaylanması anlamında bir referans odağı olmaktan çıktığı gibi dahası fiili olarak baskıcı rejimlerin güçlenmesi için kullanılan araçlara dönüşebilmektedir.

Bununla birlikte önceki raporlarımızda hep yer verdiğimiz gibi Türkiye'deki işkence gerçekliği uluslararası mekanizma ve organlar tarafından hazırlanan raporlarda tüm çıplaklığı ile dile getirilmektedir. Ancak, Anayasa başta olmak üzere hiçbir yasa, kural ve normla kendini sınırlandırmak istemeyen siyasi iktidar, uluslararası önleme ve denetleme mekanizmaları tarafından yapılan eleştiri ve önerileri de esas olarak dikkate almamaktadır.

i. 14-16 Eylül 2021 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantısı için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne Hafıza Merkezi ve İHD ile birlikte Kural 9.2 bildirimini yaptığımız “Batı ve Diğerleri Grubu” dosyasının öyküsü uluslararası mekanizmalarının önerilerinin siyasi iktidarcı içtenlikle ele alınmadığının özel bir örneğini oluşturmaktadır.

Bu grup kapsamında güvenlik güçleri tarafından 1993-2011 yıllarında işlenen öldürme, işkence ve kötü muamele ve orantısız güç kullanma eylemleriyle (yakalama, gözaltı, ifade alma işlemleri ve barışçıl gösterilere müdahale sırasında işlenenler dâhil) ilgili soruşturmaların, kovuşturmaların ve disiplin süreçlerinin etkisizliğiyle ilgili verilen AİHM kararlarının (AİHS madde 2 ve 3'ün usulden ihlal edildiğine hükmedilen kararlar) iç hukuktaki infaz süreci Bakanlar Komitesi tarafından denetlenmektedir. AİHM tarafından ilk kararın 2004 yılında verildiği gözönüne alındığında 18 yıldır süren izleme sürecinin bu denli uzunluğu siyasi iktidarın bu tür denetleme mekanizmalarının önerilerine olan olumsuz yaklaşımını göstermektedir. Öte yandan da sivil insan hakları kurumlarının Bakanlar Komitesi'ne düzenli olarak Kural 9.2 bildirimleri yapmasının ne denli etkili olduğunu da göstermektedir.

ii. Bir diğer örnek olarak da geçmiş raporlarımızda da yer verdiğimiz Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaretlerine dayalı raporların öyküsüne bu çalışma döneminde yer verilmesi uygun olacaktır. CPT'nin Türkiye'ye gerçekleştirdiği 29 Ağustos-6 Eylül 2016, 4-13 Nisan 2018 ve 6-17 Mayıs 2019 tarihlerindeki üç ayrı “özel amaçlı/ad-hoc” ziyaretleri ile 10-23 Mayıs 2017 ve 11-25 Ocak 2021 tarihlerindeki iki ayrı periyodik/düzenli ziyaretleri sırasında yaptığı gözlem ve tespitler hakkında tamamlanmış raporlardan 10-23 Mayıs 2017 dönemsel ziyareti ile 6-17 Mayıs 2019 “özel amaçlı/ad-hoc” ziyaretinin raporları hükümetin izin vermesi üzerine 5 Ağustos 2020 tarihinde yayınlanmıştır. Yayınlanan her iki CPT raporunda da yer alan tavsiyelere esas olarak uyulmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer üç raporun yayınlanmasına hükümet tarafından hâlâ izin verilmemesi ise ülkemizde işkence sorununun ulaştığı boyuta ilişkin bir başka göstergedir.

Yanı sıra işkencenin önlenmesi doğrultusunda devletlerin bir tür ciddiyetinin ve kararlılığının göstergesi olarak CPT tarafından gerçekleştirilen ziyaretlere dayalı hazırlanan raporların otomatik olarak yayınlanmasını (CPT ziyaretleri sonrası raporların ilgili devletin izin vermesi beklenmeden yayınlaması) bugüne kadar Avrupa Konseyi bünyesindeki 12 ülke onaylamıştır. Türkiye devletinin ise CPT ziyaretlerine dayalı raporların otomatik olarak yayınlanmasına onay verilmesi konusunu gündemine bile almaması, CPT'nin 2016 yılından bu yana gerçekleştirdiği üç ayrı ziyarete ilişkin raporlarının yayınlanmasına izin vermemesi ile birlikte düşünüldüğünde, siyasi iktidarın işkencenin önlenmesi konusundaki olumsuz/içtenlikli tutumunun bir diğer göstergesidir.

iii. Avrupa Parlamentosu'nun 19 Mayıs 2021 tarihinde bağlayıcılığı bulunmayan tavsiye kararı niteliğinde kabul

edilen 2019-2020 yılları için hazırladığı Türkiye raporunda da işkencenin önlenmesi konusunda benzer önerilere yer verilmiştir.

iv. Ulusal Önleme Mekanizması ile ilgili BM İşkenceye Karşı Alt Komite'nin 5-9 Ekim 2015 tarihlerindeki Türkiye ziyaretine dayalı hazırlanan ve 2 Aralık 2019 tarihinde yayınlanan rapordaki ve 28 - 30 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleşen BM Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizması çerçevesinde Türkiye'nin insan hakları karnesinin üçüncü tur incelemesinde yer alan tüm önerilere karşın OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelerine uyumlu hâle getirecek hiçbir adım atılmadığı gibi önceki yıllarda yasasında yapılan değişiklik ile yürütmeye daha bağımlı hâle gelmiştir.

2.5. Cezasızlık Kültürü

Sürekli olarak yinediğimiz gibi cezasızlık işkence ile mücadelede en önemli engeldir. Son dönemde kamu görevlilerinin söylemleri, tavırları ve yaklaşımları işkencenin ve diğer kötü muamele uygulamalarının önlenmesinde önemli unsurlardır. Son dönemde devlet ve kamu görevlilerinin işkencenin ve diğer kötü muamele şekillerinin yasaklanmasına yönelik olumsuz tavırları, cezasızlığı "güvence" altına almaya yönelik yasal düzenlemeler ile daha da ciddi bir hâl almıştır. Siyasi iktidar işkenceyi "terörizm ile mücadele", "olağanüstü hâl", "milli güvenlik" ve "kamu düzeni" adı altında meşrulaştırma eğilimindedir.

Her zaman belirttiğimiz gibi, cezasızlığın arkasında yatan köklü neden işkence iddialarına yönelik bütün iddiaların ivedilikle, eksiksiz, tarafsız, bağımsız ve etkin bir şekilde soruşturmaya konu edilmemesidir. Ayrıca işkence suçunun kovuşturulması için yasadaki muğlaklık yerini korumaktadır.

Faillere hiç soruşturma açılmamakta ya da işkence suçu nedeniyle yapılan suç duyurusu başvuruları ya çeşitli gerekçeler ile takipsizlikle sonuçlanmakta ya da daha az cezayı öngören ve zamanaşımına tabi olan 'basit yaralama', 'zor kullanma sınırının aşılması', 'eziyet' ya da 'görevi kötüye kullanma' suçlarından soruşturulmaktadır. Kovuşturma aşamasında ise sanıklara genellikle hiç ceza verilmemesi ya da cezaların ertelenmesi gibi nedenlerle cezasızlık olgusu işkence yapılmasını mümkün kılan en temel unsurlardan birisi olarak hâlâ karşımızda durmaktadır.

Öte yandan işkence suçunun soruşturulmasının önüne geçmek amacıyla işkence görenleri yıldırmaya yönelik işkence görenler hakkında derhal "memura hakaret etmek, mukavemet etmek, bu sırada yaralamak, kamu malına zarar vermek" gibi gerekçelerle karşı davalar açılmaktadır. İşkenceciler aleyhine açılan davalar cezasız kalırken işkence görenler aleyhine açılan davalar kısa sürede ağır cezalar ile sonuçlanabilmektedir.

Bu kapsamda pek çok örnekten sadece özel bir örnek olarak 25 Ağustos 2018 tarihinde 700. buluşmalarında "Cumartesi Anneleri'nin" işkence düzeyine ulaşan şiddete maruz kalmalarına karşın, kendileri aleyhine "izinsiz gösteri yapmak" suçlamasıyla açılan davanın hâlâ sürmekte olduğuna yer vermek isteriz. (bir sonraki duruşma 21 Eylül 2022 tarihine ertelenmiştir)

Sonuç olarak;

Bütün bu gelişmelerin ışığında esas olarak geçen yıllardaki rapora benzer bir sonuç değerlendirmesini bir kez daha paylaşmak durumundayız.

Şiddetin her türünün sistematikleştiği ve sıradanlaştığı, uzun yıllardır sorgulanan hukukun üstünlüğü kavramının kökleştirilen OHAL zihniyeti ve kalıcılaştırılan OHAL sürecindeki gelişmelerle tamamen işlemez hâle geldiği, kâğıt üstündeki kadarı ile bile mevcut olmayan anayasal ilkelerin, yasal kural ve güvencelerin tüm işlevlerini yitirdiği, sorumlu kamu görevlilerinin her türlü cezasızlık güvencesinden yararlanırlar hâle geldiği bir ortamda işkence gündelik hayatın içinde herkes tarafından hissedilir, yaygın bir pratik hâle getirilmiştir.

Çalışma raporuna konu olan dönemde demokratik hayatın ağır tahribatının bir sonucu aynı zamanda bir nedeni olarak işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları iktidarın toplumun çok farklı kesimleri üzerindeki kontrol ve baskısını artırmak için alenileştirilerek pervasız bir şekilde yaygınlık göstermiştir.

Diğer taraftan, insan hakları ile ilgili yasalar alanında -işkencenin ve diğer kötü muamele biçimlerinin yasaklanmasına ilişkin düzenlemeler de dâhil olmak üzere- son dönemde son derece yıkıcı ve uzun süreli etkileri olabilecek gelişmeler olmuştur.

Dahası son dönemde işkenceyi sıradanlaştıran zihniyet ve buna dayalı uygulama ve yasal düzenlemeler ve bu süreçte işkencenin koluğa her düzeyde öğretilmiş olma hâli önümüzdeki dönemin de kalıcı ve yıkıcı bir sorunu olarak büyük bir risk oluşturmaktadır.

Bu kapsamda temel varlık sebebi işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonu, işkencenin tıbbi belgelenmesi, işkencesiz bir dünya için işkencenin önlenmesi ve "sürmekte olan toplumsal travma ile başetme"ye yönelik çabalar olan TİHV bu dönemde kolektif olarak hazırlanmış olduğu TİHV 2020-2024 Stratejik Planı kapsamında çalışmalarını niteliksel ve niceliksel olarak daha da etkinleştirmeyi hedeflenmektedir. Bu kapsamda özellikle yeni kuşaklarla buluşmak ve toplumun umutsuzluk-çaresizlik kıskacından iyi hissetmeye ve "umut"a yöneltecek işlerin parçası olmak şimdi daha da önem taşımaktadır. TİHV olarak Türkiye'deki çalışmalarımızın yanı sıra işlevsiz

hâle dönüşmekte olan uluslararası mekanizmalarının dönemin ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde yeniden tahkim edilmesi dâhil uluslararası ortama yönelik programların geliştirilmesi de hedeflenmektedir.

Ve insan eliyle gerçekleştiği için önlenebilir olan Türkiye ve dünyadaki bu kötücül sürecin son bulması ve insan haklarına dayalı bir ortak yaşam idealini geliştirmek için çok daha fazla çaba göstereceğimiz aşîkârdır.

1. TEDAVİ VE REHABİLİTASYON ÇALIŞMALARI

1.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmalarına Genel Bir Bakış

Başvuru Sayıları ve Dağılımı

TİHV'e 2021 yılında toplam 984 kişi başvurmuş, verileri açısından değerlendirmeye alınan 972 işkence gören ve yakınının bilgilerine altta yer verilmiştir.

2021 yılı içinde toplam 530 yeni başvuruya (işkence gören ve yakını) hizmet sunulması öngörülürken yeni başvuru sayımız 984 olmuştur.

Tablo 1. 1999-2019 Yılları Arasında TİHV Başvuru Sayıları

Yıllar	Adana	Ankara	Cizre	Diyarbakır	İstanbul	İzmir	Van	Toplam
2000	207	126		122	430	138		1023
2001	215	131		174	483	226		1229
2002	166	84		188	346	181		965
2003	193	64		195	312	160		924
2004	203	47		155	364	153		922
2005	126	26		125	300	115		692
2006	111	10		61	117	38		337
2007	117	35		36	185	79		452
2008	145	12		40	133	95		425
2009	118	26		51	183	81		459
2010	87	31		101	102	42		363
2011	130	56		116	163	54		519
2012	99	28		114	220	59		553
2013	40	97		171	403	99		869
2014	14	33		321	301	92		787
2015	-	66		130	324	63		597
2016	-	35	16	149	212	75		487
2017	-	81	42	208	221	64		616
2018	-	44	50	131	241	73	45	584
2019	-	55	34	251	253	113	202	908
2020	-	58	35	116	190	78	128	605
2021	-	66	48	166	307	134	263	984

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi toplam 984 yeni başvurunun 307'si İstanbul Merkezimize, Cizre Referans Merkezi başvuruları ile birlikte 214'ü ise Diyarbakır merkezimize olmak üzere başvurularımızın %53'ünün tedavi ve rehabilitasyon süreçleri bu iki ana merkezimiz tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam 984 başvurucudan değerlendirme süreçlerine dâhil edilen 972 başvuru içinde aynı yıl içinde işkence gören başvuru sayısı 616 (%70.7) olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında %59, 2019 yılında %62, 2018 yılında %51, 2017 yılında %62, 2016 yılında %64, 2015 yılında %62, 2014 yılında %36, 2013 yılında %58, 2012 yılında %43, 2011 yılında %43 idi. Değerlendirmeye alınan toplam 972 yeni başvurunun 57'si (%5,8) başvuru yakını olarak başvurup, 915'i doğrudan işkence ve kötü muameleyle maruz kalan kişilerdir.

Başvuruların Sosyal ve Demografik Özellikleri

Tablo 2'de de görüldüğü üzere geçmiş yıllarda olduğu gibi 2021 yılında da başvurularımızın çoğunluğu Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesi doğumludur. Önceki yıllarla karşılaştırdığımızda devam eden bir artış olduğunu söyleyebiliriz. Bu artışın özellikle 2015'in Temmuz ayında yeniden başlayan çatışma ortamında, özel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da olağanüstü yoğunlaşan işkence ve diğer ağır/ciddi insan hakları ihlallerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Yıllardır işkenceye maruz kalan kişilere erişim Güneydoğu bölgesinde daha fazla olmasına karşın, 2020 yılında Van merkezimizin kuruluşunun ve etkinlik alanının bir sonucu olarak Doğu Anadolu'da işkenceye maruz kalan kişilere ve yakınlarına erişim daha fazla olmuştur. Bununla birlikte, 2019 yılında bu bölgelerdeki işkenceye maruz 617 kişiye erişilmişken iken pandemi koşulları nedeniyle 2020'de bu sayı 307 olmuş, 2021 yılında özellikle aşılamanın yaygınlaşmasıyla birlikte tedavi merkezleri çalışmalarının yeniden organize edilmesi sonrası bu sayı 2021 yılında 451 kişiye erişilmiştir.

2021 yılında Türkiye'de işkenceye maruz kaldığı için başvuru yapan 871 kişinin cinsiyet kimliklerine göre dağılımı incelendiğinde 307 başvurunun (%35,2) kadın, 527'sinin (%60,5) erkek, 37'sinin (%4,2) ise kadın ve erkek ikili cinsiyet sistemi rejimi dışında kalan, cinsiyet çeşitli/çeşitliliği olan başvurulardan olduğu görülmüştür.

Başvurularımıza İlişkin İşkence Süreci

Tablo 4'de verildiği üzere 2021 yılında başvurularımız işkence ve diğer kötü muameleyle en fazla emniyet müdürlüklerinde maruz kaldıklarını ifade ettiler. 2021 yılında da işkence ve diğer kötü muamelenin açık alan ve gösteriler sırasında sıklıkla uygulanmaya devam ettiği tablodan anlaşılmaktadır. 2021 yılında Türkiye'de işkence gördüğü için yapılan başvuruların önemli bir kısmı hakeret, aşağılama ve dayığa maruz kaldıklarını ifade ettiler. Bir önceki yılla karşılaştırdığımızda işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarında temel gereksinimlere erişimin engellenmesi ve cinsel işkencelerde (sözlü ve fiziksel cinsel şiddet) artış olduğunu söyleyebiliriz.

Başvurularımıza İlişkin Tıbbi Değerlendirme

Tablo 4 ve Tablo 5 beraber değerlendirildiğinde Türkiye'de işkence gördüğü için yapılan başvurularda işkence yöntemleri ve başvurularımızın aldığı tanılar arasında uyum olduğunu söyleyebiliriz. Görüldüğü gibi başvurularımız en fazla kas iskelet sistemi yaralanmaları, omuz ve üst kol yaralanmaları ve sindirim sistemi hastalıkları ile travma sonrası stres bozukluğu tanılarını almıştır. 2021 yılında başvurularımızın %42,3'ünün tedavisi tamamlanırken %21,3'ünün tanı/tedavi ve rehabilitasyon süreçleri yarım kalmıştır. Tedavi tamamlanma oranı bir önceki yıla göre (2020 yılında %31) %11 artış göstermiştir. Tedaviyi yarıda bırakma oranı ise bir önceki yıla göre (2020 yılında %21) anlamlı farklılık göstermemiştir.

Tablo 2. 2021 Başvurularının Demografik Özellikleri

Doğum yeri	Başvuru Yılı				
	2021	2020	2019	2018	2017
Güneydoğu Anadolu	251 (%29)	170 (%28)	336 (%37)	204 (%35)	243 (%40)
Doğu Anadolu	304 (35.1)	197 (%32)	280 (%31)	134 (%23)	100 (%16)
Akdeniz	31 (%3,6)	39 (%6)	35 (%4)	32 (%6)	45 (%7)
Marmara	112 (%12,7)	77 (%13)	79 (%9)	89 (%16)	79 (%13)
İç Anadolu	58 (%6,7)	38 (%6)	61 (%7)	36 (%6)	57 (%9)
Ege	66 (%7,6)	32 (%5)	47 (%5)	35 (%6)	34 (%6)
Karadeniz	28 (%3,2)	43 (%7)	29 (%3)	27 (%4)	37 (%6)
Türkiye dışı	17 (%2)	21 (%3)	41 (%4)	27 (%4)	21 (%3)

Tablo 3. 2021 yılı başvurularının yaş grupları ve başvurdukları bölgelere göre dağılımı

Yaş Grubu	Diyarbakır, Van, Cizre		İstanbul, Ankara, İzmir		Toplam
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı
18 yaş altı	24	2,8	6	0,7	30
18-25 yaş	71	8,2	199	22,8	270
26-30 yaş	60	6,9	78	9,0	138
31-35 yaş	56	6,4	37	4,2	93
36-40 yaş	52	6,0	34	3,9	86
41-45 yaş	51	5,9	33	3,8	84
46-50 yaş	44	5,1	19	2,2	63
51-55 yaş	23	2,6	14	1,6	37
56-60 yaş	30	3,4	12	1,4	42
61-65 yaş	6	0,7	9	1,0	15
65 yaş üzeri	9	1,0	4	0,5	13
Toplam	426	48,9	445	51,1	30

Tablo 4. İşkence Yöntemleri ve İşkencenin Yapıldığı Yer

İşkence ve Diğer Kötü Muamelenin Yapıldığı Yer			İşkence ve Diğer Kötü Muamele Yöntemi***		
Sokak/Toplumsal gösteri	417	%47,9	Hakaret	500	81,2
Emniyet Müdürlüğü	395	%45,4	Fiziksel Müdahaleler	476	77,3
Araç içi	275	%31,6	Zorlayıcı Davranışlar	366	59,4
Kendi alanı (ev, işyeri)	151	%17,3	Temel gereksinimler	301	48,9
Polis Karakolu	92	%10,6	Cinsel işkenceler	278	45,1

*** İşkence ve kötü muamele yöntemleri ile ilgili analizlerde 2021 yılında işkence ve kötü muamele gördüğünü ifade eden 616 başvuru esas alınmıştır.

Tablo 5. 2021 Yılı İçin Tıbbi Değerlendirme

Tanılar*	Tedavi süreçlerinin sonucu				
Travma ile ilişkili kas-iskelet sistemi hastalıkları	380	2021 yılında tedavisi tamamlananlar	368	%42,3	
Kas iskelet sistemi yaralanma ve sekelleri	341	2021 yılında tedavisi sürenler	183	%21,0	
Omuz ve üst kol yaralanmaları	234	Tanı/Tedavi süreci yarım kalanlar	185	%21,3	
El bileği ve el yaralanmaları	215				
Sindirim	309				
TSSB**	130	Tam/kısmen iyileşme	289	%65,1	

*TİHV'e ait temsilciliklerde tıbbi değerlendirme sürecine dâhil edilen ve ICD sınıflamasına göre en az bir tanı alan başvuru sayısının 697 (%80), farklı nedenlerle değerlendirme süreçleri kesilen veya değerlendirmeleri tamamlanmadığı için tanı almayan başvuru sayısının ise 162 (%18,6) olduğu saptanmıştır. Fiziksel tanılarla ilgili analizlerde tanı alan başvurular esas alınmıştır.

**2021 yılında TİHV'e Türkiye'de işkence gördüğü için başvuranların ruhsal belirti, bulgu ve tanılara dair değerlendirmeler ruh sağlığı uzmanı tarafından değerlendirilen 324 (%37,2) başvuru ile gerçekleştirilmiştir.

1.2. Temsilciliklerin Olmadığı Yerlerde Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları

Temmuz 2015'te yeniden başlayan silahlı çatışma ortamı, hâlen fiilen geçerliliğini koruyan/kalıcılaşan olağanüstü hâl uygulamalarının yol açtığı ağır/ciddi insan hakları ihlalleri göz önünde tutularak, 2018 yılında da Cizre Referans Merkezi'nin geliştirilmesi çabasının yansıması, uzun yıllardır gündemimizde olan Van'da 13 Ocak 2018 tarihinde bir referans merkezi açılmış olmasının kıymeti 2021 yılında daha da görünür olmuştur. İlk yıllarında yıllık sadece 25-40 yeni başvuru öngörülen Van Referans Merkezinin 2020 yılında pandemi koşullarına rağmen 128 yeni başvurusu olmuş ve 2021 yılında Van referans merkezinin bir tedavi ve rehabilitasyon merkezine dönüşmesi hazırlıkları 1 tam zamanlı başvuru hekimi ve 1 tam zamanlı sosyal hizmet uzmanının gerekli oryantasyon programları İstanbul temsilciliği ve tedavi merkezleri Koordinatörü tarafından yürütüldükten sonra kadroya dâhil edilmesi ve gönüllü ağlarının güçlendirilmesiyle tamamlanmış ve Van Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi 2021 yılında aldığı 263 başvuru ile toplam başvuruların %26.7'sini oluşturmuştur. 2021 yılında da gezici sağlık ekipleri ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda TİHV tedavi ve rehabilitasyon merkezi bulunmayan bölgelerde 2021 yılında 195 işkence görmüş kişiye ve yakınlarına tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunulmuştur.

112'sine TİHV'in bölgedeki yerel kuruluşlar ile olan iş birlikleri sayesinde ulaşılmıştır. 48 işkenceye maruz kalan kişiye ve yakınına Cizre referans merkezleri aracılığıyla ulaşılmış, gezici sağlık ekipleri aracılığıyla ise 35 işkenceye maruz kalan kişiye ve yakınına ulaşılmıştır.

1.2.1. Referans Merkezleri

TİHV 2020-2024 Strateji Planında da yer verilen, uzun yıllardır süren ve son dönemlerde giderek yoğunlaşan insan hakları ihlalleri göz önünde bulundurulduğunda başta Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri olmak üzere temsilciliklerimizin bulunmadığı yerlerdeki işkence görenlere ve yakınlarına ulaşma hedefini gerçekleştirmek için çalışmalarımızın 2020 yılında güçlendirilmesi hedeflenmişti. Cizre referans merkezlerinin güçlendirilmesi ve gezici sağlık ekibi çalışmalarının yeni ihtiyaç, koşullar ve bir önceki dönemde edinilen dersler doğrultusunda yeniden yapılandırılıp devam ettirilmesi bu ana başlık altında gerçekleşmiştir.

TİHV Cizre Referans Merkezi: Her gün karşılaştığımız baskı ortamında Cizre Referans Merkezi'nin bölgedeki varlığının silahlı çatışmalardan sonra artan işkence ve kötü muamele koşulları göz önünde bulundurulduğunda, tüm zorluklarına karşın, çok önemli ve değerli olduğu inancındayız. 2021 yılı içinde Cizre Referans Merkezi-

mizde işkence ve kötü muameleye maruz kalan 48 kişi rehabilitasyon programına dâhil edildi. 15 kişi psikolojik değerlendirme talep/kabul ederken, kalanlar yalnızca fiziksel tedavi programına alındı. 18 Nisan 2020 tarihinde bir hekim, TİHV hekimlerine yönelik pandemi sürecinde alınması gereken önlemler konusunda özel bir eğitim programına katıldı.

- i. 25 Nisan 2021 tarihinde, TİHV'nin ilk değerlendirme toplantısı, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerimize katılan çalışan ve gönüllülerin katılımıyla çevrim içi olarak düzenlendi. Programa Cizre'den bir sağlık çalışanı katıldı.
- ii. 20-21 Kasım 2021 tarihlerinde TİHV'nin üçüncü değerlendirme toplantısı, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerimize katılan çalışan ve gönüllülerin katılımıyla çevrim içi olarak düzenlendi. Programa Cizre'den iki sağlık çalışanı katıldı.
- iii. 10-11 Kasım 2021 tarihlerinde Diyarbakır Temsilciliği ve Cizre Referans Merkezlerine süpervizyon ziyaretleri yapılarak pandemi sürecinde vakıf çalışmaları, ekip dinamikleri, diğer kurumlarla ilişkiler değerlendirildi. Programa Cizre'den iki çalışan, 1 süpervizör, 1 eğitim Koordinatörü ve Tedavi Merkezleri Koordinatörü katıldı.
- iv. Eylül 2020 itibarıyla başlatılan vaka ve işleyişle ilgili denetim programları, Cizre Referans Merkezinin başvuru hekiminin Aralık 2020 tarihinde istifa etmesi nedeniyle Tedavi Koordinasyon Toplantıları şeklinde düzenlenerek haftada 1 çevrim içi yöntem üzerinden yapıldı ve ayda 1 kez Diyarbakır Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi çalışanları ile çevrim içi yöntem üzerinden bir araya gelinerek vaka takipleri ve tedavi süreçlerinin değerlendirilmesi sağlandı. Bu çalışma ile Cizre Referans Merkezi ve Diyarbakır Temsilciliğinin koordinasyon içinde çalışması ile ilgili sorun alanları tespit edilip çözümler geliştirildi. Bu çerçevede Cizre Referans Merkezinde çalışmak üzere 1 sosyal çalışmacının istihdam edilmesi kararlaştırılarak 2021 Temmuz ayı itibarıyla Cizre Referans Merkezinde bir sosyal çalışmacı tam zamanlı olarak çalışmaya başladı.

1.2.2. Gezici Sağlık Ekibi Ziyaretleri

2021 yılında gezici sağlık ekibi TİHV Temsilciliklerinin bulunmadığı yerlere bulunan işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalan kişilere ve yakınlarına erişebilmek için toplam üç ziyarette bulundu.

- i. 9 Nisan 2021 Urfa gezici ekip çalışması: Diyarbakır Temsilciliği çalışanlarından oluşturulan gezici ekip tarafından Urfa'da Şenyaşar ailesi Adalet Nöbetlerinin 31. gününde ziyaret edilerek ailenin Urfa Adliyesi

sınırları içerisinde ‘Adalet Nöbeti’ eylemlerinin yapılmasının engellendiği ve adliye sınırları dışında bir kaldırımda nöbete devam etmek zorunda bırakıldıklarını, başvuruçumuz olan Emine Şenyaşar’ın cezaevinde olan oğlunun eşi ve çocuğunun da ruhsal olarak iyi olmadığını ifade etmesi üzerine gelini ve torununa da vakıf tarafından işkence görenin yakını kapsamında ruhsal destek verilebileceği aktarıldı ve takip eden süreçte her ikisi de başvuru olarak alındı.

- ii. 16 Nisan 2021 Zorava köyü gezici ekip çalışması: (Diyarbakır Temsilciliğinden Murat Aba-Gulan Kaleli-Zelal katıldı-baro karşıladı): 2 gün öncesi duvarlarda yazı olduğu gerekçesiyle köye baskın yapılması ve işkence ve kötü muamele uygulandığı iddiaları üzerine tespit çalışması yapmak üzere Diyarbakır Barosu ile birlikte Zorava köyüne gidildi. İşkence gören kişiler ve yakınlarından oluşan yaklaşık 10 kişiyle yüz yüze görüşmeler yapıldı. Baskın sırasında köyde, daha sonra araç içinde sözlü ve fiziksel işkence ve kötü muamele uygulamalarına maruz kaldıkları öğrenildi. Kişilerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğu, işkence ve kötü muamelenin belgelenmesi için bir sürece girmekten imtina ettikleri gözlemlendi. Heyet köyden çıkarken de aynı köye askeri araçların girdiği izlendi. Kişilere başvuru yapmaları için iletişim bilgileri verildi, ancak başvuruda bulunan olmadı.
- iii. 9 Haziran 2021 Yurtbaşı köyü gezici ekip ziyareti: (Van Temsilciliğinden Ayfer Şahin Bilici, Sevim Çiçek, Hüseyin Yaviç katıldı) 26.05.2021 tarihinde Van ili Gürpınar ilçesine bağlı Yurtbaşı (Kürtçe adı Şéxan) Mahallesi köy sahası içinde işletilmek istenen mermer ocağına ilişkin barışçıl protesto eylemlerine yönelik müdahale eden kolluk güçlerince ateşli silah kullanıldığı ve yurttaşların gözaltına alındığı, gözaltında işkence ve kötü muamele iddiaları üzerine Van temsilciliği çalışanları tarafından 9.6.2021 tarihinde Yurtbaşı köyü’ne ziyaret gerçekleştirilerek değerlendirilmeler yapılmış ve 35 kişi başvuru olarak alınmıştır.

1.3. Özel İhtiyaç Sahibi Gruplara Erişim

- i. 2021 yılında işkenceye maruz kaldığı için başvuru yapan 871 kişinin cinsiyet kimliklerine göre dağılımı incelendiğinde 307 başvuru kadındır. Kadınların tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimlerinin artırılmasına yönelik çabalarımız önümüzdeki dönemlerde de sürdürülecektir.
- ii. Çocuk başvuru sayımız 2021 yılında 56’dır. Başvuruların 35’i işkence gören, 21’i işkence görenin yakını olarak başvurmuştur.

- iii. 2021 yılında LGBTİ+ başvuru sayısı ise biri işkence görenin yakını olmak üzere 38’dir (21 nonbinary, 3 kadın LGBTİ+, 4 trans kadın, 1 kadın queer, 6 erkek LGBTİ+, 3 trans erkek). Başvurulardan 23 kişi cinsel kimlik ve yönelimi nedeniyle işkenceye maruz kaldığını ifade etmiştir. 2020 yılında 10 kişi, 2019 yılında sadece bir başvuru bunu ifade etmişti. Bu durum vakfın LGBTİ+ bireylere erişme konusunda çalışmalarını yoğunlaştırma yönündeki çabalarını artırarak sürdürmesinin gereğine işaret etmektedir.
- iv. 2021 yılında 44 işkence gören mülteciye tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunulmuştur. Bu başvurularımızın 12’si Suriye, 11’si Afganistan, 10’u İran, 8’i Yunanistan, 2’si Katar biri ise Romanya sınırları içinde işkenceye maruz kaldıklarını belirtmiştir. İşkenceye maruz kalan mülteci başvuru sayısı, her ne kadar bu konuda özel çaba gösteriliyor ise de çok azdır. Bu konu önümüzdeki dönem de özel gündemimiz olacaktır.
- v. 2021 yılında toplam 872 başvurumuzun 29’u (%3,3) adli sebeplerle işkence gördüğünü ifade etti. Beklenen oranda başvuruya ulaşılamamasının en temel sebebinin son dönemlerde yaşanan yoğun devlet baskısı nedeniyle karşıt her görüşün devlet tarafından hedef alınarak siyasileştirilmesi olduğunu söyleyebiliriz. Buna ek olarak vakfın siyasi olmayan kişilere, özellikle basın aracılığı ile erişiminin son dönemlerde giderek kısıtlandığını da söylemek doğru olur. Ayrıca son dönemde işkence gören kişileri vakfa yönlendiren kimi avukatların tutuklanması da siyasi olmayan başvurulara erişimimizi etkiledi.

1.4. Sosyal Destek Çalışmaları

2021 yılında toplam 213 başvurumuz sosyal destek çalışmalarımıza dâhil edildi. Bu başvuruların 25’i çocuk/genç (11’i İstanbul, 8’i Van, 2’si Cizre, 4’ü İzmir merkezimizde) ve 188’i ise yetişkindir (58’i İstanbul, 51’i Van, 42’si Diyarbakır, 39’u Cizre ve 8’i İzmir Temsilciliğinde). 2021 yılı içerisinde; TİHV Temsilciliklerinde sosyal hizmet müdahalesinde bulunulan 66 başvuru sosyal destek programından yararlanılarak desteklenmiştir. Sosyal destek programının yanı sıra, sosyal çalışmacılar vakıf başvurularıyla düzenli görüşmeler yaparak onların sosyal durumlarını takip etmekte ve gerektiğinde çözüm ve öneriler geliştirmektedir. Çoğunlukla başvuruların ihtiyaç ve problemleri belirlendikten sonra ilgili kurum ve örgütlere yönlendirmeler yapılmaktadır. 2021 yılında İstanbul’da toplam 1167, Diyarbakır’da 337, Van’da 234 ve Cizre’de 76 görüşme gerçekleştirilmiştir. Özellikle İstanbul Merkezinde yapılan yoğun sosyal destek görüşmeleri nedeniyle ek sosyal çalışmacı kadrosunun sağlanmasına

yönelik programlar geliştirilmesinin gerekliliği açıkça görülmektedir.

1.5. Tedavi ve Rehabilitasyonun Değerlendirilmesine Yönelik Çalışmalar

- i. 2020 yılında başlanan tedavi ve rehabilitasyon için izleme programı ve dijital arşivin geliştirilmesi çalışmaları 2021 yılında da devam etti. Veri girişi programının yazılımı tamamlanarak 2022 yılında pilot uygulamaya geçilmesi planlandı.
- ii. Çalışma raporunun kapsadığı süre zarfında TİHV çalışanlarının katılımı ile üç TİHV Değerlendirme Toplantısı yapıldı. İlk toplantı 25 Nisan 2021 tarihinde çevrim içi yöntem üzerinden gerçekleştirildi ve toplantıya 42 kişi katıldı. Toplantı tedavi merkezlerinin başvuru değerlendirme süreçlerinde, çalışma koşullarında ve çalışma ortamlarındaki eksiklerin ve ihtiyaçların tespiti, aciliyet sıralarının tayin edilmesi, karşılanma koşullarının belirlenmesi gündemiyle gerçekleştirildi. İkinci toplantı pandemi nedeniyle kalabalık toplanma koşulları olmadığından başvuru hekimleri ve sosyal çalışmacıların katılımıyla sınırlı tutularak 15-17 Temmuz tarihlerinde Van'da yüz yüze gerçekleştirildi. Toplantıya İzmir, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve Van Temsilciliklerinden 6 hekim (İstanbul temsilciliği hekimleri mazeret bildirerek katılmadılar), 6 sosyal çalışmacı ve Tedavi Merkezleri Koordinatörü olmak üzere toplam 13 kişi katıldı ve vakfın sosyal hizmet çalışmaları, yeni başlayan başvuru hekimlerinin oryantasyon sürecinin tamamlanması, 2020 tedavi çalışmalarının veriler ışığında gözden geçirilerek yeni döneme dair programlar oluşturulması değerlendirildi. Üçüncü toplantı 20-21 Kasım tarihlerinde çevrim içi yöntem üzerinden gerçekleştirildi ve toplantıya tedavi ekibinden 35 kişi Yönetim kurulundan 3 kişi ve Tedavi Merkezleri Koordinatörü olmak üzere toplam 39 kişi katıldı. 2021 yılı tedavi çalışmaları, veri girişi programı süreci değerlendirildi ve başvuru dosyasının gözden geçirilmesi tamamlanarak son hâli verildi.
- iii. 2020-2024 TİHV Stratejik Planı'nın toplumsal cinsiyet değerlendirmesine ilişkin bulguları ve tavsiyeleri ele almak için cinsiyet eşitliği perspektifini güçlendirme çabalarına devam edildi. Ekim 2020'de örgütsel yapı içinde toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması ve tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarında cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi talebiyle oluşturulan grup, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Tutum Belgesi, Tedavi ve Rehabilitasyon Sürecinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Rehberi, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı İletişim Rehberi, Araştırmalarda Toplumsal Cinsiyet

Eşitliği Rehberi ve Vakıf Etkinliklerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Rehberi olmak üzere 5 adet rehber ve tutum belgesinin oluşturulmasında yürütücü ve kolaylaştırıcı oldu.

1.6. Araştırma Çalışmaları

- i. COVID-19 Pandemisinde TİHV'e yapılan işkence başvurularında alıkonulma yerlerinde yaşanan ihlaller konulu çalışma 14-17 Ekim 2021 tarihinde karma olarak düzenlenen 2. Uluslararası 18. Ulusal Adli Bilimler Kongresinde sözel bildiri olarak sunuldu.

1.7. Tedavi ve Rehabilitasyon Ekiplerinin ve TİHV Çalışanlarının Güçlendirilmesine Yönelik Faaliyetler

1.7.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmalarının Standardizasyonuna Yönelik Çalışmalar

- i. 2021 yılı boyunca tüm temsilciliklerle ayda 1 kez çevrim içi yöntem üzerinden ve tüm tedavi ekibinin (Tedavi sekreterleri, başvuru hekimleri, psikologlar, sosyal çalışmacılar) katıldığı toplantılar gerçekleştirildi. Toplantıların çerçevesi;
 - Önceki ayın başvuru profillerinin ve tedavi-takip-yönlendirilme süreçlerinin paylaşılması
 - Önceki ayda yazılan tıbbi değerlendirme raporların değerlendirilmesi
 - İşkence görenlerin veya yakınlarının vakıf ortamında değerlendirilmesi sürecinde yaşanan başvuruyla/kurumla/sağlık ortamıyla ilgili zorlukların paylaşılması
 - Olgu tartışması ve temsilciliğin gündeme getirmek istediği başlıkların paylaşılması

olarak belirlendi.

- ii. Pandemi koşulları nedeniyle 2021 yılında planlanan temsilcilik ziyaretlerinden sadece Diyarbakır Temsilciliği ve Cizre Referans merkezine 1 kez (10-11 Kasım 2021 tarihlerinde) ve Van Referans Merkezine 2 kez (16-17 Temmuz 2021 ve 17 Kasım 2021) olmak üzere 3 tanesi gerçekleştirilebildi. Cizre Referans Merkezinin başvuru hekiminin Aralık 2020 tarihinde istifa etmesi nedeniyle Cizre Referans Merkezi ile toplantılar haftada 1 çevrim içi yöntem üzerinden yapıldı. Bu çalışma ile Cizre Referans Merkezi ve Diyarbakır Temsilciliğinin koordinasyon içinde çalışması ile ilgili sorun alanları tespit edilip çözümler geliştirildi. Bu çerçevede Cizre Referans Merkezinde çalışmak üzere 1 sosyal çalışmacının istihdam edilmesi kararlaştırılarak 2021

Temmuz ayı itibariyle Raperin Tunç Cizre Referans Merkezinde sosyal çalışmacı olarak çalışmaya başladı.

- iii. 2022 yılında da ayda 1 kez çevrim içi yöntem üzerinden Tedavi merkezleri toplantılarına devam edilmesi, her 3 ayda bir toplantıların yüz yüze temsilcilik ziyaretleri yapılarak gerçekleştirilmesi planlandı. Bu kapsamda 6-7 Nisan 2022 tarihlerinde Diyarbakır Temsilciliğine ziyaret düzenlenerek Diyarbakır Tedavi Merkezi ve Cizre Referans Merkezi çalışanları ile, 24-25 Mart 2022 tarihlerinde İzmir Temsilciliğine ziyaret düzenlenerek İzmir Tedavi merkezi çalışanları ile, 18 Mart 2022 tarihinde de Van Temsilciliğine ziyaret düzenlenerek Van Referans Merkezi çalışanları ile yüz yüze toplantılar yapıldı.
- iv. 2021 yılı içinde toplam 3 kez Tedavi Merkezleri Toplantısı gerçekleştirildi.
- v. Başvuru formunun gözden geçirilip yenilenmesini takiben başvuru formunun doldurulmasına yönelik yönergenin hazırlanmasına başlandı ve 30 Haziran 2022 tarihinde yönergenin tamamlanarak tedavi ekibinin görüş ve önerilerine açılması planlandı.

1.7.2. Tedavi ve Rehabilitasyon Ekiplerine Yönelik Eğitimler

Başvuru alan TİHV hekimlerinin mesleki gelişimine yönelik bir çevrim içi çalıştay (Omurga ve periferik sinir sistemi yaralanmaları) düzenlenmiştir; çalıştay 3 Haziran 2021'de 8 hekimle gerçekleştirilmiştir. Toplam 12 modül olarak planlanan Sürekli mesleki gelişim Programı beklenenin üzerinde başvuru alınmasından kaynaklanan yoğunluk nedeniyle 2022 yılında tamamlanmak üzere ertelenmiş ve eğitim materyallerinin 2023 mart ayında yazılı hâle getirilerek fiziksel-ruhsal değerlendirme rehberinin tamamlanması planlanmıştır.

1.7.3. Bakım Verenlerin Bakımı

2021 yılında da işkence mağdurlarına tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri sunan bakım verenler için ikincil ve dolaylı travmanın önlenmesine katkıda bulunmak üzere 2016 yılında oluşturulan programı uygulamaya devam ettik. Bu program kapsamında her TİHV çalışanına kendilerini ikincil ve dolaylı travmalardan korumak için terapi / danışmanlık seansı, süpervizyon, hobi veya sanat kursları, spor aktiviteleri ve dinlenme aktiviteleri gibi iyileştirici faaliyetler yapabilmeleri için bütçe ayrılmaktadır. 2021 yılında toplam 33 TİHV çalışanı bu programdan yararlanmıştır. Bazı çalışanlar bütçelerini birden fazla program /

faaliyet için kullanmıştır. Altı kişi bütçesini kitap satın alma, konsere ya da oyuna gitme gibi hobi faaliyetleri için kullandı, 2 kişi bireysel danışmanlık / süpervizörlük yaptı, 2 kişi spor aktivitesi, bir kişi dil kursları, 25 kişi tatile gitmek gibi dinlenme aktiviteleri, bir kişi mesleki eğitim için kullandı.

27 Aralık 2019 tarihinde TİHV İstanbul Merkezi çalışanlarına yönelik bir grup süpervizyon programı düzenlenmeye başlamış idi. Toplam 11 çalışan, iki psikiyatrist gözetiminde 10 süpervizyon seansına katılarak çalışma koşullarını, bu alanda karşılaştıkları zorlukları ve nasıl olduğunu ve alanın iyilik hâllerine etkilerini tartıştı. Pandemi nedeniyle ertelenen program 2021 yılında yeniden başlatılmış ve 2021 yılında ertelenen 3 oturum gerçekleştirilmiştir.

Bu özel programa ek olarak, her merkez ayrıca bakım verenlerin bakımı bağlamında belirli programları takip etti.

1.7.4. Oryantasyon ve Süpervizyon Programı

- i. Van Temsilciliğinde çalışmaya başlayan Sosyal Hizmet Uzmanının rotasyon/oryantasyon programı İstanbul Temsilciliği tarafından koordine edildi ve 31.07.2021-15.08.2021 tarihleri arasında İstanbul Temsilciliğinde gerçekleştirildi.
- ii. Cizre Referans Merkezinde çalışmaya başlayan Sosyal Hizmet Uzmanının rotasyon/oryantasyon programı Diyarbakır Temsilciliği tarafından koordine edildi ve 31.07.2021-15.08.2021 tarihleri arasında Diyarbakır Temsilciliğinde gerçekleştirildi.
- iii. Van Temsilciliğinde çalışmaya başlayan başvuru hekiminin oryantasyon programı İstanbul temsilciliği tarafından koordine edildi ve tedavi merkezleri koordinatörü tarafından Ocak 2021-Nisan 2021 arasında haftalık düzenli çevrim içi yöntem toplantıları ile gerçekleştirildi.

1.7.5. İsveç İşkence Gören Mülteciler İçin Kızılhaç'ı (RCC) ile Değişim Programı

Pandemi nedeniyle 2021 yılında planlanan değişim programı 2022 yılına ertelenmiştir. Bu kapsamda 7-13 Mart 2022 tarihlerinde Diyarbakır merkezimizden bir psikolog, iki sosyal hizmet çalışanının katılımı ile ilk program Stockholm'de gerçekleştirilmiştir.

2022 yılı programının ise 2022 sonbaharında Diyarbakır'da gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2. İŞKENCEDE HESAP VERİLEBİLİRLİĞİN ARTIRILMASINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

2.1. Hukuki Destek Çalışmaları

2021 yılında da geçtiğimiz senelerde olduğu gibi 5 başvuru hukuki destek programı kapsamında hukuki süreç başlattı. 46 kişi rehabilitasyon sürecinde yasal işlem başlattı. Bu sene yürütülen hukuki süreçler, ev baskını, barışçıl gösteriler dâhil resmi olmayan gözaltı yerlerindeki işkence ve kötü muamele, mahpusların sağlığa erişiminin önlenmesi gibi insan hakları ihlalleri konusunda emsal niteliği taşımaktadır. Önceki yıllardaki başvurularımızın hukuki süreçlerinin takibi de 2021 yılında devam ettirildi.

2021-2022 yılları arasında TİHV'in Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) yaptığı başvurular dolayısıyla AYM iki vakada devletin pozitif ve negatif yükümlülüklerinin yerine getirmemesinden bahisle Anayasanın 17. maddesi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edildiğine hem de usul yönünden de ihlalin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir. Bu kararlar ve TİHV tarafından hazırlanmakta olan tıbbi değerlendirme raporlarına AYM tarafından atf yapılmasının bir içtihat dönüşmesi işkencenin önlenmesi ile ilgili olumlu bir yasal emsal olarak değerlendirilmektedir.

2.2. (Alternatif) Tıbbi Değerlendirme Raporlama Çalışmaları

İşkence görenlerin ve yakınlarının adalete erişiminde işkencenin usule uygun tespiti ve raporlanması önem arz etmektedir. Oysa ki, işkence ve kötü muamelenin tespiti konusunda yetersiz ve eksik olan adli raporlar yaygın olmakla birlikte, bu durum kişilerin yasal mücadelelerinde engellere neden olmaktadır. Usule uygun olmayan raporlama hem işkencecilerin cezazırlığına yol açmakta hem de işkence görenlerin onarım sürecini olumsuz etki-

lemektedir. Bu nedenlerle, TİHV tıp biliminin olanaklarının kullanarak ve insan hakları değerlerini temel alarak başvurulara “(alternatif) tıbbi değerlendirme raporu” hazırlamaktadır.

2021 yılında toplam 95 başvurumuza İstanbul Protokolü'ne uygun alternatif tıbbi değerlendirme raporları hazırlandı. 95 başvurudan 17'si raporları hukuki süreçlerini başlatmak için, 42'si devam eden davalarında delil olarak kullanıldı. Tamamının hukuki süreçleri devam etmektedir. 22 başvuru alternatif tıbbi raporları sığınma sürecinde kullanmak, 2si BM'ye vermek üzere talep etti.

2.3. İstanbul Protokolü'ne Yönelik Çalışmalar

2021 yılında İstanbul Protokolü eğitimleri 6-17 Ekim, 13-14 ve 27-28 Kasım tarihlerinde İzmir Barosu'ndan 34 hukukçunun katılımıyla gerçekleşti.

Buna ek olarak, TİHV, İnsan Hakları için Doktorlar (PHR), ICT, REDRESS ve BM organları ile birlikte İstanbul Protokolü'nün yasal mevzuat ve sağlık alanında gerçekleşen yenilikler ve dünya genelinde değişen işkence yöntemlerinin ortaya çıkması nedeniyle ihtiyaç duyulan çalışmanın başlıca koordinatörlerinden olmuştur. İstanbul Protokolü'nün 2020 Edisyonu'nun baskısı ve onun tanıtımı için planlanan çalışmalar ile eğitimler Covid-19 salgını nedeniyle 2021 yılında da ertelenmek zorunda kaldı.

29 Haziran Mayıs 2022 tarihinde Cenevre'de BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri ve TİHV dâhil ilgili kurumların katılımı ile “İstanbul Protokolü 2022 Edisyonu”nun tanıtım programı gerçekleştirilecektir. Daha sonra ise “İstanbul Protokolü 2022 Edisyonu”nun Türkçe'ye çevrilmesi ve akabinde ilk eğitici eğitiminin yapılması planlanmaktadır.

3. İŞKENCE VE DİĞER İNSAN HAKLARI İHLALLERİNİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

3.1. TİHV Dokümantasyon Çalışmaları, Yayınlar ve Basın Açıklamaları

3.1.1. Dokümantasyon Çalışmaları

TİHV Dokümantasyon Merkezi, Türkiye’de yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyerek onlara görünürlük kazandırmak, böylelikle insan haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi için kamuoyunu bilgilendirmek, yetkililerde tutum ve davranış değişikliğine yol açmak, TİHV’in güncel hak ihlalleri karşısında alacağı tutum ve politikaların belirlenmesi için gerekli bilgi ve veri altyapısını oluşturmak amacıyla yıllardır sürdürdüğü çalışmalarına, 1 Haziran 2021 ile 31 Mayıs 2022 tarihleri arasında da devam etti.

Söz konusu tarih aralığında her gün insan hakları ihlallerini düzenli olarak izleyerek/tarayarak beş hak kategorisi (Yaşam Hakkı, Kişi Güvenliği ve İşkence Yasağı, Cezaevleri, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Örgütlenme Özgürlüğü, Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü) ve bir özel başlık (Kürt Sorunu) altında iki dilde (Türkçe ve İngilizce) günlük insan hakları raporları hazırlandı ve yurt içi ve yurt dışı abone- lere e-posta yoluyla gönderildi, TİHV’in web sayfasından ve Twitter hesabından da kamuoyu ile paylaşıldı. Günlük insan hakları raporları, yukarıda ifade edilen beş kategori ve özel başlığın yanı sıra 15 Temmuz 2016 tarihinden bu yana “Darbe Girişimiyle İlişkilendirilerek Gözaltına Alınan, Tutuklanan ve Yargılanan Kişiler” ve Türkiye’de pandeminin ilan edildiği 11 Mart 2020 tarihinden bu yana da “Covid-19 Salgını” özel başlıklarını da içeriyor.

Bu çalışma döneminde yıllık “2020 Türkiye İnsan Hakları Raporu” yayınlandı. Tüm hazırlıkları tamamlanan “2021 Türkiye İnsan Hakları Raporu” ise 2021 Haziran ayı ilk haftasında yayınlanacak.

Bu dönemde de yine özel ihlal ve olaylara özgülenmiş raporlar hazırlandı ve basın açıklamaları, tutum belgeleri için bilgi ve veri desteği sağlandı. Bu kapsamda;

- 26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma günü nedeniyle İHD ile yapılan ortak basın açıklamasının “2021 Türkiye’de Değişik Boyutlarıyla İşkence Gerçeği” başlıklı ekine veri ve bilgi desteği sağlandı, metinlerin yazılmasına katkı yapıldı.
- 30 Kasım 2021 tarihinde sonlanan “İnsan Hakları Ortamının Yeniden İnşası İçin İfade, Medya, Örgütlenme ve Toplanma Özgürlüklerini Savunmak” baş-

lıklı projenin etkinlikleri kapsamında “1 Mayıs – 31 Ağustos 2021 tarihleri Arasında İfade, Toplanma ve Örgütlenme Özgürlükleri İhlal Raporu” ile “1 Eylül – 31 Aralık 2021 tarihleri Arasında İfade, Toplanma ve Örgütlenme Özgürlükleri İhlal Raporu” hazırlandı.

- 10 Aralık BM İnsan Hakları Günü nedeniyle yapılan basın açıklamasının “Verilerle 2021 Yılında Türkiye’de İnsan Hakları İhlalleri” başlıklı ekine veri ve bilgi desteği sağlandı, metinlerin yazılmasına katkı yapıldı.
- Pandeminin ikinci yılının tamamlanması nedeniyle “11 Mart 2020 ile 28 Şubat 2022 tarihleri Arasında Covid-19 Salgını İle İlişkili Hak İhlalleri Raporu” hazırlandı.

“İşkence ve Ağır Ciddi İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesinde Toplumsal Mücadelenin Güçlendirilmesi” başlıklı proje kapsamında 20 Ocak 2020 tarihinden beri sürdürülmekte olan günlük insan hakları raporlarının haftalık olarak özetlendiği video çalışmasına söz konusu projenin 30 Temmuz 2021 tarihinde son bulmasına karşın bu dönemde de devam edildi. Hazırlanan videolar TİHV’in Twitter hesabından ve Youtube kanalından kamuoyu ile paylaşılarak dokümantasyon merkezinin çalışmalarına/ raporlarına görünürlük kazandırıldı.

Düşünce Suçuna Karşı Girişim, İHD ve TİHV’in iş birliği ile ayda bir yapılan ve bir önceki ay boyunca Türkiye’de yaşanan ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ihlallerine dair verilerin paylaşıldığı, yorum ve değerlendirmelerin yapıldığı video programına veri ve bilgi desteği sağlandı. Bu videolar da yine TİHV’in Twitter hesabından ve Youtube kanalından paylaşılarak kamuoyunda ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ihlallerine dair farkındalık oluşturuldu.

Başta işkence yasağı ihlali olmak üzere yaşanan hak ihlallerine görünürlük kazandırmak, yetkililerin ihlalleri ve cezasızlığı meşrulaştıran tutumlarını teşhir etmek, eleştirmek amacıyla TİHV İletişim Birimi tarafından hazırlanan bilgi notları ve infografikler için veri ve bilgi desteği sağlandı. Bu bilgi notları ve infografikler TİHV’in Twitter hesabı üzerinden kamuoyu ve basın ile paylaşıldı. Bu kapsamda;

- 1 Mayıs 2021 etkinlikleri hak ihlalleri bilgi notu;
https://twitter.com/insanhaklari/status/1389571173718056961?s=20&t=ZB99Cybwn_OC8weeIwcPkQ

- 20 Haziran 2021 tarihinde kadın ve LGBTİ+ haklarına dair toplantı ve gösterilere yönelik müdahalelerle ilgili infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1406695849111994370?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 20 Haziran ‘Dünya Mülteciler Günü’nde ırkçı saldırılar ve mülteci haklarına dair infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1406681062873473026?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- ‘2020 YILLIK İNSAN HAKLARI RAPORU’ verilerinden infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1407993939081281537?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 5 Temmuz 2021 tarihinde Türkiye’de ‘Onur Haftası’nda tespit edilen hak ihlallerine ilişkin infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1411970832679776260?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 10 Eylül 2021 tarihinde “1 Ocak 2018 - 10 Eylül 2021” tarihleri arasında güvenlik güçlerine ve kamu kurumlarına ait araçların çarpması sonucu ölüm ve yaralanmalarla ilgili infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1436299306869403655?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- ‘25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü’ kapsamında 1 Ocak – 23 Kasım 2021 arasında kadın ve LGBTİ+ haklarına dair ihlallere dair infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1463922934674694170?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 10 Ocak 2022 tarihinde ‘Çalışan Gazeteciler Günü’nde gazetecilere yönelik hak ihlalleri ile ilgili infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1480616410455883792?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 21 Mart 2022 tarihinde 2018-2021 yılları arasında, kural dışı ve denetimsiz kolluk şiddeti sonucu yaşanan işkence ve diğer kötü muamelelere dair infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1505966860780675075?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>
- 29 Nisan 2022: 2021 yılında cezaevlerindeki hak ihlallerine dair infografik;
<https://twitter.com/insanhaklari/status/1520114673877716993?s=20&t=hozff60Nq8fQntB77CBa7Q>

hazırlandı.

Dokümantasyon merkezinin faaliyetlerinde niteliksel bir sıçrama sağlayacak olan günlük insan hakları raporlarını hak temelli bir yaklaşımla sayısal verilere dönüştürerek

analiz yapılabilir ve çevrim içi olarak kamusal erişime de açık hâle getirecek yeni bir veri tabanı oluşturma çalışmalarında bu dönemde maalesef somut bir adım atılamadı.

3.1.2. TİHV Yayınları

TİHV 2021 yılında çeşitli projeler kapsamında yayınlar hazırladı. Bu yayınlara raporun özel projeler ve diğer çalışmalar kısmında yer verilmiştir. İşkence ve kötü muamelelerin tedavi ve rehabilitasyonu ile önlenmesine ilişkin yayınlar ise;

- i. “TİHV 2020 Tedavi ve Rehabilitasyon Raporu” Türkçe ve İngilizce olarak yayınlandı, sivil toplum kuruluşları, kamu otoriteleri ve siyasi partiler arasında yaygınlaştırıldı ve TİHV internet sitesinde paylaşıldı.
- ii. “TİHV 2021 Tedavi ve Rehabilitasyon Raporu” Türkçe olarak yayınlandı, İngilizcesi ise tamamlanma aşamasında.
- iii. 20 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren ve Ulusal Önleme Mekanizması olarak da çalışması planlanan İnsan Hakları Eşitlik Kurumu’na ilişkin 2021 yılı değerlendirme raporu yayınlandı.

3.1.3. Basın Açıklamaları

1 Ocak 2021 – 15 Mayıs 2022 tarihleri arasında hem işkencenin önlenmesine yönelik hem de insan hakları alanındaki gelişmelere yönelik TİHV Genel Merkezi veya temsilcilikleri olarak ve kimi zaman da diğer kurumlarla birlikte 81 basın açıklaması yapılmıştır:

1. İzmir Temsilciliğimiz, AKP’li Melih Bulu’nun Cumhurbaşkanı tarafından Boğaziçi Üniversitesi’ne rektör olarak atanmasına tepki gösteren öğrencilerin barışçıl gösteri hakkının engellenmesi ve üniversitenin kapısına kelepçe vurulmasıyla ilgili İzmir Barosu, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İzmir Şubesi ve İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi ile birlikte ortak bir basın açıklaması yaptı. 8 Ocak 2021 tarihinde yapılan açıklamada, gözaltına alınan öğrencilerin derhal serbest bırakılmasının yanısıra, işkence ve diğer kötü muamele yapan görevliler hakkında etkin bir soruşturma ve yargı sürecinin başlatılması talep edildi.
2. İHD ile 13 Ocak 2021 tarihinde yapılan ortak açıklamada, kolluk güçlerine toplumsal olaylarda ağır silah kullanma yetkisi veren yönetmeliğin toplanma özgürlüğünü ağır bir şekilde tehdit ettiğine dikkat çekildi.
3. Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin, ağırlaşan infaz koşulları, tecrit ve izolasyona karşı 27 Kasım 2020 tarihinde başlattıkları açlık greviyle ilgili TTB, İHD, ÖHD ve ÇHD ile 14 Ocak 2021 tarihinde ortak bir açıklama yapıldı. Açıklamada, hapishanelerde süresiz

ve dönüşümlü açlık grevi yapan mahpusların sağlıklarının tehlikeye girmemesi için Adalet Bakanlığı ve ilgili kurumlara hak ihlallerinin sonlandırılması ve tecridin kaldırılması çağrısı yapıldı.

4. Van Temsilciliğimiz, cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin başlattığı süresiz-dönüşümlü açlık greviyle ilgili Van-Hakkari Tabip Odası, Van Barosu, İHD Van Şubesi, SES Van Şubesi, ÖHD Van Şubesi ve Van TUHAY-DER ile birlikte 26 Ocak 2021 tarihinde ortak bir açıklama yaptı. Açıklamada, oluşturulan İzleme Koordinasyonu'nun açlık grevi sürecini yakından izleyerek, raporlaştıracığı duyuruldu.
5. Vakfımızın önceki başkanı ve yönetim kurulu üyemiz Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, RSF Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu ve gazeteci-yazar Ahmet Nesin hakkında, Özgür Gündem gazetesi ile dayanışma amacıyla gerçekleştirilen "nöbetçi genel yayın yönetmenliği" kampanyasına katıldıkları için açılan davada yeniden yargılamanın başlayacağı duruşmaya, 1 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız basın açıklamasıyla çağrı yaptık.
6. Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin rektör atamasına ilişkin itirazlarının baskı ve şiddetle karşılanması karşısında İHD İstanbul Şubesi ile birlikte 2 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız ortak açıklamada, öğrenciler ve üniversite üzerinde kurulan baskıya son verilmesi, tutuklanan ve gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılması ve öğrencilere yönelik işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları ile ilgili etkin bir soruşturma başlatılması istendi.
7. Van Temsilciliğimiz, açlık grevlerinin sürdüğü Patnos L Tipi, Van T Tipi, Van F Tipi ve Van Yüksek Güvenlikli Hapishanelerinde yaşanan hak ihlallerine ilişkin Van-Hakkâri Tabip Odası, Van Barosu, İHD Van Şubesi, SES Van Şubesi, ÖHD Van Şubesi ve Van TUHAY-DER ile birlikte hazırlanan Gözlem Raporu'nu 2 Şubat 2021 tarihinde gerçekleştirilen basın açıklamasıyla duyurdu.
8. Cezaevlerinde ağırlaşan infaz koşulları ve tecrit uygulamalarına karşı başlatılan açlık grevleriyle ilgili Diyarbakır Temsilciliğimiz, Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Tabip Odası, Hak İnisyatifi Diyarbakır Temsilciliği ve İHD Diyarbakır Şubesi ile birlikte 4 Şubat 2021 tarihinde ortak bir basın açıklaması yaptı. Açıklamada, Adalet Bakanlığı ve ilgili kurumlara cezaevlerindeki tecrit ve hak ihlallerinin sonlandırılması çağrısı yapılırken, açlık grevindeki mahpuslar da eylemden vazgeçmeye davet edildi.
9. Van-Hakkâri Tabip Odası, Van Barosu, İHD Van Şubesi, SES Van Şubesi, ÖHD Van Şubesi ve Van TUHAY-DER

ile Van Temsilciliğimizin oluşturduğu İzleme Koordinasyonunun Van F Tipi Cezaevi, Van Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Van T Tipi Cezaevi ve Patnos L Tipi Cezaevleri'ne ilişkin hazırladığı rapor, 8 Şubat 2021 tarihinde basın açıklamasıyla duyuruldu.

10. Vakfımızın gönüllüsü ve TTB Yüksek Onur Kurulu üyesi Dr. Şeyhmus Gökalp'in tutuklu yargılandığı davanın ilk duruşmasına ilişkin 9 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız basın açıklamasında, Gökalp ve haksız bir şekilde tutuklu bulunan diğer tüm insan hakları savunucuları hakkında beraat kararı verilmesini talep ettik.
11. Vakfımızın önceki başkanı, yönetim kurulu üyemiz ve TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı hakkında sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan davanın 16 Şubat 2021 tarihinde görülecek duruşması öncesinde, 12 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız açıklamayla, sevgili Fincancı ile dayanışma çağrısı yaptık.
12. İHD Eş Genel Başkanı ve Vakfımızın Kurucular Kurulu üyesi Av. Emire Eren Keskin ile Yönetim Kurulu Üyemiz ve TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı hakkında iki farklı davada verilen cezalara tepkimizi 16 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız basın açıklamasıyla gösterdik. Açıklamada, insan hakları savunuculuğunun cezalandırılmayacağını hatırlattık.
13. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun TBMM kürsüsünden İHD'yi ve insan haklarını savunucularını hedef alan açıklamalarına karşın 18 Şubat 2021 tarihinde yaptığımız basın açıklamasında, Soylu'yu İHD ve insan hakları savunucularından özür dilemeye çağırdık.
14. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Van T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na sevk edilen hükümlü Dilek Hatipoğlu'nun, Van T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu girişinde ve sonraki süreçte işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı iddialarına ilişkin Van Barosu Cezaevi Komisyonu, ÖHD Van Şubesi, İHD, Van Hakkari Tabip Odası ile Van Temsilciliğimizin hazırladığı rapor, 19 Şubat 2021 tarihinde basın açıklamasıyla duyuruldu.
15. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), ÇHD İstanbul Şube Hapishane Komisyonu, Hak İnisyatifi Derneği, İHD İstanbul Şubesi, Marmara Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği (MATU-HAYDER), ÖHD İstanbul Şubesi, SES Şişli Şubesi ve Toplumsal Dayanışma İçin Psikologlar Derneği (TODAP) ile birlikte 23 Şubat 2021 tarihinde, Edirne F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulan ağır hasta hükümlü Abdurrahim Demir ve benzer durumdaki tüm hasta mahpusların sağlığa erişiminin önündeki

- engellerin kaldırılması çağrısıyla bir basın açıklaması gerçekleştirdik.
16. Hazırladığımız Boğaziçi Üniversitesi'ne Cumhurbaşkanlığı Tarafından Rektör Atanmasına Yönelik İtiraz Sürecinde Yaşanan Hak İhlallerine Dair Ön Değerlendirme Raporu'nu 24 Şubat 2021 tarihinde kamuoyu ile paylaştık.
17. Aralarında Diyarbakır ve Van Temsilciliklerimizin de bulunduğu, 21 ilde faaliyet gösteren 347 demokratik kitle örgütü, 25 Şubat 2021 tarihinde yayınladıkları deklarasyonla demokrasi ve toplumsal barış için acilen bir hukuk reformu yapılması çağrısı yaptı.
18. Vakfımızın da bir parçası olduğu İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı 25 Şubat 2021 tarihinde yaptığı açıklamayla insan hakları savunucularına yönelik baskılara, barışçıl toplanma hakkına yönelik ihlallere ve hükümet yetkilerinin hak savunucularıyla birlikte toplumun çeşitli kesimlerini hedef gösteren ayrımcı söylemlerine son verilmesi çağrısında bulundu.
19. HDP Kocaeli Milletvekili Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun milletvekilliğinin, 2016 sosyal medyada paylaştığı bir haber nedeniyle verilen ceza gerekçe gösterilerek düşürülmesine ilişkin 17 Mart 2021 tarihinde İHD ile birlikte ortak bir açıklama yayınlayarak, kararlı bir insan hakları savunucu olan Gergerlioğlu ile dayanışma içinde olduğumuzu ifade ettik.
20. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın HDP'nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuru hakkında 19 Mart 2021 tarihinde İHD ile yaptığımız ortak açıklamada, tüm yurttaşları insan haklarına, hukukun üstünlüğüne ve demokrasiye sahip çıkmak için sorumluluk almaya davet ettik.
21. Gözaltına alınan İHD Eş Genel Başkanı ve Vakfımızın Kurucular Kurulu üyesi Öztürk Türkdoğan'ın serbest bırakılması talebiyle İHD ile birlikte 19 Mart 2021 tarihinde ortak bir açıklama yaptık.
22. Türkiye'nin Cumhurbaşkanı'nın imzasıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini duyurması karşısında 23 Mart 2021 tarihinde yaptığımız açıklamada, iktidara "Hatadan vazgeçin, İstanbul Sözleşmesi'ni ve 6284 Sayılı Kanun başta olmak üzere ilgili tüm yasaları kararlı ve etkin bir şekilde uygulayın" diye seslendik.
23. CİSST, ÇHD, Hak İnisyatifi Derneği, İHD İstanbul Şubesi, İstanbul Diş Hekimleri Odası, İstanbul Tabip Odası, MATUHAYDER, ÖHD, SES İstanbul Şubeleri ve Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV) ile birlikte 24 Mart 2021 tarihinde "Pandeminin Birinci Yılında Hapishaneler" başlıklı bir açıklama yayınladık.
24. Eğitimci Metin Lokumcu'nun, 2011 yılında kolluk güçlerinin Hopa'da katıldığı barışçıl bir basın açıklamasına yönelik müdahale sırasında, kolluğun kullandığı yoğun kimyasal gaz sonucu yaşamını yitirmesine ilişkin Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın ilk duruşması öncesinde, 17 Nisan 2021 tarihinde bir basın açıklaması yaptık. Açıklamada, insan hakları, adalet ve demokrasiden yana herkesi duruşmayı takip etmeye çağırdık.
25. 4 Nisan 2021 tarihinde Van'da, aralarında ildeki temsiliçiliğimizin de bulunduğu çok sayıda demokratik kitle örgütü ortak bir açıklama yaparak, cezaevlerinde süren süresiz ve dönüşümlü açlık grevlerine dikkat çektiler. Açıklamada, açlık grevindeki mahpusların sağlıklarının tehlikeye girmemesi için Adalet Bakanlığı ve ilgili kurumların derhal gerekli adımları atmaya davet edildi.
26. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün toplantı ve gösterilerde ses ve görüntü kaydı alınmasını engellemeye dönük genelgesi hakkında 1 Mayıs 2021 tarihinde bir açıklama yayınladık. Açıklamada, temel hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan, Anayasa, yasalara ve uluslararası sözleşmelere aykırı genelgenin derhal geri çekilmesi talep edildi.
27. 2021 yılında, 1 Mayıs İşçi Sınıfının Uluslararası Birlik Mücadele ve Dayanışma Günü etkinliklerine yönelik hak ihlallerine ilişkin Dokümantasyon Merkezimizin hazırladığı bilgi notu, 4 Mayıs 2021 tarihinde infografik biçiminde görselleştirilerek kamuoyuna duyuruldu.
28. İsrail'in Doğu Kudüs ve Gazze Şeridi bölgesine yönelik saldırıları karşısında 11 Mayıs 2021 tarihinde İHD ile yaptığımız ortak açıklamada, İsrail devletini şiddete ve işgal politikalarına son vermeye ve insan haklarına saygı duymaya çağırdık.
29. CİSST, ÇHD, Hak İnisyatifi Derneği, İHD İstanbul Şubesi, İstanbul Diş Hekimleri Odası, İstanbul Tabip Odası, MATUHAYDER, ÖHD, SES İstanbul Şubeleri ve Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı (TOHAV) ile birlikte 18 Mayıs 2021 tarihinde yaptığımız ortak açıklamada, Adalet Bakanlığı'nı cezaevlerindeki Covid-19 salgınının boyutları hakkında açıklama yapmaya davet ettik.
30. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun görev yaptığı dönemde işkence vakalarının yaşanmadığı iddiasının ardından 25 Mayıs 2021 tarihinde hazırladığımız infografik ile vakfımıza 1 Ocak 2015 - 30 Nisan 2021 tarihleri arasında işkence ve diğer kötü muamele gören ve onların yakını olan 4141 kişinin başvurduğunu duyurduk.

31. TİHV Diyarbakır temsilciliğimiz, Özgürlük için Hukukçular Derneği Amed Şubesi ve Diyarbakır Tutuklu Aileleri ile Yardımlaşma Derneği ile birlikte 28 Mayıs 2021 tarihinde, Diyarbakır D Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan hasta mahpus Mehmet Emin Özkan'ın infazının ertelenmesi için başlatılan hukuki sürece dair basın açıklaması gerçekleştirdi.
32. Vakfımız 10 Haziran 2021 tarihinde yaptığı açıklama ile Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Savunucuları Özel Raportörü Mary Lawlor'un çağrısına kulak verilerek insan hakları savunucularının üzerindeki baskıların sonlanması çağrısı yaptı.
33. Bileşeni olduğumuz Açlık Grevleri İzleme Heyeti, 11 Haziran 2021 tarihinde Marmara Bölgesi Hapishaneleri Açlık Grevi İzlem Raporu'nu kamuoyu ile paylaştı.
34. HDP İzmir il binasına yapılan saldırıya karşı İHD ile 17 Haziran 2021 tarihinde yapılan ortak açıklamada, başta HDP olmak üzere muhalif siyasi partilere yönelik iktidar sözcüleri tarafından kullanılan nefret söylemine son verilmesi, HDP binalarının korunması ve hakkında açılan kapatma davasının reddedilmesi, İç İşleri Bakanın istifa etmesini, etmez ise görevinden azledilmesini, saldırıya yönelik etkin bir soruşturma başlatılması talep edildi.
35. Vakfımız 20 Haziran 2021 tarihinden yaptığı açıklama ile Türkiye'nin uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerine dikkat çekerek kolluk kuvvetlerinin LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık, nefret ve şiddet içeren tutum ve davranışlarının son bulması çağrısında bulundu.
36. "İşkence Görenlerle Dayanışma Günü"ne dair 26 Haziran 2021 tarihinde İHD ile yaptığımız ortak açıklamada, "İşkencesiz bir dünya mümkün!" diyerek, işkenceyi önleme/ durdurma ve insanlık onuruna sahip çıkma hususunda devletlerin ve toplumların sorumluluklarına dikkat çektik ve "26 Haziran 2021 İtibariyle Türkiye'de Değişik Boyutlarıyla İşkence Gerçeği" isimli raporu kamuoyu ile paylaştık.
37. Vakfımız 3 Temmuz 2021 tarihinde yaptığı açıklamayla 11.Dönem 32.Olağan Kurucular Kurulu Toplantısı Sonuç Bildirgesi'ni kamuoyu ile paylaşmıştır.
38. Aralarında vakfımızın da bulunduğu 46 kurum, 5 Temmuz 2021 tarihinde yayınladıkları açıklamayla yargı eliyle kapatılmaya, kolluk gücüyle sindirilmeye çalışılan ve parti binaları basılarak üyeleri katledilen HDP'nin demokrasi ve insan hakları için siyaset yapma hakkına sahip çıkarak hukuksuzluğa karşı dayanışma çağrısında bulundu.
39. Vakfımız Türkiye'de işkence ve kötü muamelenin boyutunu gözler önüne seren 2020- TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Rapor'unu 12 Temmuz 2021 tarihinde kamuoyu ile paylaştı.
40. İzmir Temsilciliğimiz, hapishanelerdeki tutuklu ve hükümlülerin, ağırlaşan infaz koşulları, tecrit ve izolasyona karşı 27 Kasım 2020 tarihinde başlattıkları açlık greviyle ilgili İHD İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği İzmir Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneğini İzmir Şubesi ve EGE-TUHAYDER ile 13 Temmuz 2021 tarihinde ortak bir açıklama gerçekleştirdi. Açıklamada, hapishanelerde süresiz ve dönüşümlü açlık grevi yapan mahpusların hayati tehlikeye girmeden bir an önce Adalet Bakanlığı ve ilgili kurumlara hak ihlallerinin sonlandırılması ve tecridin kaldırılması çağrısı yapılırken, Ege Bölgesi Hapishaneleri Açlık Grevleri İzleme Heyeti Raporu kamuoyu ile paylaşıldı.
41. Bileşeni olduğumuz İstanbul Açlık Grevini İzleme Heyeti 13 Temmuz 2021 tarihinde yaptığı açıklama ile ölüm değil çözüm istiyoruz dedi.
42. İHD ile 13 Temmuz 2021 tarihinde yapılan ortak açıklamada, keyfiyet ve belirsizliğin kamusal alana hâkim kılınmasına vesile olan fiili OHAL rejiminin daha da kalıcılılaşmasına ve pekişmesine yol açacak olan 9 Temmuz 2021 tarihinde TBMM'ye sunulan "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"nin derhal geri çekilmesi çağrısı yapıldı.
43. Vakfımız, İHD ile birlikte 31 Temmuz 2021 tarihinde Konya'nın Meram ilçesinde yaşayan Dedeoğlu ailesine yönelik gerçekleştirilen ve 7 kişinin yaşamını yitirdiği silahlı saldırıya dair açıklama yaptı. Açıklamada, ırkçı saldırı için etkin soruşturma yürütülmesi talep edilirken, bu elim katliam ile ilgili hakikati açığa çıkarmak ve kamuoyunu doğru bilgilendirmek amacıyla insan hakları, barış ve demokrasiden yana sivil toplum kuruluşları olarak oluşturacağımız bir heyetle en kısa zamanda Konya'nın Meram ilçesine giderek gerekli inceleme ve gözlemlerde bulunulacağı ifade edildi.
44. 8 Ağustos 2021 tarihinde Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde devam etmekte olan orman yangınlarına ilişkin yaptığımız açıklamada "iklim krizi ve ekolojik tahribatın yıkıcı etkilerine karşı önlem almamak ve mücadele etmemek hak ihlalidir" dedik.
45. TİHV Akademi, Dr. Mehmet Baki Deniz'in ABD'de State University of New York (New York Eyalet Üniversitesi) Sosyoloji Bölümü'nde aldığı doktora derecesinin Üniversitelerarası Kurul tarafından Türkiye'de geçerli sayılmaması üzerine 9 Eylül 2021 tarihinde

- bir açıklama yaparak Ulusal ve uluslararası akademik camiyayı Dr. Mehmet Baki Deniz'in Danıştay nezdinde başlattığı hak arama mücadelesini desteklemeye ve Üniversitelerarası Kurul'un bu kararını açıkça kınmaya davet ettik.
46. Güvenlik güçlerine ait araçların çarpması sonucu yaşanan yaşam hakkı ihlallerini bir infografik olarak 10 Eylül 2021 tarihinde kamuoyu ile paylaştık.
47. TİHV'in de aralarında bulunduğu 10 kurum olarak 13 Eylül 2021 tarihinde 1413 gündür tutuklu olan Osman Kavala hakkındaki AİHM kararının derhal uygulanarak tahliye edilmesini talep ettik.
48. Türkiye'de insan hakları savunucularının karşılaştığı baskı, engel ve zorluklara ilişkin hazırladığımız bilgi notunu 21 Eylül 2021 tarihinde açıkladık.
49. Vakfımızın önceki başkanı ve yönetim kurulu üyemiz Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, RSF Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu ve gazeteci-yazar Ahmet Nesin hakkında, Özgür Gündem gazetesi ile dayanışma amacıyla gerçekleştirilen "nöbetçi genel yayın yönetmenliği" kampanyasına katıldıkları için açılan davanın duruşması öncesinde 27 Eylül 2021 tarihinde dayanışma çağrısı yaptık.
50. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Merkezi, Hak İnisiyatifi Derneği, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı olarak hükümlü ve tutuklulara yakınlarının ölümü veya hastalığı nedeniyle verilecek mazeret izinlerine dair yönetmelikte yapılan değişikliğe ilişkin görüşlerimizi 1 Ekim 2021 tarihinde kamuoyu ile paylaştık ve yönetmeliğin temel hak ve özgürlükler bağlamında yeniden düzenlenmesini talep ettik.
51. Vakfımızın Kurucular Kurulu üyesi, farklı dönemlerde yönetim kurulu üyeliği ve 2000 - 2003 yılları arasında genel sekreterlik görevlerini üstlenen, 1990 - 1995 yıllarında ise Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı olan sevgili Dr. Mehmet Selim Ölçer'e verilen hapis cezasına ilişkin olarak 13 Ekim 2021 tarihinde bir açıklama yaptık ve Selim Ölçer'in sonuna kadar yanında olduğumuzu belirterek insan hakları, demokrasi ve barıştan yana olan herkesi arkadaşımızla dayanışmaya içinde olmaya çağırdık.
52. Van Barosu, Özgürlük için Hukukçular Derneği Van Şubesi, İHD Van Şubesi, Van TUHAY-DER, TİHV, Van-Hakkari Tabipler Odası, KESK Van Şubeleri olarak 25 Ekim 2021 tarihinde Van F Tipi Cezaevi Hak İhlalleri Raporu'nu açıkladık.
53. Eski MİT Kontrterör Daire Başkanı Mehmet Eymür'ün işkenceyi meşrulaştıran beyanlarına karşı 5 Kasım 2021 tarihine bir açıklama yaparak işkencenin mutlak olarak yasak olduğunu hatırlattık ve Mehmet Eymür ve silsile içindeki tüm sorumlular/failler hakkında derhal etkili ve bağımsızlığı güvence altına alınan soruşturma başlatılması ve soruşturma sonucuna dayalı olarak tüm sorumluların cezalandırılması gerektiğini belirttik.
54. 20 Kasım 2021 tarihinde 23 kurum olarak ortak bir açıklama yaparak çocukların tutuklu yargılanmalarına son verilmesi çağrısında bulunduk.
55. 23 Kasım 2021 tarihinde ortak bir açıklama yapan insan hakları örgütleri Cumartesi Anneleri hakkında açılmış temelsiz davaya son verilmesini talep etti.
56. TİHV ve İHD olarak 10 Aralık İnsan Hakları Günü dolayısıyla ortak bir açıklama yaptık ve bir kez daha ekonomik krize karşı ekonomik ve sosyal haklarımızı, Covid-19 Pandemi koşullarında sağlıklı yaşam hakkımızı, savaşa karşı barış hakkımızı savunduğumuzu ifade ettik. Ayrıca 2021 yılı içinde yaşanan hak ihlallerine ilişkin verileri de kamuoyu ile paylaştık.
57. Hak örgütleri olarak 9 Aralık 2021 tarihinde ortak bir açıklama yaptık ve Birleşmiş Milletler Özel Raportörü'nün ziyaretinin üzerinden geçen beş yılda Türkiye'de işkencenin yaygınlığını koruduğunu belirttik.
58. İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) Diyarbakır Temsilciliği, Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Tabip Odası olarak 10 Aralık İnsan Hakları Günü dolayısıyla ortak bir açıklama yaptık.
59. 16 Aralık 2021 tarihinde İHD İstanbul Şubesi, TİHV İstanbul Temsilciliği olarak Metin Lokumcu'nun 31 Mayıs 2011'de, Hopa'da yapılan bir basın açıklamasına kolluk görevlilerinin yaptıkları müdahale sırasında uyguladıkları şiddet ve kullandıkları kimyasal gaz nedeniyle yaşamını yitirmesiyle ilgili Trabzon 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava için bir çağrı yaptık.
60. 6 Ocak 2022 tarihinde TİHV, İHD, İşkenceye Karşı Dünya Örgütü (OMCT), İnsan Hakları Savunucularının Korunması için Gözlemevi (OBS), Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH), İnsan Hakları Savunucularının Korunması için Gözlemevi olarak Boğaziçi Üniversitesi protestolarına katıldıkları gerekçesiyle keyfi bir şekilde 92 gündür tutuklu bulunan Ersin Berke Gök ve Caner Perit Özen hakkında açılan davanın ilk duruşması öncesinde yaptığımız açıklama ile 2 kişinin serbest bırakılması çağrısında bulunduk.

61. 12 Ocak 2022 tarihinde Kazakistan'daki gelişmelere ilişkin olarak yaşanmakta olan ağır ve ciddi insan hakları ihlallerinden duyduğumuz kaygıları kamuoyu ile paylaştık.
62. Aralarında TİHV İzmir Temsilciliği'nin de olduğu 38 kurum 15 Ocak 2022 tarihinde yaptıkları ortak açıklama ile 3 mültecinin İzmir'de ırkçı bir saldırı sonucu yaşamlarını yitirmesi karşısında duyduğumuz acımızı dile getirdik.
63. 20 Ocak 2022 tarihinde Türkiye İnsan Hakları Vakfı olarak İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı Öztürk Türkoğlu üzerindeki yargısal tacize son verilmesi ve insan hakları savunucularının korunmasına dair yükümlülüklerin amasız ve fakatsız yerine getirilmesi çağrısında bulunduk.
64. 3 Şubat 2022 tarihinde İHD ile yaptığımız ortak açıklamada gözaltına alınan İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi Ferhat Berkpınar serbest bırakılmasını talep ettik.
65. 4 Şubat 2022'de İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı olarak bir kez daha İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu üyesi Ferhat Berkpınar'ın derhal serbest bırakılmasını istedik.
66. 8 Şubat 2022 tarihinde yaptığımız açıklama ile Van'da gözaltına alınan ve aralarında başvuru hekimimizin de olduğu sağlıkçıların derhal serbest bırakılması gerektiğini ifade ettik.
67. 22 Şubat 2022 tarihinde 17 hak örgütü ile ortak yaptığımız açıklama ile İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı Öztürk Türkoğlu şahsında insan hakları savunuculuğunun yargılanamayacağını belirtti.
68. 25 Şubat 2022 tarihinde İHD ve TİHV olarak yaptığımız ortak açıklama ile Ukrayna ve Rusya arasındaki savaşa ilişkin tutumuzu kamuoyu ile paylaştık.
69. 28 Şubat 2022 tarihinde İHD ve TİHV olarak Ukrayna ve Rusya arasındaki savaşa ilişkin olarak bir kez daha insan haklarını korumak ve barış için harekete geçme çağrısı yaptık.
70. 12 Mart 2022 tarihinde Covid-19 Salgını ile İlişkili Hak İhlalleri Raporu'nu kamuoyu ile paylaştık.
71. 18 Mart 2022 tarihinde İHD ile yaptığımız ortak açıklamada Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Daire Başkanlığı'nın hakkında suç duyurusunda bulunduğu Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'nın yanında olduğumuzu ve sürecin sonuna kadar takipçisi olacağımızı kamuoyu ile paylaştık.
72. 22 Mart 2022 tarihinde İHD ve TİHV olarak Cumartesi Anneleri'ne yönelik yargısal tacize son verilmesi çağrısında bulunduk.
73. 31 Mart 2022 tarihinde aralarında TİHV Diyarbakır Temsilciliği'nin de olduğu toplam 10 kurum, yaptıkları ortak açıklama ile Valilik tarafından alınan eylem ve etkinlik yasağının hukuksuz ve antidemokratik olduğunu belirtip söz konusu karara karşı idare mahkemesinde dava açtığımızı ifade ettik.
74. 31 Mart 2022 tarihinde 47 ulusal ve uluslararası kurumla ortak bir açıklama yaparak Anayasa Mahkemesi'nde HDP ile ilgili açılmış kapatma davasının yargılananların hakları ve Türkiye'deki siyasi demokrasi üzerindeki etkisinden duyduğumuz derin endişeyi kamuoyu ile paylaştık.
75. 12 Nisan 2022 tarihinde Adli Tıp Uzmanları Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, İnsan Hakları Derneği, Türk Tabipleri Birliği olarak zorla muayene ile ilgili Isparta Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan açıklama karşısında Isparta Cumhuriyet Başsavcılığı'na bir kez daha zorla muayenenin işkence anlamına geldiğini hatırlattık.
76. Bileşeni olduğumuz Marmara Bölgesi Hapishane İzleme Heyeti 15 Nisan 2022 tarihinde yaptığı açıklama ile İstanbul Silivri 5 Nolu L Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele iddialarına ve bir mahpusun yaşamını yitirmesine ilişkin olarak hazırladığı raporu kamuoyu ile paylaştı.
77. 15 Nisan 2022 tarihinde aralarında TİHV İzmir Temsilciliği'nin de olduğu kurumlar tarafından yapılan ortak açıklama ile hak savunucuları üzerindeki baskı ve yargısal tacizlere derhal son verilmesi çağrısında bulunduk.
78. 26 Nisan 2022 tarihinde TİHV ve İHD olarak Gezi Davası'nda verilen kararları reddettiğimizi belirttik ve Türkiye'yi Anayasa'ya ve başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) olmak üzere altına imza atılan uluslararası sözleşmelere ve bu bağlamda oluşan yükümlülükler gereği AİHM kararlarına uymaya davet ettik.
79. 12 Mayıs 2022 tarihinde Ankara Tabip Odası, SES Ankara Şubesi, İHD Ankara Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Ankara Şubesi ve ÇHD ile birlikte açlık grevinde olan Sibel Balaç ve Gökhan Yıldırım'ın durumuna ilişkin ortak bir açıklama yaptık.
80. Aralarında Vakıf çalışmamız Aytül Uçar'ın da olduğu hak savunucusu 3 kadın hakkında Cumhurbaşkanı hakaret iddiasıyla açılan davanın 13 Mayıs 2022 tarihinde görülen duruşması öncesinde hak örgütleriyle

ortak bir açıklama yaparak bir kez daha hak savunucuları üzerindeki baskı ve yargısal tacizlere derhal son verilmesi çağrısında bulunduk.

81. 14 Mayıs 2022 tarihinde İHD ile ortak bir açıklama yaparak CHP İstanbul İl Başkanı Canan Kaftancıoğlu hakkındaki son kararın bir hak ihlalinin çok ötesinde, hakkın özünü ortadan kaldırdığını ve demokratik itiraz alanını yargı aracılığıyla tümüyle kapatmak anlamına geldiğini ifade ettik.

3.2. Farkındalık ve Savunuculuk Çalışmaları

i. Gözaltında Kayıplar Haftası

Gözaltında Kayıplar Haftası kapsamında İHD ile ortak basın açıklaması yapıldı.

ii. 26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü

26 Haziran 2021 tarihinde TİHV merkezleri Ankara, İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Van ve Cizre’de İnsan Hakları Derneği şubeleri ve çeşitli yerel kuruluşlarla ortak basın açıklamaları düzenledi. İşkence olgusuna dikkat çekmek adına TV ve radyo programlarına röportajlar verdiler.

iii. 10 Aralık İnsan Hakları Haftası

10 Aralık 2021 İnsan Haftası kapsamında TİHV merkezlerinin olduğu illerde İHD ile ortak bildiri yayınlandı, basın açıklamaları yapıldı. İnsan hakları, ihlaller ve insan hakları mücadelesinin güçlendirmeye yönelik çeşitli etkinliklere katılım sağlandı.

İnsan Hakları Haftası’nda (10-17 Aralık) gerçekleşen 12. TİHV İnsan Hakları Belgesel Film Günleri’nde 26 film çevrim içi olarak gösterildi, toplam 12181 izleyiciye ulaşıldı. Film günleri için toplanma ve örgütlenme özgürlüğü konusunda afiş yarışması düzenlendi, 234 tasarımcı toplam 255 afiş tasarımı sundu.

“İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar” isimli TİHV yapımı 90 dakikalık belgeselin ilk gösterimi 5 ilde gerçekleşti (İstanbul, İzmir, Ankara, Van, Diyarbakır). Türkiye’deki insan hakları mücadelesinin geçmişi ve bugününü 12 insan hakları savunucusunun tanıklığı aracılığıyla anlatan belgesel film, İnsan Hakları Belgesel Günleri kapsamında çevrim içi gösterildi. Toplam 912 kişi belgesel filmi izledi.

iv. Bilgi ve Deneyim Paylaşımı Programı

TİHV İstanbul Temsilciliğinin 2015 yılında başlattığı “TİHV Genç Gönüllülerle Çalışma Programı” 2019 yılından itibaren “TİHV Bilgi ve Deneyim Paylaşımı” adıyla 2021 ve 2021 yıllarında da sürdürüldü. Programın temel amacı işkenceye karşı duyarlılığı artırmak, işkencenin önlenmesine katkı sağlamak ve genç meslektaşlarımızla ilişki kurarak onların işkence görenlerin değerlendirilme-

si ve tedavisinde mesleki birikimlerine katkı sağlamaktır.

Program bir temel modül, iki alt modülden oluşmaktadır. Farklı alanlardan katılımcıların bir arada olabileceği ortak bir çalışma alanı sağlayan temel modülde tıp, hukuk, sosyal bilimler ve ruhsallık gibi çeşitli alanlardan gelen insan hakları savunucularıyla, TİHV’in kuruluşu, misyonu, ilkeleri; insan hakları tarihi ve felsefesi; insan hakları savunucusu olmak; işkencenin değişen yüzü; gözaltında kaybetmeler ve cezasızlık; şiddet konsepti olarak hapis-haneler; güç ve ayrımcılık meseleleri; travma yaşayanlarla karşılaşmalarda ruhsallık bilgisi duyarlılığıyla görüşme gibi konular ele alındı. 1 Mart- 31 Mayıs 2022 tarihlerinde çevrim içi gerçekleşen temel modüle toplam 56 kişi katılım sağladı.

4-5 Haziran 2022 tarihinde yüz yüze yapılacak ruhsallık alt modülünde ise psikoloji, psikiyatri, psikolojik rehberlik ve danışmanlık ile sosyal hizmetler alanından gelen 34 meslektaşlarımızla işkencenin ruhsal ve sosyal etkileri ile bu etkilere yönelik terapötik çalışma yaklaşımı konuşulacak.

11-12 Haziran tarihinde yüz yüze yapılacak tıp alt modülünde ise tıp doktorları, uzmanları, asistanları ve öğrencilerinden oluşacak 12 katılımcıyla, işkence yöntemleri ve yarattığı sağlık sorunları, işkencenin tıbbi değerlendirilmesi ve açlık grevleri gibi daha özgül durum ve sonuçları konuşacağız.

v. İnsan Hakları Hareketi Konferansı

Pandemi sebebiyle 17. İnsan Hakları Hareketi Konferansı 2021 yılında gerçekleşmemiştir.

3.3. Uluslararası Mekanizmalar, Ağlar ve İlişkilerin Etkin Kullanılması

Söz konusu çalışma döneminde uluslararası ilişkiler aşğda belirtilen konu başlıkları özelinde güçlendirildi. Bu başlıklara ilişkin acil eylem çağrıları, bilgilendirme notları ve iş birliği çağrıları yayınlandı.

- i. İşkence Görenler için Uluslararası Rehabilitasyon Konseyi (IRCT) ile bu dönemde de ilişkimiz devam etti.
- ii. TİHV’in gözlemci üyesi olduğu Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH) ile ilişkilerimiz sürdürüldü. Van Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezimizin güçlendirilmesi için katkı sağlandı.
- iii. OMCT- Europe ile ilişkilerimiz güçlendirildi. İnsan hakları ihlallerine ilişkin düzenli bilgilendirmeler ve temaslar gerçekleştirildi, işkence yasağı başta olmak üzere insan hakları ihlallerine ilişkin rapor/bilgi notlarına katkı sağlandı.

- iv. Bu dönemde İsviçre dayanışma komitemizle ilişkiler sürdürüldü. Bu ilişkiler sonucu Cizre Referans Merkezimizin güçlendirilmesi İsviçre Travma Vakfı katkısıyla devam ettirildi.
- v. AB destekli TİHV eylemi kapsamında oluşturulan “İnsan Hakları için Akademisyenler Ağı” ile ilişkiler sürdürüldü. Yaklaşık 550 üyeye sahip bu ağda, insan hakları örgütleri, akademik alandaki ulusal ve uluslararası meslek kuruluşları, üniversiteler ve akademik kurumlar, AB’de politika yapan kurum ve kuruluşlar yer almaktadır. Bu dönemde de ağa düzenli olarak bilgilendirme yapıldı ve iki izlemeye raporu ağ içinde yaygınlaştırıldı.
- vi. Bu dönemde başta Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler organları ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu olmak üzere ilgili AB kurumlarıyla olumlu ilişkiler devam ettirildi.
- vii. Uzun yıllardır dayanışma içinde olduğumuz İsveç Kızılhaç (SRC) ile ortak çalışmalarımız devam ettirildi. 2021 yılında pandemi nedeniyle gerçekleştirilemeyen deneyim paylaşımının ilki 2022 yılının Mart ayında İsveç’te yüz yüze gerçekleştirildi.
- viii. Norveç Tabipler Birliği ile uzun yıllardır devam eden iş birliğimiz 2021 yılında da sürdürüldü.
- ix. Türkiye’de bulunan yerleşik diplomatik ve Konsüler Misyonlar ile ilişkiler dikkatli ve özenli bir biçimde savunuculuk kapsamında sürdürüldü. Bu dönemde TİHV’in tüm temsilcilikleri büyükelçilerden gelen toplantı ve tanışma davetlerini vakıf prensiplerine uygun düşmesi koşuluyla kabul etti. Toplantılar çoğunlukla TİHV’in çalışmalarının tanıtımı ve Türkiye’nin başta işkence yasağı olmak üzere insan haklarının korunması çerçevesinde analizlerinin paylaşılmasını içerdi.

3.4. Savunuculuk ve İletişim Çalışmaları

2021’de işkence ve kötü muamele dâhil ağır ve ciddi insan haklarının önlenmesi ve buna karşı kamuoyunun harekete geçirilmesi için farkındalık ve savunuculuk faaliyetleri sürdürüldü. TİHV’in iletişim kanalları daha etkin kullanılarak vakfın raporları, basın açıklamaları ve bilgi notları yaygınlaştırıldı. Medya önemli bir baskı altındayken insan hakları ihlallerinin görünürliğini artırmaya amaçlayan çalışan iletişim çalışmaları TİHV’in daha geniş stratejisinin bir parçası olarak gerçekleşti.

- i. TİHV’in insan hakları ihlallerini izleme çalışmalarının ışığında 10 soru yönelgesi parti temsilcileri tarafından mecliste paylaşıldı.
- ii. “Herkes için İnsan Hakları!” kampanyası dâhilinde 26 Haziran 2021, İşkence Görenlerle Dayanışma Gününde, Türkiye’de işkence ve kötü muamele uygulamalarının yaygınlığı, medyada görünmezliği ve cezasızlığına odaklanan 2 video yayınlandı. İki video toplamda 55.000’den fazla izlendi.
- iii. 2021 yılında TİHV Dokümantasyon biriminin günlük insan hakları raporlarına dayalı toplam 28 video hazırlanarak haftalık/iki haftada bir sosyal medya kanallarında paylaşıldı. Bu videolar her hafta yaklaşık olarak 2315 kez izlendi. Her video, bir hafta içinde gerçekleşen yaklaşık 10 hak ihlalini vurguladı.

İletişim çalışmalarına dair detaylı bilgiler özel projeler ve diğer çalışmalar başlığı altında verilmiştir.

4. İNSAN HAKLARI AKTÖRLERİNİN SALGIN SONRASI DÖNEMDE TABAN MERKEZLİ BİR YAKLAŞIMLA KORUNMASI VE DESTEKLENMESİ

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), İnsan Hakları Derneği (İHD), Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FİDH) ve İşkenceye Karşı Dünya Örgütü (OMCT) ortaklığında 1 Mart 2021 tarihinde uygulanmaya başlanan proje, insan hakları hareketinin zorlu bir ortamda dönüştürücü etki yaratabilme kapasitesini artırarak (**Hedef 1**) ve insan haklarını savunma hakkının gerçekleştirilmesine katkıda bulunarak (**Hedef 2**) insan hakları mücadelesinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Nihai amaç, kamusal hayatın insan haklarının kurucu rolünü temelinde tahkim edilmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaç ve hedefler doğrultusunda yürütülecek çalışmalar işbu raporun yazımı esnasında ilk senesini doldurmuştur. Proje faaliyet süresi 42 aydır.

Türkiye'nin hemen her bölgesinden hak mücadelesinin farklı alanlarından ve çeşitli meslek grupları ve disiplinlerden çok sayıda aktörün katılımıyla yürütülecek olan proje, üç ana bileşeni olan proaktif (savunmada değil olaylara doğrudan müdahale etmeyi hedefleyen) bir yaklaşımla gerçekleştirilmektedir: (1) Tehdit ve baskılara maruz kalan insan hakları savunucularının hukuki, psikososyal ve finansal olarak desteklenerek korunması; (2) Eğitim, süpervizyon ve mesleki gelişim programları yoluyla hak savunucularının teknik bilgi ve becerilerinin artırılması; (3) İnsan hakları hareketinin kullandığı araç ve platformların geliştirilmesi, hak mücadelesinin tabanının genişletilmesi, hak örgütlerine kurumsal destek sağlanması ve çalışmalarının kolaylaştırılması yoluyla insan hakları savunucularının ve örgütlerinin faaliyetlerini yürütme kapasitelerinin artırılması.

İnsan hakları hareketinin dönüştürücü etki yaratabilme kapasitesinin yükseltmek (**Hedef 1**) için

1.1 İnsan hakları savunucularının bilgi ve becerilerinin artırılması; yerel ve ülke çapındaki aktörler arasındaki dayanışma ve koordinasyonun güçlendirilmesi,

1.2 İnsan hakları örgütlerinin operasyonel kapasitelerinin güçlendirilmesi,

1.3 Yeni araçlar ve aktörlerin harekete dâhil edilmesi öngörülmektedir.

İnsan haklarını savunma hakkının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak (**Hedef 2**) için

2.1 Baskı ve tehditlere maruz kalan insan hakları savunucularının korunmasını ve desteklenmesi

2.2 İnsan haklarını savunma hakkının ihlallerinin önlenmesi için toplumsal ve uluslararası dinamiklerin harekete geçirilmesi öngörülmektedir.

Proje Faaliyetleri ve Güncel Durum

1. İnsan Hakları Aktörlerini ve Çalışmalarını Güçlendirme Çalışmaları

Bu çalışma, insan hakları savunucularına (İHS) ve insan hakları örgütlerine yönelik güçlendirme çalışmaları olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır.

1.1 İnsan Hakları Savunucuların Bilgi ve Becerilerini Artırılması ve Aralarındaki Koordinasyonun Güçlendirilmesi

1.1.1 Bölgesel Dayanışma ve İş birliği Grupları

Başta Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul, İzmir ve Van olmak üzere bu illeri çevreleyen 6 bölgede insan hakları savunucularının (İHS) katılımlarıyla Bölgesel Dayanışma ve İş Birliği Grupları⁴ oluşturulmuştur. Bu gruplar, baskıcı bir rejim ortamında sivil haklar kavramını yaygınlaştırmamızı, baskıya maruz kalan insan hakları savunucularıyla temas etmemizi, onları korumamızı ve desteklememizi sağlayacak ana aktörlerdir. Bölge grupları aracılığıyla öncelikli hedefimiz, faaliyetlerini yürütürken zorluk ve baskılarla karşılaşan, idari, hukuki, sosyal ve benzeri baskı ve tehditlere maruz kalan kişi ve kurumlarla bağlantı kurma faaliyetlerini kolaylaştırmaktır. Bölge gruplarının bu konudaki rolü oldukça hayati ve vazgeçilmezdir. Her bölge grubu, bölgelerdeki İHD şubeleri ve TİHV temsilciliklerinin gözetiminde bir grup sorumlusu tarafından yürütülmektedir. Bu 6 bölge grup sorumlusundan 5'i (Ankara hâric) mesleki faaliyetlerini avukat olarak yürütmektedir, öyle ki, bu durum grup sorumlularının hukuki destek süreçlerinde özellikle aktif olmalarını sağlamaktadır.

4 "Bölgesel gruplar" veya "Bölge grupları" olarak da anılabilir.

Bölgesel Grupların Oluşturulması (Mart-Temmuz 2021)

Bölge grup sorumluları, proje koordinatörü, proje asistanı, TİHV ve İHD temsilcileri ilk genel toplantılarını 11 Mart 2021 tarihinde yapmışlardır. Toplantıda, bölgesel grupların oluşturulması için nasıl bir yol haritası izlenmesi gerektiği tartışılmış ve ilgili bölgelerdeki insan hakları aktörlerinin ihtiyaç ve taleplerinin bölgesel olarak değerlendirilmesi gereği üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Böyle bir değerlendirmeyi kolaylaştırmak için toplantı sonrasında bir anket formu hazırlanmış ve bu form grup sorumlularına gönderilmiştir. Sorumluların bölge değerlendirmelerini içeren formları 2021 Nisan ayı başında proje koordinasyon ekibine teslim etmesiyle birlikte, proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin katılımıyla her bir bölge grup sorumlusu ile ayrı ayrı toplantılar yapılmıştır.

Bu toplantıları takiben, 10 Mayıs 2021'de bölge grup sorumluları, proje koordinatörü, proje asistanı, TİHV ve İHD temsilcilerinin katıldığı ikinci bir genel toplantı yapılarak değerlendirmelerin incelenmesi ve böylece genel çerçevenin çizilmesi ve grup oluşturma çalışmalarına rehberlik edilmesi amaçlanmıştır. Toplantı sonucunda ilk grupların oluşturularak proje koordinatörü ve proje asistanına 11 Haziran 2021 tarihine kadar bildirilmesi kararlaştırılmıştır.

Kurulan ilk grupların değerlendirilmesi için 23 ve 28 Haziran 2021 tarihlerinde üçüncü ve dördüncü genel toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda, oluşturulan grupların hak ve özgürlük alanlarını ne ölçüde kapsadığı, farklı cinsiyetleri ve farklı şehirleri ne ölçüde temsil ettiği, grup üye sayısının grupların işleyişine etkisi ve grupların nasıl işleyeceğine ilişkin görüş ve değerlendirmeler paylaşılmıştır. Grupların çoğunun bu toplantıdan itibaren kurulmuş sayılmasına karar verilmiş olup proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ile İHD temsilcilerinin katılımıyla bölge bazındaki ilk grup toplantılarının 2021 Temmuz ayı sonuna kadar yapılmasına karar verilmiştir.

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla faaliyetlerine başlayan bölgesel gruplar;

- İHS'lerin ihtiyaçlarını, yaşadıkları zorlukları ve baskıları takip ederek raporlayacak,
- Zorluk ve baskı yaşayan İHS'ler ile dayanışma ortamını güçlendirecek,
- Bölgelerde yaşanan insan hakları ihlallerini raporlayacak,
- İnsan hakları ihlallerine maruz kalanların bölgesel destek, önleme ve onarım mekanizmalarına erişimlerini kolaylaştıracak,

- Proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve özellikle proje çerçevesinde sunulacak desteklere insan hakları savunucularının etkin şekilde erişebilmesini sağlayacaktır.

Gruplar çalışmalarını kendi belirledikleri toplantı sıklıklarına göre yürütseler de en geç iki ayda bir bir araya gelerek hem ihlal verilerini gündemlerine taşımakta hem de proje çalışmalarıyla ilgili bilgi paylaşımı ve iş bölümü yapmaktadır. Her bölgesel gruptan iki kişinin katılımı ile kurulmuş olan ve gruplar arasındaki iletişim ve koordinasyonu güçlendirmesi planlanan Bölgesel Dayanışma ve İş Birliği Grupları Sekreteryası ilk toplantısını 19 Ocak 2022 ve ikinci toplantısını 23 Nisan 2022 tarihlerinde gerçekleştirmiştir.

Çukurova Bölgesi Grubu (Merkez: Adana)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 16 İHS bulunmaktadır. 28 Temmuz 2021 tarihinde grup üyeleri ile proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana toplam 5 grup toplantısı yapılmıştır.

İç Anadolu Grubu (Merkez: Ankara)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 15 İHS bulunmaktadır. 9 Temmuz 2021 tarihinde grup üyeleri ile proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana 6 grup toplantısı yapılmıştır.

Güneydoğu Anadolu Grubu (Merkez: Diyarbakır)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 12 İHS bulunmaktadır. 6 Ağustos 2021 tarihinde grup üyeleri ile proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana 7 grup toplantısı yapılmıştır.

Marmara Bölgesi Grubu (Merkez: İstanbul)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 13 İHS bulunmaktadır. 29 Temmuz 2021 tarihinde grup üyeleri ile proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana 6 grup toplantısı yapılmıştır.

Ege Bölgesi Grubu (Merkez: İzmir)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 11 İHS bulunmaktadır. 27 Temmuz 2021 tarihinde grup üyeleri ile proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana 8 grup toplantısı yapılmıştır.

Doğu Anadolu Bölgesi Grubu (Merkez: Van)

Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bu grupta toplam 15 İHS bulunmaktadır. 5 Ağustos 2021 tarihinde grup üyeleri ile

proje koordinatörü, proje asistanı ve TİHV ve İHD temsilcilerinin bir araya geldiği ilk grup toplantısından bu yana 6 grup toplantısı yapılmıştır.

1.1.2. İnsan Hakları Savunucuları için Eğitim Programları

Bu program kapsamında dört ana eğitim çalışması gerçekleştirilecektir. Eğitimler, yerel grupların katılımcıları ve kadınlar ve LGBTİQ+’lar öncelikli olmak üzere yerel gruplar tarafından belirlenen kişilere verilecektir. İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri dışındaki eğitimlerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi ve değerlendirilmesi için 11 Şubat 2022 tarihi itibarıyla iki yarı zamanlı eğitim koordinatörünün⁵ kolaylaştırıcılığında bir eğitim komitesi oluşturulmuştur. Komite üye sayısı hâlihazırda 11 olmakla birlikte, çalışmaların gerektirdiği ölçüde yeni üyeler de komiteye dâhil olabilir. Komite her hafta bir araya gelerek hem aşağıdaki eğitim programlarını hem de forum ve yaz okulu çalışmalarını planlamak üzere toplantılar yapmaktadır.

İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri, süpervizyon programları ve psikososyal destek programı iki yarı zamanlı psikoloğun kolaylaştırıcılığında 12 kişiden oluşan süpervizyon komitesi tarafından yürütülmektedir. Bu komitenin çalışmaları ağırlıklı olarak e-posta üzerinden istişare edilmekte ve program koordinatörü olarak görev alan iki psikoloğun yakın iş birliği ile yürütülmektedir.

1.1.2.1 İnsan Hakları İhlallerini İzleme ve Raporlama Eğitimi:

Bu başlık altında 1 eğitmen eğitimi ve 6 uygulayıcı eğitimi eğitim komitesi tarafından organize edilecektir.

- i. **Eğitmen Eğitimi:** Bir eğitmen havuzu oluşturabilmek için 15 katılımcı ile toplam 2 gün sürecek olan bu eğitim 2022 yılı Temmuz ayında organize edilecektir. Dersler, insan hakları ihlallerinin tespiti, izleme ve belgeleme faaliyetlerinin amaçları, toplumsal cinsiyet perspektifi, izlemede temel ilkeler, veri toplama, insan hakları ihlallerinin araştırılması ve görüşme tekniklerini içerecektir. Katılımcıların en az 7’sinin uygulayıcı eğitimlerinde eğitmen olması beklenmektedir. Mayıs 2022 itibarıyla eğitim programı ve eğitimcilerin belirlenmesi çalışmaları devam etmektedir.
- ii. **Uygulayıcı Eğitimleri:** Yerelde bulunan insan hakları aktörlerine yönelik verilecek olan eğitimlerin 2022 yılı Ekim ayında başlayarak 2023 yılı Şubat ayına kadar tamamlanması planlanmaktadır. Toplam 6 eğitim yapılacaktır. Her bir eğitim 2 gün sürecek, 20 katılımcıya 4 eğitmen tarafından verilecektir. Eğitim programı ve eğitimcilerin belirlenmesi çalışmaları devam etmektedir.

cıya 4 eğitmen tarafından verilecektir. Eğitim programı ve eğitimcilerin belirlenmesi çalışmaları devam etmektedir.

1.1.2.2 İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri:

Bu eğitimler, insan hakları hareketinin sürdürülebilirliği için hayati olan insan hakları savunucuların iyilik hâllerinin, kolektif olarak korunması gerekliliği fikri üzerine temellendirilmiştir. Bu kapsamda, 4 şehirde insan hakları savunucularına yönelik 4 ayrı eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlerden toplamda 85 kişi faydalanmıştır, öyle ki, bu sayı proje kapsamında ilk aşamada planlanan katılımcı sayısının (40) iki katından fazladır. Eğitimler program koordinatörleri kolaylaştırıcılığında süpervizyon komitesi tarafından hazırlanmıştır.

Diyarbakır Eğitimi: Diyarbakır, Van ve çevre şehirlerden toplam 21 katılımcı ve 1 eğitmen ile 9-10 Ekim 2021 tarihinde Diyarbakır’da düzenlenmiştir. Eğitim sonrası ilk takip eğitimi 9 Ocak 2022’de gerçekleştirilmiştir.

İstanbul Eğitimi: Marmara Bölgesi’nden 21 katılımcı ve 1 eğitmen ile 23-24 Ekim 2021 tarihinde İstanbul’da düzenlenmiştir. Eğitim sonrası ilk takip eğitimi 16 Ocak 2022’de gerçekleştirilmiştir.

Ankara Eğitimi: İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz gibi bölgelerden 21 katılımcı ve 2 eğitmen ile 6-7 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da düzenlenmiştir. Eğitim sonrası ilk takip eğitimi 5 Mart 2022’de gerçekleştirilmiştir.

İzmir Eğitimi: Ege Bölgesi’nden 22 katılımcı ve 2 eğitmen ile 6-7 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da düzenlenmiştir. Eğitim sonrası ilk takip eğitimi 19 Mart 2022’de gerçekleştirilmiştir.

1.1.2.3 Dijital ve Fiziksel Güvenlik Eğitimleri:

İnsan hakları savunucularını kendi güvenlikleri ve dijital güvenlikleri konusunda bilgilendirmek ve güçlendirmek amacıyla proje süresince 2 eğitim düzenlenecektir. Her eğitim 20 kişiye 3 eğitmen tarafından verilecek ve toplam 2 gün sürecektir. Hazırlıkları eğitim komitesi tarafından yapılacak olan eğitimlerin 2023 yılında yapılması planlanıyor.

1.1.2.4 Yerel ve Uluslararası İzleme Mekanizmalarının Kullanımına İlişkin Eğitimler:

Bu eğitimler eğitim komitesi tarafından organize edilecektir. Özellikle yerel insan hakları savunucularının ülke içinde ve uluslararası alanda ilgili mekanizmalara erişme ve ihlalleri raporlama becerilerini artırmayı hedefleyen 2 eğitim verilecektir. Eğitimler 2 gün sürecek, 4 eğitmen

5 Eğitim koordinatörleri 1 Şubat 2022 tarihinde işbaşı yapmışlardır.

tarafından 20 katılımcıya verilecektir. Proje ortaklarından OMCT eğitimlerin tasarlanması ve uygulamasına katkı sağlayacaktır. Hazırlıkların 2022 yılının sonuna doğru başlaması, eğitimlerin 2023 yılında düzenlenmesi planlanmaktadır.

1.1.3 Süpervizyon Programları

Bu program süpervizyon komitesi kolaylaştırıcılığında hayata geçirilmektedir. Hazırlık çalışmaları 2021 yılı Eylül ayında tamamlanmış olan programlar 4 ayrı katılımcı kitlesiyle yürütülmektedir: 1. *Psikologlar için Süpervizyon Programı*, 2. *Travmatik Ortam ve Durumlarla Temas Hâlinde Olan Çocuklarla Çalışan Klinisyenlere Yönelik Süpervizyon Programı*, 3. *Sosyal Hizmet Uzmanları için Süpervizyon Programı* ve 4. *Bireysel Süpervizyon Programı*

1. Psikologlar için Süpervizyon Programı: 6 bölgede 10-12 katılımcı ile ayda bir 3 saatlik seanslarla düzenlenen programın 2 sene devam etmesi planlanmıştır. Program için 10 Eylül 2021'de çağrıya çıkılmış ve son başvuru tarihi olan 6 Ekim 2021'e dek toplam 99 başvuru alınmıştır: Çukurova Bölgesi'nden 19, İç Anadolu'dan 11, Güneydoğu Anadolu'dan 21, Marmara'dan 22, Ege Bölgesi'nden 13, Doğu Anadolu'dan 13. başvuru mektupları program koordinatörü iki psikolog tarafından değerlendirilmiş ve başvurularla kısa telefon görüşmeleri yapılmıştır. İnsan hakları ihlallerine maruz kalanlarla çalışan psikologlara seçim aşamasında öncelik tanınmıştır. Süpervizörlerin de seçim aşamasında görüş ve önerileri alınmış olup nihayetinde 2021 Kasım-Aralık aylarında ilk süpervizyon seansları düzenlenmeye başlamıştır. Bu programdan toplamda 64 psikolog yararlanmaktadır.

2. Travmatik Ortam ve Durumlarla Temas Hâlinde Olan Çocuklarla Çalışan Klinisyenlere Yönelik Süpervizyon Programı: Bu program kapsamında her biri 8 kişiden oluşması planlanan 2 ayrı süpervizyon grubu oluşturulmuştur. Grup seanslarının yürütülmesi için her grup için 2 olmak üzere toplam 4 süpervizör belirlenmiştir. Program için çağrı 3 Ocak 2022'de yapılmış, 22 Ocak 2022'ye dek programa toplam 36 başvuru alınmıştır. Başvurular süpervizörlerce değerlendirilmiş ve her bir grupta 9 kişi olacak şekilde toplamda 18 kişinin katılımı ile program uygulanmaya başlamıştır. TİHV Kurtuluş ofisinde ayda bir 3 saatlik seanslarla yürütülen program 10 ay sürecektir.

3. Sosyal Hizmet Uzmanları için Süpervizyon Programı: 6 bölgede 10-12 katılımcı ile ayda bir 3 saatlik seanslarla düzenlenen programın 2 sene sürmesi planlanmıştır. Program için 10 Eylül 2021'de çağrıya çıkılmış ve son başvuru tarihi olan 6 Ekim 2021'e dek toplam 74 başvuru alınmıştır: Çukurova Bölgesi'nden 10, İç Anadolu'dan 10, Güneydoğu Anadolu'dan 15, Marmara'dan 19, Ege Böl-

gesi'nden 11, Doğu Anadolu'dan 9. Başvuru mektupları program koordinatörü iki psikolog tarafından değerlendirilmiştir. İnsan hakları ihlallerine maruz kalanlarla çalışan sosyal hizmet uzmanlarına seçim aşamasında öncelik tanınmıştır. Süpervizörlerin de seçim aşamasında görüş ve önerileri alınmış olup nihayetinde 2021 Kasım-Aralık aylarında ilk süpervizyon seansları düzenlenmeye başlamıştır. Bu programdan toplamda 66 sosyal hizmet uzmanı yararlanmaktadır.

4. Bireysel Süpervizyon Programı: Bu program, doğru- dan ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine maruz kalmış kişilerle çalışan sosyal hizmet uzmanları ve psikologların yaşadıkları ağır ikincil travmalar nedeniyle süpervizyon desteğine ihtiyaç duyulduğu düşünüldükçe, Faaliyet 1.2.2 kapsamında TİHV'nin organizasyonel kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalarla paralel olarak, 11 TİHV çalışanına özel bireysel bir süpervizyon programına dönüştürülmüştür. Bu kapsamda, yararlanıcılar *haftada bir olacak şekilde 1 yıl boyunca* veya *iki haftada bir olacak şekilde 2 yıl boyunca* (her bir yararlanıcı için toplam 48 seans) programdan faydalanabilecektir. Mayıs 2022 itibarıyla 9 TİHV çalışanı programdan faydalanmaktadır.

1.1.4 Mesleki/Kişisel Gelişim Programları

İnsan hakları savunucularının, aşağıda sıralanan kapasite geliştirme programlarına tercihleri doğrultusunda katılımları sağlanacaktır.

i. Dil Eğitimi Destek Programı: Bu desteğin amacı, dil engeli nedeniyle uluslararası mekanizmaları etkin bir şekilde kullanamayan, uluslararası gelişmeleri takip edemeyen ve uluslararası savunuculuk faaliyetlerinde zorluk ve sınırlamalarla karşılaşan insan hakları savunucularına bu süreçleri aşmalarında katkı ve destek sağlamaktır. Bu kapsamda toplamda 15 insan hakları savunucusuna İngilizce ve Kürtçe dil eğitimlerini desteklemek için maddi destek verilmesi planlanmıştır. Program duyurusu TİHV, İHD ve bölge grupları aracılığıyla 7 Aralık 2021 tarihinde yapılmış; son başvuru tarihi olan 31 Aralık 2021'e dek toplam 47 başvuru alınmıştır. Bu başvuruların 5'i Marmara Bölgesi, 12'si İç Anadolu, 6'sı Güneydoğu Anadolu, 7'si Doğu Anadolu, 9'u Ege Bölgesi ve 8'i (7'si Çukurova'dan olmak üzere) Akdeniz Bölgesi'nden yapılmıştır.

Başvurular, TİHV ve İHD temsilcilerinden oluşan 3 kişilik bir komite tarafından 12 Ocak 2022 tarihinde değerlendirilmiş; tüm başvurular asil ve yedek hak kazanıcılar olarak sıralanmıştır. Başvuru formlarında belirtilen destek miktarları dikkate alınarak dil eğitimi destek tutarının en fazla 9000 TL olması kararlaştırılmış ve ilk aşamada 15 olarak planlanan yararlanıcı sayısı 25'e yükseltilmiştir. Mayıs 2022 itibarıyla 25 İHS

programdan yararlanmaya başlamıştır. Dil eğitimleri biten yararlanıcılar eğitimlerinin bitimini takip eden 2 ay içinde bir sonuç raporu yazarak aldıkları desteğin savunuculuk faaliyetlerine ne gibi katkıları olduğunu tarafımıza aktarmış olacaktırlar.

ii. Konferans, Eğitim, Çalıştaylar: İnsan hakları savunucularının Türkiye içinde ve dışında konferans, çalıştay, eğitim vb. çalışmalara katılımları desteklenecektir. Özellikle yapay zekâ ve ilgili teknolojilerin insan hakları alanı ve hareketi için yarattığı zorluklar ve imkânlarla odaklanan çalışmalara öncelik verilecektir. Toplam 10 programa katılım desteklenecek olup bu programların 4'ünün Avrupa, 6'sının ise Türkiye'de olması beklenmektedir. Programa katılan savunucuların seyahat, konaklama ve katılım masrafları karşılanacaktır. Programa katılanların edindikleri bilgileri başta yerel grup katılımcıları olmak üzere yerel savunucularla paylaşması sağlanacaktır. Bu çalışmaların hazırlıkları ilerleyen dönemde başlayacaktır.

iii. Staj Programı: Bu program kapsamında 3 insan hakları savunucusu, OMCT Avrupa ofisinde 3 aylık staj yapacaktır. Katılımcılar OMCT ekibi ile özellikle uluslararası savunuculuk konusunda çalışarak bilgi ve becerilerini artıracaktırlar. Proje süresi boyunca 3 kez staj programı organize edilecektir. İlk staj programı 2021 yılı Nisan ve Haziran ayları arasında kapsamaktadır. İlk seneki staj programı için hazırlanan çağrı, 19 Ekim 2021 tarihinde TİHV ortamıyla paylaşılmıştır. İkinci seneki staj programına İHD üye, gönüllü ve çalışanları ve son seneki staj programına ise TİHV ve İHD'nin yakın ilişkili olduğu kurumlar ile TİHV ve İHD merkez ve şubelerinin önerdiği kişiler başvurabileceklerdir.

19 Ekim 2021'de paylaşılan ve son başvuru tarihi 5 Kasım 2021 olan ilk dönem staj programı için toplam 4 başvuru alınmıştır. Başvurular TİHV ve OMCT iş birliğinde değerlendirilmiş ve ilk seneki staj programına TİHV Tedavi Merkezleri Proje Asistanı Elçin Dayanır hak kazanmıştır. Bir sonraki staj programının duyurusu programın başlangıcından dört ay önce yapılacaktır.

1.2 İnsan Hakları Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütlerinin Kapasitelerinin Güçlendirilmesi

1.2.1 İnsan Hakları Alanında Çalışma Yürüten Sivil Toplum Kuruluşlarını Destekleme Programı

Bu destek programının amacı, insan hakları alanında faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının (STK) çalışmalarını sürdürmelerine ve güçlendirmelerine katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, insan hakları alanında çalışma yürüten en az 10 sivil toplum kuruluşuna

mevcut çalışmalarını sürdürebilmeleri ve kendi stratejik öncelikleri doğrultusunda yeni projelerini hayata geçirebilmeleri için toplam 600.000 Euro destek sağlanacaktır. Sivil toplum kuruluşlarının en az 30.000 Euro ve en fazla 60.000 Euro karşılığı Türk Lirası tutarında destek imkânına başvurdukları program, 1 Şubat 2022 tarihinde başvuruya açılmış; 15 Mart 2022 tarihine dek başvuru alımına devam etmiştir.

Destek programı kapsamında desteklenecek çalışma alanları aşağıdaki gibidir:

Ağır ve ciddi insan hakları ihlalleri
Ayrımcılığa uğramama hakkı
Eşitlik ilkesi
Barış hakkı
Adalet erişimi
Kadın hakları
LGBTİ+ hakları
Çocuk hakları
Çevre hakkı
Azınlık hakları
Sığınma hakkı
İfade özgürlüğü

Destek programı kapsamında, ağır ve ciddi insan hakları ihlalleri ve bu ihlallerden kaynaklı travma alanı, kadın hakları, LGBTİ+ hakları alanlarında çalışan ve Ankara, İzmir ve İstanbul dışında çalışma yürüten sivil toplum kuruluşlarına öncelik verilecektir.

STK'ler programa tekil veya eş başvuru sahipleri (en fazla 3 eş başvuru) ile başvuru yapmışlardır. Başvuru sahibinde aranan kriterler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Kâr amacı gütmeyen tüzel kişiliğe sahip dernek veya vakıf olmak
T.C. yasalarına göre Türkiye'de kurulmuş ve Türkiye'de yerleşik olmak
Programa başvuru tarihinde en az 3 yıldır faaliyet gösteriyor olmak
2020 ve 2021 yıllarında resmi finansal tablolarında (bilanço vb.) 500.000 Euro'dan az yıllık gelire sahip olmak
Mali konularda şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından iyi bir geçmişe sahip olmak
Başvuruda sunulan çalışmaları yürütebilecek kanıtlanmış kurumsal kapasiteye sahip olmak
İnsan haklarının geliştirilmesine katkıda bulunmak için en az bir faaliyet gerçekleştirmiş olmak

Eş başvurucularda aranan kriterler ise aşağıdaki gibidir:

Kâr amacı gütmeyen tüzel kişiliğe sahip dernek veya vakıf olmak

T.C. yasalarına göre Türkiye’de kurulmuş ve Türkiye’de yerleşik olmak

Programa başvuru tarihinde en az 1 yıldır faaliyet gösteriyor olmak

Mali konularda şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından iyi bir geçmişe sahip olmak

Başvuruda sunulan çalışmaları yürütebilecek kanıtlanmış kurumsal kapasiteye sahip olmak

İnsan haklarının geliştirilmesine katkıda bulunmak için en az bir faaliyet gerçekleştirmiş olmak

Detaylarının tamamına başvuru kılavuzunda yer verilen programa çevrim içi bir sistem aracılığıyla başvuru alınmıştır. Başvurucuların başvurularının değerlendirmeye alınması için başvuru formu, bütçe formu ve doğruluk beyanı gibi belgeleri eksiksiz doldurmaları ve destekleyici belgeleri başvuru sistemine yüklemesi gerekmiştir. Son başvuru tarihi olan 15 Mart 2022 tarihi itibarıyla programa aldığımız başvuru sayısı 85 olmuştur. Bu tarihten sonra başvuruların değerlendirme aşamasına geçilmiştir. Değerlendirme süreci kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Teknik Kontrol: Başvuru sahibi ve varsa eş başvuru-cunun program başvuru kılavuzunda belirtilen başvuru kriterlerini sağlayıp sağlamadığına bakılır.

Bağımsız Değerlendirme Kurulu 1. Aşama: Teknik kontrolden geçen başvurular, program başvuru kılavuzunda yer verilen değerlendirme cetveli kolaylaştırıcılığında 6 uzmandan oluşan bağımsız bir kurul tarafından değerlendirilir ve 50 puan üzerinden bir puan alırlar. Başvuruların bu aşamayı geçebilmesi için en az 30 puan alması gerekir.

Bağımsız Değerlendirme Kurulu 2. Aşama: Bir önceki aşamada en az 30 puan alan başvurular sunulan proje/faaliyetler temelinde program başvuru kılavuzunda yer verilen değerlendirme cetveli kolaylaştırıcılığında değerlendirilir ve 50 puan üzerinden bir puan alırlar. Finansal ve operasyonel kapasite başlıklarında 10 üzerinden 7 puan altında alan başvurular direkt olarak elenir.

Koşullu Seçim: Bağımsız Değerlendirme Kurulunun ikinci aşama değerlendirmesinden sonra, değerlendirilen başvuruların Kurulun birinci ve ikinci aşama değerlendirme puanları toplanır ve sıralı bir liste oluşturulur. En yüksek puanlamaya sahip başvurular, bu program için mevcut bütçeye ulaşılan kadar koşullu olarak seçilir. Başvuruların değerlendirilmesinden sonra, tüm başvuru sahiplerine ön değerlendirme sonuçlarını bildiren e-posta gönderilir.

Başvurusu koşullu olarak seçilmiş başvuru sahibi ve varsa eş başvuru yazılı olarak bilgilendirilir ve uygunluk doğrulaması için destekleyici belgelerin ıslak imzalı orijinalleri ya da noter onaylı kopyaları talep edilir. Belgeler doğrulandıktan sonra destek almaya hak kazanan sivil toplum kuruluşlarının nihai listesi oluşturulur. Nihayetinde sözleşme ve uygulama süreçleri başlar. 2022 Mayıs ayı itibarıyla programa yapılan başvuruların Bağımsız Değerlendirme Kurulu tarafından 2. aşama değerlendirmesine tabi tutulduğu dönem içerisindeyiz.

1.2.2 TİHV’in Örgütsel Kapasitesinin Artırılması

Projenin ilk senesindeki çalışmalarla TİHV ekipleri güçlendirilmiş ve merkezler arası koordinasyon artırılarak TİHV’nin organizasyonel kapasitesi artırılmıştır.

a. Van Referans Merkezinin Güçlendirilmesi: Van Referans Merkezi, raporlama döneminde tam donanımlı bir tedavi merkezine dönüştürülmüş ve tam zamanlı bir sosyal hizmet uzmanı ve tam zamanlı bir hekim tedavi ekibine dâhil edilmiştir. Sonuç olarak, işkenceye maruz kalanlara sağlanan rehabilitasyon hizmetleri niceliksel ve niteliksel olarak iyileşmiştir. 1 Mart 2022 itibarıyla, işkenceye maruz kalan 264 kişi ve yakınları rehabilitasyon için Merkeze başvurmuştur. 10 başvuru işkenceye maruz kalanların yakını iken, 254’ü işkenceye maruz kalan kişilerdir. 264 başvuranın 103’ü kadın, 161’i erkek, 3’ü LGB-Tİ+’dır. Merkez, işkence ve kötü muameleye maruz kalan 23 mülteciye destek vermiştir. Ayrıca, Van Merkez’deki ekibin geliştirilmesi sonucunda psikolojik ve sosyal destek kapsaiteleri de güçlendirilmiştir. TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi’nde 2021 yılında psikolojik destek verilen toplam 428 kişiden 102’sine Van Merkez’de psikolojik destek sağlanmıştır. Psikolojik destek alan kişilere toplam 4765 psikososyal terapi seansı yapılmış; bunların 648’i Van’daki seanslardan oluşmuştur. Van tedavi ekibi için tedavi ve rehabilitasyon koordinatörü tarafından toplam 16 oryantasyon seansı gerçekleştirilmiştir. Oturumlarda başvuruların kayıt altına alınması, işkence teşhisi, rehabilitasyon sürecinin düzenlenmesi konuları ele alınmıştır.

b. TİHV Tedavi Ekipleri arasında İletişim ve Koordinasyonun Güçlendirilmesi

Hekim, psikolog, psikiyatrist, sosyal hizmet uzmanı ve tıbbi sekreterden oluşan farklı şehirlerdeki TİHV tedavi ve rehabilitasyon ekipleri arasındaki koordinasyon ve iletişim, hekimlere yönelik mesleki gelişim eğitimleri, tedavi ekipleri için düzenli toplantılar ve koordinatörlerin düzenli ziyaretleri ile artırılmıştır. İşkencenin tedavisi, teşhisi ve belgelenmesi konularında uzmanlığın artırılması amacıyla hekimlere yönelik 7 eğitim modülü geliştirilmiştir. Aşağıdaki modüllerin 2022 yılında düzenlenmesi planlanmaktadır.

- i. Kas İskelet Sisteminin Değerlendirilmesi
- ii. Baş-Boyun Bölgesinin Değerlendirilmesi
- iii. Sinir Sisteminin Değerlendirilmesi
- iv. Cezaevlerinde Sağlık
- v. Psikolojik ve Ruhsal Durum Değerlendirmesi
- vi. Göğüs ve İç Travmaya Yaklaşım
- vii. Cinsel İşkenceye Yaklaşım

Tedavi koordinatörü 2021 yılı ve 2022 yılı başlarında pandemi nedeniyle planlanandan daha az ziyaret gerçekleştirilebilmiştir. 14-16 Temmuz 2021 ve 17 Kasım 2021 tarihlerinde TİHV Van Merkezi'ne ve 10-11 Kasım 2021 tarihlerinde TİHV Diyarbakır Merkezi'ne ziyaretlerde bulunulmuştur. Ziyaretlerde tedavi ekibi üyeleri ile vaka tartışmaları yapılmış; zayıf ve güçlü yönlerimiz ile ekiplerin ihtiyaçları ve riskler değerlendirilmiştir. Ayrıca, 2021 yılında tedavi ve rehabilitasyon koordinatörü gözetiminde 3 TİHV Merkezi Düzenli Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir. İlk toplantı, 25 Nisan 2021 tarihinde tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerimizde görev alan 42 personel ve gönüllünün katılımıyla çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Toplantı, başvuru değerlendirme süreçlerindeki eksikliklerin ve ihtiyaçların, tedavi merkezlerinin çalışma koşulları ve ortamlarının belirlenmesi, aciliyet sırasının ve karşılama koşullarının belirlenmesi gündemiyle gerçekleştirilmiştir. İkinci toplantı, pandemi risklerini en aza indirmek amacıyla 15-17 Temmuz 2021 tarihlerinde Van'da ilgili hekim ve sosyal hizmet uzmanlarının katılımıyla sınırlı olarak yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Toplantıya İzmir, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve Van Temsilciliklerinden 6'sı hekim, 6'sı sosyal hizmet uzmanı ve tedavi merkezleri koordinatörü olmak üzere toplam 13 kişi katılmıştır. Toplantıda, TİHV'nin işkenceye maruz kalanlar ve yakınlarına yönelik değerlendirme süreçleri yeniden değerlendirilmiştir. Üçüncü toplantı, 20-21 Kasım 2021 tarihlerinde online olarak tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerimize katılan 39 personel ve gönüllünün katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, pandemi ile ilgili çalışma koşulları, organizasyonlar ve ihtiyaçlar yeniden değerlendirilmiş, tedavi merkezlerinin koordinasyon ve standardizasyon faaliyetleri masaya yatırılmış, 2022 yılından itibaren uygulanmak üzere revize edilen tedavi ve izleme programı ve başvuru formu tanıtılmış ve tedavi merkezi yeni başvuru formu yeniden değerlendirilmiştir. Son olarak, tedavi koordinatörü gözetiminde hekimlerle düzenli toplantılar yapılmaya başlanmıştır; ilk toplantı 5 Nisan 2021'de, ikincisi 19 Nisan 2021'de ve üçüncüsü 11 Eylül 2021'de yapılmıştır. Her toplantı 8 TİHV hekimi, bir koordinatör ve bir yönetim kurulu üyesinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde işkenceye maruz

kalanlara sağlanan tıbbi destek süreci, hekimlerin bu süreçteki rolü, ihtiyaçlar ve zorluklar ele alınmıştır.

2. İnsan Hakları Hareketine Yeni Araçların ve Aktörlerin Dâhil Edilmesi Çalışmaları

İnsan hakları hareketi/alanı dünya genelinde popülizmin ve otoriter rejimlerin yükselmesi ve uluslararası yükümlülükler konusunda yaşanan gerilemeler sebebiyle tehdit altında olup, pandeminin bu krizi güçlendirme olasılığı bulunmaktadır. Bu durum, insan hakları hareketinin örgütlenme imkânlarını ve stratejilerini yeniden düşünmesini gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla, yeni stratejiler, araçlar ve aktörlerin önemi artmaktadır.

2.1 İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Bilgi Akış Ağlarının Güçlendirilmesi

Bu çalışmanın amacı, insan hakları ihlalleri, özellikle İHS'lere yönelik baskı ve zorluklar konusunda yerelden ülke geneline bilgi akışı ağlarını güçlendirmektir. Bu amacı, dikkatlerini öncelikle bölgelerindeki İHS'leri hedef alan baskı ve zorluklara odaklayarak bölgesel gruplar aracılığıyla gerçekleştirmeye başlamış bulunmaktayız. Bölge grup sorumluları, grup üyelerinin yardımıyla İHS'lerin karşılaştığı ihlaller, engeller ve zorluklarla ilgili bilgi toplama sürecine katkıda bulunmaktadırlar. Sorumlular ve grup üyeleri, gerektiğinde bilgi toplamak için yerel aktörler ve diğer ilgili kişilerle iletişime geçmekte ve mümkünse önleyici veya onarıcı önlemler almak için çalışmaktadırlar. Grupların topladıkları ve rapor formatında sundukları bu bilgiler iki ayda bir proje koordinatörü, proje asistanı ve uluslararası ilişkiler/hukuk uzmanı ile paylaşılmaktadır. Mayıs 2022 itibarıyla gruplardan toplamda sekiz aylık verileri içeren ikişer aylık 4 adet rapor alınmıştır. Proje koordinatörü, proje asistanı ve uluslararası ilişkiler/hukuk uzmanı bu raporları işleyerek bilgi notları hâline getirmektedirler. Bilgi notlarının hazırlanması sürecinde TİHV Dokümantasyon Merkezi ve iletişim sorumlusunun da katkıları bulunmaktadır.

Bölge gruplarından gelen verilere dayanarak, Türkiye'de İHS'leri hedef alan ve Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık 2021 olmak üzere dört ayı özetleyen bir bilgi notu, 24 Ocak 2022 tarihinde ulusal ve uluslararası toplumla paylaşılmıştır. Bilgi notundaki tespitlerimize göre, 1220 insan hakları savunucusu 1 Eylül 2021 ile 31 Aralık 2021 arasında misillemeler, adli taciz, idari taciz ve tehdit dâhil en az bir veya birden fazla baskı ve ihlal biçiminin hedefi olmuştur. İkinci bilgi notu, Mayıs 2022'nin sonunda, çeşitli bölgelerde İHS'leri hedef alan ihlallere ilişkin bölgelerden gelen üçüncü ve dördüncü iki aylık raporlardaki verileri içerecek şekilde paylaşılacaktır. Zamanla, özellikle bu projeye dâhil olan yerel aktörler tarafından

dokümantasyondaki belirli standartların benimsenmesini sağlayacak eğitimlerin de yardımıyla bu bilgi notları daha kısa ve sık periyotlardaki güncel bilgileri kapsayacaktır.

Özellikle raporlama ve izleme eğitimlerinin ardından, bölgesel grupların ve bölge grup sorumlularının TİHV ve İHD'nin insan hakları ihlallerinin belgelenmesi süreçlerine profesyonel olarak katkı sağlaması beklenmektedir. Bölge grup sorumlularının hâlihazırda İHD şubelerinde aktif rol üstlendiği ve İHD'nin bölgelerdeki insan hakları ihlallerinin tespit edilmesi ve ihtiyaç sahiplerine destek sağlanması gibi faaliyetlerine katkı sağlamaktadırlar. Bunun İHD'nin insan hakları ihlallerinin tespiti ve raporlanmasına ilişkin belgelendirme sürecine gözle görülür olumlu bir etkisi olduğuna inanıyoruz.

2.2 İnsan Hakları Savunucuları ve Örgütleri için Birlikte Düşünme Platformları

Bu çalışma, insan hakları aktörlerinin bir araya gelerek insan haklarının geleceğini tartışabilecekleri ve pandemi sonrası bağlamda insan haklarının siyasi olarak kurucu rolünü harekete geçirmek için stratejiler, araçlar ve yol haritaları geliştirebilecekleri sürdürülebilir platformlar oluşturmayı amaçlamaktadır. Eğitim komitesi (alanında uzman olan geçici üyelerle birlikte) yerel forumları tasarlayacak, organize edecek ve sonuçları değerlendirecektir. Bu çalışmaların hazırlıkları, eğitim komitesi toplantılarında forumların yönteminin belirlenmesine yönelik tartışmalarla başlamıştır. Forumların hazırlık sürecine bölgesel gruplar da dâhil edilecektir. Programın genel çerçevesi Haziran 2022'de oluşturulacak olup ilk bölgesel forumlar Kasım 2022 ile Şubat 2023 arasında yapılacaktır. Nisan veya Mayıs 2023'te ise ülke çapında genel bir forum yapılacaktır. Ekim 2023 ile Şubat 2024 arasında ikinci ve son bölgesel forumların yapılması planlanmaktadır. Tüm forumlardan gelen sonuç açıklamaları ortak bir bildiri olarak yayınlanacaktır.

2.3 İnsan Hakları Medyası

Bu çalışma, kamu otoritesinin hak temelli bir rejimi toplum bilincinden silmeye ve İHS'leri ciddi biçimde marjinalleştirmeye yönelik sistematik çabasını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma kapsamındaki faaliyetleri planlamak için çeşitli tarihlerde hazırlık toplantıları yapılmıştır. Bu toplantıların çıktılarında biri olarak, TİHV'nin iletişim, kurumsal kimlik ve görünürlük konusundaki stratejisini ortaya koymak üzere sağlam bir stratejinin hazırlıklarına başlanmıştır. Diğer bir çıktı ise aşağıdaki faaliyetleri planlamak ve koordine etmek üzere bir iletişim komitesinin oluşturulmasıdır:

- Hazırlık toplantıları sırasında insan hakları hareketi ve temsilcilerine odaklanacak bir dizi yayın planlanmaya başlanmıştır. Bu planlamalar kapsamında, komitenin

belli bir konu veya tema seçeceği ve komite tarafından seçilen bu konu/tema etrafında belirli bir vakaya odaklanan bir videonun hazırlanarak aylık olarak kamuoyu ile paylaşılması kararlaştırılmıştır. Bölgesel grup üyeleri, İHS'lerin durumu ve bölgelerindeki hak ihlalleri hakkında konuşmak için bu yayınlara katılabileceklerdir. Önde gelen İHS'ler, hukukçular, akademisyenler de bu yayınlara katılarak uzman oldukları konularda kamuoyunu bilgilendirebilirler. Bu kapsamda hazırlanan ilk video Nisan 2022'de yayınlanmıştır. Videoda, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin üniversite rektörlüğünün demokratik olmayan bir şekilde atanmasına yönelik Cumhurbaşkanlığı kararnamesine karşı direnişlerine destek amacıyla İzmir'de düzenlenen basın açıklamasına katılan 3 kadın İHS'yi hedef alan adli tacize odaklanılmıştır.

- Yerel STK'lerin ve İHS'lerin çalışmalarının görünür-lüğünü artırmak için, finansal destek alan STK'lere medya ilişkileri ve stratejileri konusunda rehberlik sağlanacaktır. Bu kapsamdaki hazırlıklar, STK'lere destek programının yararlanıcıları belirlendikten sonra projenin ikinci yılında başlayacaktır.
- İnsan hakları ihlalleri raporları ve değerlendirmeleri sosyal medya araçları aracılığıyla paylaşılacaktır. Bu kapsamda, Türkiye'deki İHS'leri hedef alan ihlallere ilişkin bilgi notları, sosyal medya kanalları ve henüz geliştirilmekte olan proje web sitesi (Bkz: <https://ihs.tihv.org.tr>) dâhil olmak üzere resmi web siteleri aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır. Proje'nin İHS'leri hedef alan ihlallere ilişkin bölgesel verileri içeren ilk bilgi notu TİHV internet sitesinde 445, Twitter'da 43.498 kez görüntülenmiş, 15 haber sitesinde haber olarak yer almış ve bir köşe yazısında alıntılanmıştır. Bu bilgilendirme notu ile birlikte eylemin ilk yılında insan hakları alanı ile ilgili hazırlanan ve dijital platformlarda paylaşılan toplam 7 içerik bulunmaktadır:
- 1 Mayıs 2021 tarihinde gerçekleşen ihlallere ilişkin bilgi grafiği: <https://twitter.com/insanhaklari/status/1389571173718056961>
- 2021 Onur Haftası sırasında meydana gelen ihlallere ilişkin bilgi grafiği: <https://twitter.com/insanhaklari/status/1411970832679776260?s=20>
- TİHV Tedavi Merkezleri Raporu Bilgi Grafikleri: <https://en.tihv.org.tr/treat-and-rehabilitation-reports/2020-hrft-treat-Centres-report>/<https://tihv.org.tr/tedavi-ve-rehabilitasyon-raporlari/2020-tedavi-ve-rehabilitasyon-merkezleri-raporu/>
- Türkiye'de İHS'lerin maruz kaldığı ihlallere ilişkin bilgi notu ve bilgi grafikleri (TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin günlük insan hakları raporlarına dayan-

maktadır.) <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/bilgi-notu-insan-haklari-savunuculari-baski-altinda/>

5. Türkiye’de İHS’lerin karşılaştığı ihlallere ilişkin bilgi notu ve bilgi grafikleri (Bölgesel grupların çalışmalarına dayalı ilk bilgi notu) <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/bilgi-notu-turkiyede-insan-haklari-savunucularinin-karsilastigi-baski-engel-ve-zorluklar-1-eylul-31-aralik-2021/>
6. İnsan hakları ihlallerine ilişkin İHD ve TİHV’nin 2021 yılında hazırladığı rapor: <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/verilerle-2021-yilinda-turkiyede-insan-haklari-ihlalleri/>
7. Kamu kurumlarına ait araçların yol açtığı ölümlere ilişkin bilgi grafiği ve bilgi notu: <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/zirhli-araclar-4-yilda-en-az-18-can-aldi/>

2.4 İnsan Hakları Çalışmalarının Değerlendirmesine Yönelik Yeni Araçlar

İnsan hakları alanında çalışan sivil örgütlerin çalışmalarının etkilerini ölçmek ve makro düzeyde yarattıkları gerçek değeri ortaya çıkarmak için yeni araçlar yaratılacaktır. Mevcut değerlendirme araçları büyük ölçüde işletme ekonomisinden ödünç alınan metodolojilerden esinlenerek hazırlanmış olup, sivil toplum tarafından yapılan çalışmanın kendine has doğası bu yöntemlerle yapılan değerlendirmeleri yanıltıcı hâle getirmektedir. Bu çalışma, insan hakları alanındaki etki değerlendirme araçlarını ve stratejilerini içeriden bir bakış açısıyla geliştirme çabalarına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Çalışmada kurumsal mali destekten yararlanan STK’lerin yürüttüğü farklı faaliyet türleri analiz edilecek ve bu aktörlerin yarattığı değeri daha iyi ortaya çıkarabilecek alternatif değerlendirme yöntemleri geliştirilecektir. STK’lerin faaliyetlerinin etkisi, bölgesel gruplar, İHD şubeleri, TİHV merkezleri ve ilgili diğer aktörlerin çalışmaları ile birlikte değerlendirilecektir. STK’lerin bulunduğu şehirlere 6 ziyaret yapılarak anketler ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılacaktır. Elde edilen veri ve bulgulara dayanarak yeni stratejiler ve yöntemler öneren bir analiz raporu ve bir yönetici özeti hazırlanacaktır. Bu programın çalışmaları projenin ikinci senesinde başlayacaktır.

2.5 İnsan Hakları Yaz Okulu

Programın amacı, katılımcılara ağır ve ciddi insan hakları ihlalleri ve bunun travma ile ilişkisi, ihlaller ve travmalarla başa çıkma ve önleme yöntemleri/mechanizmaları, bunlara ve bu tür kavram ve olaylara karşı insan hakları hareketini güçlendirmenin yolları hakkında bir anlayış sağlamaktır. Program, eğitim komitesi tarafından planla-

nıp uygulanacaktır. Yaz okulunda yer alacak 20 katılımcı, en az üç yıllık lisans eğitimini tamamlamış veya yüksek lisans düzeyindeki öğrenciler arasından, yaz okulunun katılımcının gelecekteki çalışmalarıyla alakası, akademik beceri ve alan ile ilgisi baz alınarak seçilecektir. Yaz okulunun yeri, öğretim elemanları, müfredat vb. konular Nisan ve Mayıs 2022’deki eğitim komitesi toplantılarında belirlenmektedir. Program için çağrı 2022 yılı Haziran ayında yapılacak ve başvurular Temmuz 2022’de değerlendirilecektir. İlk yaz okulu 2022 yılı Eylül ayının başında 1 hafta süreyle düzenlenecektir. İkinci yaz okulu 2023 yılında düzenlenecektir.

3. İnsan Haklarını Savunma Hakkının Kullanımını Destekleme

Bu faaliyet başlığı sadece koruma yaklaşımı ile sınırlı kalmadan insan hakları savunucularının ve insan haklarını savunma hakkının güvence altına alınmasına yönelik çalışmalar içerir.

3.1 Risk Altında Bulunan İnsan Hakları Savunucularının Korunması

3.1.1 Acil Eylem Programı

Bu program, risk altındaki İHS’lerin yaşadıkları baskıların etkilerini en aza indirmek için ulusal ve uluslararası aktörleri harekete geçirerek İHS’lerin üzerindeki baskıyı azaltmak/yok etmek için geliştirilmiştir. Ulusal ve uluslararası düzeyde daha az görünür olan İHS’lere bölgesel gruplar aracılığıyla ulaşılmaktadır. Acil çağrılar, uluslararası mekanizmalarda yer alan, kendi hükümetlerini ve ilgili uluslararası tarafları bilgilendirebilecek/harekete geçirebilecek kuruluş ve kişilerle paylaşılmaktadır. Mayıs 2022 itibarıyla, Öztürk Türkoğlu için farklı tarihlerde 2, Boğaziçi Öğrencileri Enis Berke Gök ve Caner Perit Özen, Benan Koyuncu, Şeyhmus Gökalg için birer olmak üzere toplamda 6 adet acil çağrı hazırlanarak uluslararası aktörlerle paylaşılmıştır. Hukuki süreçlerin takibi, uluslararası düzeyde savunuculuk faaliyetleri, kampanya ve/veya medya çalışmaları da uluslararası ve yerel aktörlerle iş birliği içinde yürütülmekte ve devlete yükümlülüklerine uyması için baskı yapılmaktadır.

3.1.2 Hukuki Destek

Hukuki destek programının amacı, insan hakları savunuculuğu faaliyetleri nedeniyle haklarında yasal işlem başlatılan İHS’lere veya İHS’lerin başlatmak istediği yasal süreçlere destek sağlamaktır. Program kapsamını belirlemek üzere bölge grup koordinatörleri, proje koordinatörü, proje asistanı, TİHV ve İHD temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıların ardından, toplantıların çıktılarını özetleyen ve programa yön veren hukuki destek

yönergesi 17 Kasım 2021 tarihinde gruplarla paylaşılmıştır. Bu yönergeye göre, bölgesel gruplar tarafından yasal desteğe ihtiyacı olduğu belirlenen İHS'ler, destek programı değerlendirme aşamasına geçebileceklerdir. Bölge grupları tarafından uygun görülen kişiler ve bu kişilerin durumları ile ilgili bilgiler proje koordinatörü, proje asistanı, bölge grup koordinatörleri ile TİHV ve İHD temsilcilerinden oluşan komiteye sunulacaktır. Bu komite, bu kişileri/davaları destek için uygunluk kriterleri temelinde değerlendirir ve incelenen İHS'ye hukuki destek verilip verilmeyeceği konusunda ortak bir karar verir. Prensip olarak vaka bazında değerlendirmeler yapılacak olsa da şu anda herhangi bir hukuki destek alamayan İHS'lere ve destek programının başlangıç tarihinden sonra desteğe ihtiyacı olanlara seçim sürecinde öncelik verilecektir.

Yeni başlayan veya İHS'lerin başlatmak istediği yasal süreçler bölge sorumluları tarafından üstlenilebilecektir. Her sorumlu, her bölgede 5 İHS'nin, toplamda 30 İHS'nin avukatı olarak görev yapacaktır⁶. Hukuki destek programı bütçesi ise, İHS'lere karşı yeni başlatılan veya devam eden yasal prosedürlere ilişkin dava masrafları, duruşmalar için seyahat ve konaklama masrafları ve kırtasiye masrafları için kullanılacak ve böylece 30'dan fazla İHS program kapsamında desteklenebilecektir. Mayıs 2022 itibarıyla 4 İHS'ye bu program kapsamında hukuki destek sunulmuştur.

3.1.3 Psikososyal Destek

Bu programın temel amacı, İHS'leri hedef alan baskıların olumsuz etkilerini İHS'lerin faaliyetlerine devam etmelerini sağlayacak şekilde azaltmaktır. Bu amaçla, travmatik deneyimlere maruz kalan en az 48 İHS'ye, her bölgeden 8 İHS'ye program kapsamında psikososyal destek sağlanacaktır. Destek, 10 ila 12 aya kadar ayda dört seanslık bireysel terapi hizmetlerinden oluşmaktadır.

Destek almaya uygun İHS'ler, ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda bölgelerindeki ruh sağlığı uzmanlarına yönlendirilecektir. 2022 Ocak ayı sonundan itibaren İHS'leri yönlendireceğimiz terapistleri belirlemeye başlamıştık. 1 Mart 2022 tarihi itibarıyla bu proje kapsamında süpervizyon gruplarında yer alan 31 kişi bu çalışmada terapist rol alabileceklerini belirtmişlerdir (Diyarbakır'dan 9, Van'dan 2, Ankara'dan 2, Adana'dan 6, İzmir'den 3 ve İstanbul'dan 8 terapist).

Bölgesel gruplar ve çevrelerini hedef alan program duyurusu 15 Şubat 2022 tarihinde paylaşılmış olup başvuru sürecinin tüm kontenjanlar dolana kadar devam etmesi planlanmaktadır. Mayıs 2022 itibarıyla programa 51 başvuru alınmıştır. Başvurular program koordinatörü olan 2

psikolog tarafından ön görüşme ile değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler, İHS'lerin insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle edindikleri deneyimler nedeniyle psikolojik desteğe ihtiyaç duyup duymadıkları temelinde yapılmaktadır. İHS'ler ihtiyaçları ve bölgesel kapasiteler doğrultusunda yerel ağlardaki profesyonellere yönlendirilmektedir. Öyle ki, şimdiye dek 24 başvurunun yönlendirme süreci tamamlanmıştır.

3.1.4 Risk Altındaki İnsan Hakları Savunucuları için Maddi Destek Programı

Bu programın amacı, insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle baskı ve zorluklarla karşılaşan insan hakları savunucularına ve yakınlarına maruz kaldıkları baskı ve zorlukların yaşamları üzerindeki etkilerini hafifletmek için maddi destek sağlamaktır. Program kapsamında her bir insan hakları savunucusuna en az 2.500 Euro, en fazla 10.000 Euro karşılığı Türk Lirası destek sağlanır. Programdan en az 50, en fazla 200 insan hakları savunucusu faydalanabilir.

Program duyurusu 6 Aralık 2021 tarihinde yapılmış olup çağrının 1 Nisan 2023'e kadar açık kalması planlanmıştır. Ancak, toplam destek bütçesinin tamamının başvurusu olumlu değerlendirilen insan hakları savunucularına ulaşması durumunda çağrı planlanandan önce sonlandırılabilirdi de program kılavuzunda belirtilmiştir. Nitekim, yoğun başvurular nedeniyle program 28 Şubat 2022 tarihinde başvuruya kapatılmıştır. Program kılavuzunda belirtildiği üzere, insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle baskı ve zorluklarla karşılaşan tüm insan hakları savunucuları destek başvurusunda bulunabilmiştir. Aynı kılavuzda detaylarıyla yer verilen destek kullanım alanları ise aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle uğradığı adli taciz kapsamına giren hukuki süreçlerde yasal ve diğer konularla ilgili destek
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle işini kaybetmesi durumunda sağlanacak destek
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetlerinden ötürü maruz kaldıkları baskı ve zorluklar nedeniyle ihtiyaç duydukları sosyal destek ve yer değiştirme desteği
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle maruz kaldığı baskı ve tacizlerden doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen yakınlarına destek

6 Ankara'da grup sorumlusu yerine İHD hukuk uzmanı hukuki destek sürecine müdahil olacaktır.

- v. İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle uğradıkları baskı sonucu ortaya çıkan ya da bu nedenle karşılanması mümkün olmayan tıbbi ve ruhsal destek

Bu alanlarda destek başvurusu yapılabilecek programa, hem e-posta yoluyla hem de çevrim içi başvuru sistemi aracılığıyla başvuru alınmıştır. Başvurucuların başvuru formunu doldurmaları ve destekleyici belgeleri sisteme yüklemeleri gerekmiştir. Programın başvurulara kapandığı 28 Şubat 2022 tarihine dek toplam 372 başvuru alınmıştır (Aralık'ta 141, Ocak'ta 102, Şubat'ta 156). Bu başvurulardan 267 tanesi, program koordinatörü tarafından gerçekleştirilen teknik kontrol aşamasından geçmiş olup 5 uzmandan oluşan Bağımsız Değerlendirme Kurulu değerlendirmesine sunulmuştur. Kurulun temel sorumluluğu, başvuru yapan İHS'nin alacağı maddi desteğin İHS'nin maruz kaldığı tacizin etkilerini en aza indirmede beklenen etkisi ve İHS'nin ihtiyaçlarının değerlendirilmesi temelinde başvuruları değerlendirmektir. Ayrıntılı olarak, Kurul tarafından yapılan değerlendirmeye şu sorular rehberlik eder: 1) *Başvuru sahibi bir insan hakları savunucusu mu?* 2) *Başvuru sahibi, insan hakları faaliyetleri nedeniyle baskıya maruz kalıyor mu?* 3) *Destek talebi, İHS'nin maruz kaldığı baskıyla ilgili mi?* 4) *Talep edilen bütçede belirtilen talepler, İHS'nin maruz kaldığı baskıların etkilerini en aza indirecek/indirebilir mi?* Kurul, başvuru sahibinin bütçede talep ettiği her bir kalemi bu ve benzeri soruları ele alarak ayrıntılı ve dikkatli bir şekilde ortaklaşa değerlendirir. Bu değerlendirmeler sonucunda, kabul edilen başvurulardan 21'inin (14'ü kadın ve 7'si erkek; 11'i Ankara, İstanbul, İzmir'den ve 10'u bu üç şehir dışından) sözleşme süreçleri Mayıs 2022 itibarıyla tamamlanmış ve destek süreçleri başlamış bulunmaktadır. BDK'ye sunulan diğer başvuruların sonuçları Mayıs ayının ikinci yarısından itibaren başvurularda iletilecektir.

3.2 İnsan Haklarını Savunma Hakkını Savunmak

3.2.1 Uluslararası Düzeyde Savunuculuk ve Lobi Çalışmaları

1. İnsan Hakları Savunucuları Ağı kurma hazırlıkları, projenin ikinci yılında başlayacaktır. OMCT-E öncülüğünde oluşturulacak Avrupa merkezli STK'leri kapsayan uluslararası dayanışma grubuna ilişkin konsept not Haziran 2022'ye dek hazırlanacak ve projenin yürütme kurulu üyeleriyle paylaşılacaktır. Brüksel ve Cenevre'den koordine edilecek olan bu dayanışma grubunun Türkiye'deki STK'ler ile Avrupa'daki kuruluşlar arasında bir köprü kurması ve böylece düzenli brifingler, etkinlikler ve bilgi paylaşımını teşvik ederek Türkiye hakkındaki uluslararası farkındalığı güçlendirmeyi hedeflemesi beklenmektedir. Avrupa Dayanışma Grubunun üç toplantısı ve farklı ülkeler-

den 10 sivil toplum temsilcisi ve İHS ile Türkiye'den 10 STK temsilcisi/İHS ile Türkiye'de düzenlenecek uluslararası bir çalıştayın hazırlıkları, projenin ikinci yılından itibaren planlanacak ve organize edilecektir.

2. Projenin ilk yılında uluslararası savunuculuk çalışmalarımız pandemi nedeniyle çevrim içi toplantılarla yürütülmüştür. Bu çalışmaların önemli bir somut çıktısı olarak, BM'ye yönelik düzenli savunuculuk faaliyetleri kapsamında, BM Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü Özel Raportörü Clément Nyaletsossi VOULE'nin ve Türkiye'den 3 İHS'nin (Nilgün Toker, Sebla Arcan, Can Bodrumlu) katılımıyla, 15 Mart 2022'de BM İnsan Hakları Konseyi 49. Oturumu çerçevesinde çevrim içi bir yan etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinlik toplamda 100'e yakın kişi tarafından izlemiştir. Haziran 2022'de yapılacak olan 50. Oturum çerçevesinde de toplanma, gösteri ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellere odaklanan savunuculuk faaliyetlerine devam etmeyi planlamaktayız. Yanı sıra, BM, AB ve Avrupa Konseyi'ne yönelik diğer birçok savunuculuk eylemi 2022'de planlanacak ve uygulanacaktır.
3. OMCT Europe tarafından oluşturulacak İngilizce dijital platform ile ilgili konsept not Haziran 2022'ye dek hazırlanacak ve platform projenin ikinci yılından itibaren işlerlik kazanmaya başlayacaktır.
4. Diğer proje faaliyetlerinin yoğunluğu ve pandemi nedeniyle, projenin ilk yılında ele alınma fırsatı bulunmayan örgütlenme, ifade ve barışçıl toplanma özgürlüklerini sağlayan daha iyi yasal çerçeveler ve elverişli bir ortam için kamu politikaları lehine savunuculuk faaliyetleri ikinci yıldan itibaren uygulanmaya başlanacaktır.

3.2.2 Toplumda İnsan Hakları Savunuculuğuna İlişkin Algıyı Yeniden İnşa Etme

1. İletişim komitesi ve projenin yürütme komitesi toplantılarında yapılan tartışmalarla Vakfın savunuculuk faaliyetleri, iletişim stratejisi ve yol haritası için hazırlıklara başlanmıştır. Uluslararası ilişkiler ve iletişim uzmanları tarafından bu tartışmalara ve kurum içi paylaşıma dayalı bir savunuculuk konulu strateji belgesi ve bir de iletişim odaklı strateji belgesi hazırlanarak 2021 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında TİHV proje sorumlularıyla paylaşılmıştır. Başta TİHV ve İHD olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü insan hakları savunuculuğu algısını yeniden canlandırmak, savunuculuk faaliyetlerini çeşitlendirmek ve iletişim çalışmalarını güçlendirmek için bu belgeler iyi birer başlangıç olarak görülebilir.
2. İstanbul'daki proje ofisinde gerçekleştirilecek 6 halka açık etkinliğin hazırlık ve uygulamalarına projenin ikinci yılında başlanacaktır.

3. Çevrim içi İnsan Hakları Belgesel Film Günlerinin ilki 2022 yılının sonunda yapılacaktır. İkincisinin ise 2023 yılının sonunda yapılması planlanmaktadır.

Proje Ekibi ve Çalışma Grupları

A. Çalışma Grupları ve Komiteleri

- Proje Yürütme Komitesi:** TİHV (Metin Bakkalcı, Elçin Türkdogan, Tuğçe İnce, Polat Yamaner), İHD (Hüseyin Küçükbalaban, Barış Karacasu), FIDH (Elena Crespi, Patricia Huyghebaert) ve OMCT (Miguel Martín Zumalacárregui, Arzu Mammadova) temsilcilerinden oluşmaktadır.
- Proje Koordinasyon Ekibi:** Elçin Türkdogan, Tuğçe İnce, Tülin Korkmaz, Hatice Budaklı Mutlu
- Bölgesel Dayanışma Grupları Sekreteryası:** Elçin Türkdogan, Tuğçe İnce, Yasemin Dora Şeker, Baran Taygun Metin, İsmail Boyraz, Devrim Ozan Yay, Yusuf Erdoğan, İrem Yıldız, Davut Arslan, Selmin Cansu Demir, Nehir Bilece, Duygu İnegöllü, Jiyan Özkaplan, Onur Düşünmez
- Süpervizyon ve Psikososyal Destek Programları Komitesi:** Elçin Türkdogan, Tuğçe İnce, Ece Bişirir, İlham Yılmaz, Türkcen Baykal, Baran Gürsel, Fahriye cengiz, Bilal Yıldız, İshak Dakak, Mustafa Altıntop
- Eğitim Komitesi⁷:** Elçin Türkdogan, Tuğçe İnce, Aslı Davas, Serdar Tekin, Coşkun Üsterci, Pınar Ceylan, Nilgün Toker, Ümit Biçer, Zerrin Oğlağı, Feride Aksu Tanık, Neşe Direk.

B. Kadrolar

- Tam zamanlı Proje Koordinatörü:** Elçin Türkdogan
- Tam zamanlı Proje Asistanı:** Tuğçe İnce
- Tam zamanlı İHS'lere ve STK'lere Mali Destek Programları Koordinatörü:** Ayşe Çetintaş
- 6 Tam zamanlı Bölgesel Dayanışma Grubu Sorumlusu:** Davut Arslan (İstanbul), İsmail Boyraz (Ankara), Nehir Bilece (İzmir), Yasemin Dora Şeker (Adana), Yusuf Erdoğan (Diyarbakır), Jiyan Özkaplan (Van)
- 2 Yarı Zamanlı Psikolog (Süpervizyon ve Psikososyal Destek Çalışmaları için):** Ece Bişirir, İlham Yılmaz

- 2 Yarı Zamanlı Eğitim Koordinatörü:** Aslı Davas, Serdar Tekin
- Tam zamanlı Dokümantasyon Çalışanı-İHD:** Sevim Salihoğlu
- Tam Zamanlı Hukukçu-İHD:** Günizi Satar
- Tam zamanlı Hukukçu ve Uluslararası İlişkiler Çalışanı-TİHV:** Polat Yamaner
- Tam zamanlı İletişim Uzmanı:** Cem Gurbetoğlu
- Tam zamanlı Uluslararası İlişkiler Çalışanı-İHD:** Fatma Devrim Kılıçer
- Tam zamanlı Tedavi Koordinatörü:** Canan Korkmaz
- Tam zamanlı Hekim-TİHV Van Referans Merkezi:** Hüseyin Yaviç
- Tam zamanlı Sosyal Çalışmacı- TİHV Van Referans Merkezi:** Beritan Hazal Kölen
- Yarı zamanlı OMCT Proje Koordinatörü (%35-1 yıllık):** Miguel Martín Zumalacárregui
- Yarı zamanlı OMCT İnsan Hakları Danışmanı (%80-2. ve 3. Yıl için):** Arzu Mammadova
- Yarı zamanlı OMCT Proje Asistanı (%20):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı FIDH Asistan (%10):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı FIDH Brüksel Ofisi AB temsilcisi (%5):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı FIDH Cenevre Ofisi BM Temsilcisi (%5):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı FIDH Batı Avrupa Program Direktörü (%30):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı İnsan Hakları Savunucuları Masası Direktörü (%20):** Henüz belirlenmemiştir.
- Yarı zamanlı Finans Çalışanı (%10):** Henüz belirlenmemiştir.
- Tam zamanlı Muhasebe Sorumlusu-TİHV:** Hatice Budaklı Mutlu
- Tam zamanlı Finans Sorumlusu-TİHV:** Tülin Korkmaz

⁷ Bu komite aynı zamanda yaz okulu ve forumların da organizasyonundan sorumludur.

5. ÖZEL PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

5.1. “İnsan Hakları Ortamının Yeniden İnşası için İfade, Medya, Örgütlenme ve Toplanma Özgürlüğünü Savunmak” Projesi

2019 yılının Aralık ayından beri yürürlükte olan proje, Kasım 2021 tarihinde sonlanmıştır. 2021 Mayıs itibarıyla gerçekleştirilen faaliyetler;

Araştırmalar ve Dokümantasyon Çalışmaları

- 2015- 2019 yılları arasında gerçekleşen ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü ihlallerine yönelik TİHV Dokümantasyon verilerine dayalı 2 bilgi notu hazırlandı ve TİHV iletişim kanalları aracılığıyla yaygınlaştırıldı;
- TİHV Demokratik Yurttaşlık Alanının Daraltılması- Bilgi Notu 3: “*Siyaseti suçlulaştırmak: örgütlenme özgürlüğüne yönelik ihlaller (2015-2019)*”
- TİHV Demokratik Yurttaşlık Alanının Daraltılması- Bilgi Notu 4: “*Eleştiriye susturmak: İfade ve medya özgürlüğüne yönelik ihlaller (2015- 2019)*”
- “Kuşatma Altındaki Yurttaşlık Alanı: Susturma, Bas-kılama ve Suçlulaştırma Pratikleri” başlıklı araştırma Kasım 2021’de tamamlandı ve yaygınlaştırıldı. Bu araştırma odağına sivil özgürlük ve insan hakları ortamını alarak Türkiye’de değişen siyasi rejimi analiz etmektedir.
- 1 Mayıs- 31 Ağustos 2021 tarihleri arasında Türkiye’de ifade özgürlüğü, toplantı/gösteri özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik gerçekleşen ihlalleri dile getiren “*İfade, Toplanma ve Örgütlenme Özgürlükleri İhlal Raporu*” Eylül 2021 yılında yaygınlaştırıldı.
- 2015 sonrası sivil alanın kapanışını örnekleyen ve sivil toplumun ana bileşenleri olan hak savunucularına, yerel yönetimlere, demokratik kitle örgütlerine ve gazetecilere odağına alan “*Türkiye’de Güvenlikleştirme Söylem ve Pratikleri: Bileşenler, İşleyiş ve Sonuçlar*” araştırması Kasım 2021’de yaygınlaştırıldı.
- “Türkiye’de İnsan Hakları Mücadelesinin Değişim Hatları: İnsan Hakları Derneği Örneğinde Uluslararası Mekanizmalar, Yerelleşme ve Dayanışma” başlıklı araştırma Kasım 2021’de yaygınlaştırıldı. Bu çalışma Türkiye’de insan hakları savunuculuk pratiğindeki değişimlerin, bu değişime etkide bulunan etmenleri, 1990’lar, 2000’ler ve 2010’lar sonrası olacak şekilde üç dönemde analiz etmektedir.

İletişim Çalışmaları

- Dokümantasyon Merkezi’nin Günlük İnsan Hakları raporlarına dayalı olarak ifade, toplanma, örgütlenme ve medya özgürlüğüne ilişkin kısa videolar Temmuz-Kasım 2021 tarihleri arasında yaygınlaştırıldı.
- TİHV Demokratik Yurttaşlık Alanının Daraltılması- Bilgi Notu 3: “*Siyaseti suçlulaştırmak: örgütlenme özgürlüğüne yönelik ihlaller (2015-2019)*” ve Bilgi Notu 4: “*Eleştiriye susturmak: İfade ve medya özgürlüğüne yönelik ihlaller (2015- 2019)*” için yaygınlaştırma çalışmaları yapıldı; basın bülteni, infografik ve sosyal medya çalışması hazırlandı.
- İfade özgürlüğü (5184 görüntülenme), toplanma özgürlüğü (7289 görüntülenme), örgütlenme özgürlüğü (15554 görüntülenme) ve medya özgürlüğü (1391 görüntülenme) hakkında tanıtıcı içerikler TİHV’in Twitter sayfasında yaygınlaştırıldı.

Belgesel Film Günleri

12. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri 10-17 Aralık 2021 İnsan Hakları haftası boyunca gerçekleşti.

- İnsan Hakları Belgesel Film Günleri için düzenlenen afiş yarışmasına 234 tasarımcı, toplanma özgürlüğü temalı 255 eserle katıldı. Kazanan eser Film Günleri’nin afişi olarak kullanıldı. 31 eser film günlerinin internet sitesinde sergilendi.
- 10’u yerli, 16’sı yabancı 26 film İnsan Hakları Belgesel Film Günleri’nde çevrim içi/salonda gösterildi; toplamda 12181 kişi izledi.
- Belgesel Film atölyesi toplam 26 katılımcıyla 17-18 ile 23-24 Kasım tarihlerinde gerçekleşti. Katılımcılar, belgesel film aracılığıyla insan hakları ihlallerini görünür kılma konusunda bilgilendirildi.

Belgesel Film

Türkiye’deki insan hakları hareketinin geçmişi ve bugününe 12 farklı insan hakları savunucunun tanıklıklarına odaklanarak anlatan “İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar” başlıklı 90 dakikalık belgesel filmin çekimleri tamamlandı ve Belgesel Film Günleri kapsamında yaygınlaştırıldı. “İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar”ın galası 29 Kasım’da İstanbul’da, 30 Kasım’da Diyarbakır’da, 10 Aralık’ta Ankara ve İzmir’de, 17 Aralık’ta Van’da gerçekleştirildi. Toplamda 912 kişi belgesel filmin ilk gösterimine katılım sağladı.

İnsan Hakları Aksiyon Planı

9 Barış Akademisyeninin kolaylaştırıcılığında 11 farklı kurumdan 13 insan hakları savunucusu 29-31 Ekim 2021 tarihlerinde gerçekleşen atölye çalışması için bir araya geldi. “İnsan hakları krizi ve insan hakları savunucularının yaşadıkları sorunlar, “Ulusal ve uluslararası insan hakları krizine cevaplar, siyasi alanın daraltılması ve güvenlikleştirilmesi ile insan haklarının ve hareketinin medyada görünür kılınması başlıkları üzerine tartışıldı ve öneriler geliştirildi. Bu öneriler raporlaştırıldı.

Eğitimler

- İnsan hakları savunucuları için etkin belgeleme eğitimi 28-30 Mayıs ile 5-6 Haziran 2021 tarihlerinde İzmir’de 12 farklı kurumdan 24 insan hakları savunucusunun katılımıyla gerçekleştirildi. Aynı eğitim 18-20 ile 26-27 Haziran tarihlerinde Diyarbakır ve çevre illerden 18 farklı kurumdan 23 insan hakları savunucusunun katılımıyla gerçekleştirildi.
- İnsan hakları savunucuları için iletişim ve görünürlük eğitimi 12-13 Haziran tarihinde 14 farklı kurumdan 22 hak savunucusunun katılımıyla İzmir’de gerçekleştirildi. Aynı eğitim 24-25 Nisan ile 25-26 Eylül 2021 tarihlerinde 13 farklı kurumdan 18 hak savunucusunun katılımıyla gerçekleştirildi.

BAK Kampanyası

- “Barış için Akademisyenler: 4. Yılında OHAL Komisyonu ve Akademik Sivil Toplumla Buluşması” başlıklı rapor 21 Haziran 2021 tarihinde kamuoyuyla paylaşıldı, 12.366 kez görüntülendi. Raporla Olağanüstü Hâl Komisyonu’nun işleyişine dair güncellenmiş bilgilerle 18 Mayıs 2021’de insan hakları savunucularıyla akademisyenleri bir araya getiren çalıştayda elde edilen sonuçlar yer aldı.
- “Barış için Akademisyenler: Güncel Durum” başlıklı rapor 19 Kasım 2021’de yayınlıdır, 17,535 kez görüntülendi. Bu raporda Olağanüstü Hâl Komisyonu’nun BAK başvurularına ret kararı vermesinin etkileri ile ihraç edilmiş BAK’ların güncel durumuna ilişkin 106 akademisyenin cevapladığı anket çalışmasının bulgularına yer verilmiştir.

5.2. İşkence ve Ağır Ciddi İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesinde Toplumsal Mücadelenin Güçlendirilmesi Projesi Çalışmaları

Hrant Dink Vakfı Sivil Toplum Güçlendirme Hibe Programı kapsamında yürüttüğümüz bu proje Temmuz 2021 tarihinde tamamlanmıştır. Mart- Haziran 2021 tarihleri

arasında bu proje kapsamında aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir;

Hak İhlallerine Dair İletişim Çalışması

Günlük insan hakları raporlarının yıllık değerlendirilmesini içeren 356 sayfalık rapor Dokümantasyon Merkezimiz tarafından hazırlandı, 750 kopya olarak basıldı ve TİHV internet sitesinde yayınlıdır. Raporun dijital kopyası, Temmuz-Ağustos 2021 aylarında 519 kez görüntülenmiştir. Raporla (1) Yaşam hakkı; (2) kişi güvenliği; (3) örgütlenme özgürlüğü; (4) toplantı ve örgütlenme özgürlüğü; (5) düşünce ve ifade özgürlüğü ihlalleri ile (6) darbe girişimiyle ilişkilendirilerek gözaltına alınan, tutuklanan ve yargılanan kişilerle ilişkili ihlaller ve (7) cezaevlerinde gerçekleşen ihlaller olmak üzere 7 hak ihlali kategorisine odaklanılmıştır.

Bellek Çalışması

2015- 2016 yıllarında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki sokağa çıkma yasağı uygulamaları ve bu süreçte yaşanan ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine ilişkin bellek çalışması tamamlanmıştır. Proje Koordinatörü Bellek Çalışmasının sonuçlarının TİHV Diyarbakır Tedavi Merkezi başta olmak üzere bölgeden çeşitli aktörlerle paylaşılması ve çalışmanın son hâlinin verilmesi için 20-23 Haziran 2021’de Diyarbakır’a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Çalışmanın nihai hâlinin verilmesi ve tashih sürecini takiben rapor Kürtçe ve İngilizce’ye çevrilmiş, üç dilde (İngilizce ve Kürtçe 50 kopya, Türkçe 100 kopya) basılmıştır.

“Herkes için insan hakları” Kampanyası

Bu faaliyet kapsamında 4 kısa video ve 48 infografik ile insan hakları mücadelesi tarihinde kazanımlar, hak savunucularının profilleri, hak ve özgürlükler alanında temel kavramların hikayeleştirilmesi ve sorunların görünür kılınması amaçlanmıştır. Bu rapor döneminde ise aşağıdaki videolar yayınlıdır;

- İnsan haklarını savunma hakkının önemi ve 2020 hak savunucularının yönelik hak ihlalleri (8 infografik, 9-11 Haziran 2021)
- Yaşam hakkı ihlalleri (14 infografik, 24-30 Haziran 2021)
- İşkence ve kötü muamele yasağı ihlalleri (13 infografik, 26 Haziran 2021)
- Toplantı ve gösteri özgürlüğü hakkı ihlalleri (3 infografik, 26-28 Temmuz 2021)
- Düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı ihlalleri (2 infografik, 28-30 Temmuz 2021)

İşkenceye Karşı Veritabanı

Türkiye’de ve dünyada işkence ve diğer kötü muamelenin

ortadan kaldırılması ve işkence görenlerin ve yakınlarının onarım hakkına erişimleri için çaba sarf eden başta sivil toplum kuruluşları, araştırmacılar, sağlık ve hukuk çalışanları, akademisyenler ve öğrenciler olmak üzere tüm aktörlerin kullanımı için bir çevrim içi veri tabanı hazırlanmıştır. Toplam 250’den fazla belge veri tabanına yüklenerek, veri tabanı Temmuz 2021’de kullanıma açılmıştır.

“Türkiye’de Süreğiden Toplumsal Travma ile Baş Etmede Yeniden Buluşma” Toplantısı

Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde 2015-2016 sokağa çıkma yasakları ve askeri operasyonlarla başlayan, kayyum atamaları ve sivil topluma yönelik baskı ve tacizlerle devam eden yıkıcı sürecin sebep olduğu toplumsal travmayla baş edilmesi amacıyla yönelik olarak tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Toplantı Diyarbakır’da 19 ve 26 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Toplantının ilk gününde yurtiçinden 8, yurtdışından 2 konuşmacı ve 2 tartışmacı söz almıştır. 46 katılımcı (11’i şehir dışından) toplantının yüz yüze ayağına; 19 katılımcı çevrim içi ayağına katılmıştır. İlk günde Kent ve Adalet Panelleri ve bu panelleri takiben katılımcıların söz aldığı 2 forumun yanı sıra yurtdışı katılımcıların sunumları yer almıştır. Toplantının ikinci gününde ise 7 konuşmacı ve 2 tartışmacının söz aldığı Ruhsal Onarım ve Sivil Toplum panelleri, 2 forum ve bir değerlendirme oturumu 52 yüz yüze katılımcı (17’i şehir dışından); 14 çevrim içi katılımcıyla gerçekleştirilmiştir.

5.3. İletişim Raporu Haziran 2021 – Nisan 2022

Haziran 2021 – Mayıs 2022 dönemi, başta işkence ve kötü muamele olmak üzere yaşanan hak ihlallerini görünür kılmak, bu ihlallerin önlenmesi ve insan haklarının korunması için bilinç yaratmak amacıyla yürüttüğümüz iletişim çalışmalarımızın kapsamını genişletmeye yönelik adımlar atıldı. Çalışmaların planlamasında, TİHV’in başta gazeteciler, akademisyenler, ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve karar vericiler olmak üzere, genel kamuoyu nezdinde işkence, ağır ve ciddi insan hakları ve genel olarak hak ihlalleri konusunda güncel, güvenilir ve bağımsız bir bilgi ve başvuru kaynağı niteliğinin ön plana çıkarılması hedeflendi. Dokümantasyon Merkezimiz, Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezimiz ve TİHV Akademi’nin ürettiği ve raporlaştırdığı verilerin kamuoyuna sunumunu grafikler, infografikler, video ve basın bültenleriyle çeşitlendirip, daha geniş kesimlere ulaşılması hedeflendi. Dokümantasyon Merkezi’nin katkılarıyla güncel gelişmelere ilişkin hazırlanan bilgi notları ve infografikler basında ve sosyal medyada yoğun ilgi gördü.

- TİHV’in ve çalışmalarının medyaya yansımaları günlük olarak izlenip, aylık olarak raporlanmaya başlandı. Mayıs 2021 – Nisan 2022 döneminde dijital medyada 112’si özel, en az 1862 haberde TİHV’e atıfta bulunuldu. Aynı dönemde 95 makale ve köşe yazısında TİHV’e atıf yapıldı. (Tablo 1)
- Mayıs 2021 – Nisan 2022 döneminde basılı günlük gazetelerde en az 103 haber ve köşe yazısında TİHV’e atıfta bulunuldu.
- Artı TV, Halk TV, KRT ve TELE 1 kanallarında çeşitli haber bülteni ve programlarda TİHV’in çalışmaları konu edildi. Yönetim kurulu üyeleri ve temsilcileri çeşitli canlı yayın, program ve podcastlere konuk oldu.
- Sosyal medya hesaplarımızda paylaştığımız içerikler 6 milyonu aşkın görüntülenmeye ulaştı. (Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4)
- Web sitemiz 1 Haziran 2021 – 15 Mayıs 2022 tarihleri arasında 63 bin 569’u yeni, toplam 63 bin 857 kullanıcı tarafından 81 bin 873 kez görüntülendi. Sayfa görüntülemeleri ise 150 bin 230 oldu. Görüntülemelerin yüzde 82,9’unu Türkiye içi görüntülemeler oluşturdu.
- İngilizce web sitemiz ise 3 bin 105 kullanıcı tarafından 3 bin 835 kez görüntülendi. İngilizce sitemizde bu dönemde toplamda 7 bin 818 sayfa görüntülendi. Görüntülemelerin yüzde 19,9’u Türkiye’den, yüzde 18,97’si ABD’den, yüzde 14,45’i Çin’den, yüzde 5,35’i Almanya’dan, yüzde 3,24’ü İngiltere’den gerçekleşti.
- TİHV Dokümantasyon Merkezi’nin 1 Mayıs 2021 Etkinlikleri Hak İhlalleri Bilgi Notu infografik hâline getirildi.
- İstanbul Sözleşmesi’nin 10. Yılında, Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi konulu 8 gör-selden oluşan infografik ve bir video hazırlandı. Video çok sayıda internet sitesi, TV kanalı ve YouTube kanalı tarafından kullanılırken, infografiklere ilişkin basın bülteni yazılı ve dijital basında kullanıldı.
- İçişleri Bakanı’nın işkence ve kötü muamele iddialarıyla ilgili “eğer varsa, bana getirin boş kağıda imza atayım ve buradan çıkayım» açıklamasının ardından, 1 Ocak 2015 - 30 Nisan 2021 tarihleri arasında TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri’ne yapılan başvurular ve bu başvuruların yıllara göre dağılımına ilişkin infografik çalışması yapıldı. Çalışma hem sosyal medyada hem de basında sıkça paylaşıldı.
- TİHV Akademi’nin “Sokağı Kapatmak: Toplanma ve Gösteri Özgürlüğüne Yönelik İhlaller (2015-2019) bilgi notuna ilişkin üç farklı infografik ve basın bülteni hazırlandı.

Tablo 1. Mayıs 2021 - Nisan 2022 Dijital Medyada TİHV'e Atıf Yapılan İçerik Sayısı

Atıf Türü	Haber			Makale	
	Dönem	Özel Haber	Editöryal Haber	Toplam Haber	Makale Toplam Atıf Sayısı
Mayıs 2021	4	124	128	5	133
Haziran 2021	5	130	135	-	135
Temmuz 2021	4	97	101	4	105
Ağustos 2021	6	49	55	3	58
Eylül 2021	18	107	125	4	129
Ekim 2021	5	125	130	6	136
Kasım 2021	22	228	250	15	265
Aralık 2021	26	276	302	19	321
Ocak 2022	6	165	171	11	182
Şubat 2022	4	92	96	12	108
Mart 2022	5	147	152	10	162
Nisan 2022	7	210	217	6	223
TOPLAM	112	1750	1862	95	1957

Twitter / Mayıs 2021 - Nisan 2022

Görüntülenme Sayısı	5.920.328
Etkileşimler	95.933
Retweetler	12.474
Etkileşim Oranı	
Beğeniler	17.219
Yanıtlar	226
Bağlantı Tıklamaları	9.288
Medya Görüntülemeleri	214.405
Medya Etkileşimleri	21.618
Takipçi Sayısı	43.360
Yeni Takipçi Sayısı	1.565

Facebook / Mayıs 2021 - Nisan 2022

Sayfa Erişimi	390.831
Sayfa Beğenmeleri	10.352
Yeni Beğenme ve Takipler	361
Gönderi Erişimi	341.356
Beğenme ve ifadeler	1504
Yorumlar	84
Paylaşımlar	388
Bağlantı Tıklamaları	11327

YouTube / Nisan 2021 - Mayıs 2022

İzlenme Sayısı	6.274
İzlenme Süresi (Saat)	438,1
Yeni Abone	172
Toplam Abone	1.853

- 2020 Yılında Hak Savunucularına Yönelik Hak İhlalleri başlıklı 8 görselden oluşan infografik çalışması sosyal medya ve tihv.org.tr üzerinden yayınlandı. Infografiğe ilişkin basın bülteni basında detaylıca işlendi.
- Gökkuşluğu bayrağı taşıdıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 4 LGBTİ+ hak savunucusu ile onlara destek veren 8 öğrencinin İstanbul 24. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı duruşmanın 2 Haziran 2021 tarihli duruşmasına çağrı yapıldı.
- BM Özel Raportörü Mary Lawlor'un, Türkiye'yi cezaevindeki insan hakları savunucularını serbest bırakmaya ve insan hakları için mücadele edenleri kriminalize etme tutumundan vazgeçmeye çağırarak açıklaması yaygınlaştırıldı.
- Yapımcılığını TİHV'in üstlendiği "Buluştuğumuz Yer: Hakikat Bahçeleri" belgeseli TİHV'in YouTube kanalında yayınlandı.
- 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü'nde BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileri üzerinden bir infografik hazırlandı.

- LGBTİ+ Onur Haftası'nda Kadın ve LGBTİ+ Haklarıyla İlgili Toplantı ve Gösterilere Yönelik Hak İhlalleri'ne yönelik TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle infografik hazırlandı.
- 2020 - Yıllık Türkiye İnsan Hakları Raporu'nun Yaşam Hakkı İhlalleri kısmına ilişkin 14, Düşünce ve İfade Özgürlüğü kısmına ilişkin 2, Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü kısmına ilişkin 3 infografik görsel, hazırlandı. Rapora ilişkin basın bültenleri basında geniş yer bulurken, köşe yazısı ve makalelerde rapora atıfta bulunuldu.
- 26 Haziran BM İşkence Görenlerle Dayanışma Günü'nde "İşkencesiz Bir Dünya Mümkün" başlıklı bir video çalışması yayınlandı.
- 26 Haziran BM İşkence Görenlerle Dayanışma Günü nedeniyle, TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle toplam 13 infografik görsel hazırlandı.
- 2021 yılında Türkiye'de Onur Haftası'nda yaşanan hak ihlallerine ilişkin infografik çalışması yapıldı.
- Cumartesi Anneleri'nin 700. hafta buluşmasında gözaltına alınan 46 kayıp yakını ve hak savunucusunun yargılandığı davanın duruşmalarına ilişkin çağrılar yapıldı.
- TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporu (2020) için basın bülteni ve 8 infografik görsel hazırlandı. Basın bültenine haber ve köşe yazılarında sıkça atıf yapıldı.
- TİHV Akademi'nin Siyaseti Suçlulaştırmak: Örgütlenme Özgürlüğüne Yönelik İhlaller (2015-2019) başlıklı raporuna ilişkin 4 infografik görsel yayınlandı. İlgili basın bülteni medyada kendisine yer buldu.
- 12. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Afiş Yarışması'na ilişkin basın bültenleri hazırlandı.
- TİHV Belgesel Film Atölyesi'ne ilişkin duyurular yapıldı.
- 1 Ocak 2018 – 10 Eylül 2021 tarihleri arasında güvenlik güçlerine ve kamu kurumlarına ait araçların çarpması sonucu yaşanan ölüm ve yaralanmalara ilişkin TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle bir bilgi notu ve infografik hazırlandı. Sosyal medya ve basın aracılığıyla kamuoyuyla paylaşıldı.
- İnsan Hakları Aktörlerinin Korunması ve Desteklenmesi Projesi kapsamında hazırlanan Türkiye'de İnsan Hakları Savunucularının Karşılaştığı Baskı, Engel ve Zorluklara İlişkin Bilgi Notu'ndaki verilerle Türkçe ve İngilizce infografikler ve basın bülteni hazırlandı.
- TİHV Yönetim Kurulu Üyesi Şebnem Korur Fincancı, RSF Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu ve yazar Ahmet Nesin'in Özgür Gündem gazetesiyle dayanışma gösterdikleri için yargılandıkları davanın duruşmalarına çağrılar yayınlaştırıldı.
- Metin Lokumcu'nun polisin kullandığı biber gazı nedeniyle ölümüyle ilgili davanın duruşmalarına çağrılar yapıldı.
- TİHV Akademi'nin Eleştiriyi Susturmak: İfade ve Medya Özgürlüğüne Yönelik İhlaller (2015-2019) başlıklı raporuna ilişkin 4 infografik görsel ve basın bülteni hazırlandı. Rapor dijital medyada sıkça kullanıldı.
- Bir YouTube kanalında Türkiye'de işkence ve kötü muamelenin bitme noktasına geldiği yönündeki açıklamalar üzerine, TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri'ne 1 Ocak 2015 - 30 Eylül 2021 tarihleri arasında yapılan başvuru sayıları kullanılarak bir infografik yayınlandı. İnfografik konuyla ilgili medyada süren tartışmalarda sıkça referans olarak kullanıldı.
- Salgın Sonrası Dönemde İnsan Hakları Gündemi Sempozyum Bildirileri kitabına ilişkin basın bülteni hazırlandı. Kimi bildiriler çeşitli web sitelerinde yayınlandı.
- Barış için Akademisyenler Güncel Durum Raporu'na ilişkin basın bülteni hazırlandı. Hazırlanan 2 infografik paylaşıldı.
- TİHV Akademi'nin hazırladığı Türkiye'de Güvenlikleştirme Söylem ve Pratikleri, Kuşatma Altındaki Yurttaşlık Alanı ve Türkiye'de İnsan Hakları Mücadelesi'nin Değişim Hatları başlıklı raporlara ilişkin basın bültenleri hazırlandı.
- İnsan Hakları Aktörlerinin Korunması ve Desteklenmesi Projesi kapsamında hazırlanan Türkiye'de İnsan Hakları Savunucularının Karşılaştığı Baskı, Engel ve Zorluklar (1 Eylül – 31 Aralık 2021) Bilgi Notu'na ilişkin Türkçe ve İngilizce 3 infografik görsel ve basın bülteni hazırlandı.
- Son 4 yılda Türkiye'de güvenlik güçlerine ve kamu kurumlarına ait araçların çarpması sonucu yaşanan ölüm ve yaralanmalara ilişkin TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle infografik hazırlandı. İnfografığe ilişkin hazırlanan bülten basında geniş yer buldu.
- Covid-19 Salgını İle İlişkili Hak İhlalleri Raporu (11 Mart 2020 – 28 Şubat 2022) ilgili 7 infografik görsel ve basın bülteni hazırlandı.
- 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü'nde, 1 Ocak - 23 Kasım 2021 tarihleri arasında kadın ve LGBTİ+'lere yönelik hak ihlalleriyle ilgili 3 infografik hazırlandı.
- Yapımcılığını TİHV'in üstlendiği İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar filminin İstanbul'daki Galası ile Anka-

ra, İzmir, Diyarbakır ve Van'daki gösterimlerine ilişkin duyurular hazırlandı. Filme ilişkin basın bültenleri ve yönetmen Yusuf Kenan Beysülen'le yapılan röportajlar çok sayıda basın kuruluşunda geniş yer aldı.

- TİHV Belgesel Film Günleri'ne ilişkin basın bültenleri ve görseller hazırlandı.
- İHD Eş Genel Başkanı ve TİHV Kurucular Kurulu Üyesi Öztürk Türkdoğan'ın yargılandığı davalara ilişkin çağrılar yaygınlaştırıldı. İHD ile birlikte sosyal medya kampanyaları örgütlendi.
- İzmir'de aralarında İzmir Temsilciliği çalışanımız Aytül Uçar'ın da bulunduğu 3 hak savunucusu hakkında açılan davalara ilişkin çağrılar yapıldı. Konuyla ilgili hazırlanan video ve basın bülteni çeşitli haber sitelerinde kullanıldı.
- BM İnsan Hakları Konseyi 49. Oturumu kapsamında gerçekleştirilen "Türkiye'de İnsan hakları savunucularının Karşılaştığı Zorluklar - Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüklerine Yönelik Engellemeler" başlıklı çevrim içi yan etkinliğe ilişkin duyurular yaygınlaştırıldı.
- 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nde TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle bir infografik hazırlandı.
- Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri Ersin Berke Gök ve Caner Perit Özen'in tutuklu yargılandığı davaya ilişkin ulusal ve uluslararası çağrılar yaygınlaştırıldı.
- İnsan Hakları Aktörlerinin Korunması ve Desteklenmesi Projesi kapsamında açılan destek programlarına ilişkin duyuru çalışmaları yapıldı. Proje kapsamındaki sivil toplum kuruluşlarını destekleme programı için görünürlük rehberi hazırlandı.
- Çeşitli kentlerdeki 21 Mart Newroz etkinlikleri ve Adana'da gösteri yapmak için toplanan Furkan Vakfı üyelerine yönelik polis müdahaleleri sonrası, 2018-2021 yılları arasında TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin işkence ve kötü muamele ile gözaltına alınan kişi sayısına ilişkin derlediği verilerle üç infografik görsel hazırlandı. Konuyla ilgili basın bülteni medyada ilgi gördü.
- Vakfımızın Kurucular Kurulu üyesi, farklı dönemlerde yönetim kurulu üyeliği ve 2000 - 2003 yılları arasında genel sekreterlik görevlerini üstlenen, Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi eski Başkanı Dr. Mehmet Selim Ölçer; TTB Yüksek Onur Kurulu üyesi ve TİHV gönüllüsü, başvuru hekimi Dr. Şeyhmus Gökalep; İHD Diyarbakır Şube Yöneticisi Fırat Akdeniz ve ÇHD'li Avukatların karşı karşıya kaldığı yargısal tacize ilişkin çağrılar yaygınlaştırıldı.

- Silivri Cezaevine yönelik işkence, kötü muamele iddiaları ve intihar iddialarına ilişkin TİHV Dokümantasyon Merkezinin verileriyle 3 infografik hazırlandı.
- Türkiye'de yaşanan ifade, gösteri ve örgütlenme özgürlükleri ihlallerine dair Düşünce Suçu(!?)na Karşı Girişim ve İHD ile birlikte hazırlanan aylık görüntülü rapor sosyal medya hesaplarımızdan yaygınlaştırıldı.
- Mayıs 2021 - Nisan 2022 döneminde, hemen her hafta TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin Günlük İnsan Hakları Raporları'ndan derlenen "Türkiye'de Geçtiğimiz Hafta #insanhakları" başlıklı video yayınlandı. Söz konusu dönemde toplamda 47 hazırlanarak yayına sunuldu.
- 10 Aralık İnsan Hakları Haftası'na ilişkin basın açıklaması, bilgi notu ve etkinliklere ilişkin duyurular sosyal medya hesaplarımız ve basın bültenleri aracılığıyla yaygınlaştırıldı.
- Bunların dışında, kamuoyunun gündemine gelen işkence ve diğer kötü muamele, ağır ve ciddi hak ihlalleri ve yaşam hakkı ihlallerine ilişkin sosyal medya paylaşımları gerçekleştirildi. 3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü, 5 Haziran Dünya Çevre Günü, 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü, 1 Eylül Dünya Barış Günü, 20 Kasım Çocuk Hakları Günü, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gibi çeşitli özel günlerde sosyal medya paylaşımları gerçekleştirildi.

5.4. Bilgi İşlem Çalışma Raporu

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) 2021-2022 çalışmaları kapsamında bilgi işlem birimince yapılan çalışmaları iki temel yaklaşım ile raporlanacaktır.

- Bitirilen çalışmalar
- Devam eden çalışmalar

Bitirilen Çalışmalar

Vakıf kapsamında 2021-2022 yılları içerisinde bilgi işlem birince aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

1. İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi kapsamında ihs.tihv.org.tr alt alan adı altında internet sitesi çalışması yapıldı. Aynı proje kapsamında bireysel ve kurumsal başvuru süreçlerinin yönetilmesi için süreç yönetim sistemi kodlanarak Aralık 2021 tarihi itibarıyla gerekli testler yapılarak canlı yayına alınmıştır.
2. Vakıf İzmir Temsilciliği tarafından yürütülen TİHV 12 Belgesel Film Günleri çalışmaları kapsamında belgesel film günlerinin internet sitesi <https://tihvbelgesel->

film.org/12/ adresinde tasarlanarak yayına açılmıştır. Aynı etkinlik kapsamında çevrim içi gösterimlerinin sağlanması ve belgesel filmlerin sözleşmeleri kapsamında yurtdışı gösterimlerinin olmaması için IP temelli kontrol mekanizması kurulması, izlenmesi ve kontrol edilmesi süreçleri 10-17 Aralık 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Belgesel film günlerinin raporlanması ve istatistiklerinin toplulaştırılarak iletilmesi sağlanmıştır.

3. TİHV Akademi internet sitesinin bakımlarının yapılarak TİHV ana sunucularına taşınması sağlanmıştır.
4. 2021-2022 yılları içerisinde gerçekleştirilen çevrim içi etkinliklerin kayıt formlarının KVKK'ya uygun şekilde alınarak anonimleşmesi sağlanmıştır.
5. 15 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilen “Türkiye’de İnsan Hakları Savunucularının Karşılaştığı Zorluklar Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğüne Yönelik Engellemeler” başlıklı çevrim içi uluslararası etkinliğin zoom webinar (simultane) sevk ve idare edilmesi sağlanmıştır. Etkinlik öncesi duyurulması, kayıt formları oluşturulması ve toplanan kayıtlara toplantı bilgilendirilmesinin yapılması sağlanmıştır.
6. Vakıf İstanbul temsilciliği tarafından yürütülen <https://iskenceyekarsiveritabani.org/> çalışmalarının yükleneyeceği sunucu mimarisi için Vakıf sunucularında gerekli alan adı, veri tabanı, apache ve php versiyon çalışmaları yapılarak sistemin çalışması sağlanmıştır.

Devam Eden Çalışmalar

- 1) Vakfın ana çalışma alanı olan Tedavi ve Rehabilitasyon süreçlerinin eş zamanlı yürütülmesi, kayıtlanması

ve izlenmesi süreçlerini kapsayan Tedavi ve Rehabilitasyon Süreç Yönetim Sistem yazılım çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında Tedavi ve Rehabilitasyon Koordinatörleri Canan Korkmaz ve Ümit Biçer ile toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda ilerleme raporları sunulmuştur.

- a) Süreç yönetim sisteminin bir parçası olan arşiv çalışması kapsamında <https://tedavi.tihv.org.tr/> arşiv adresinde geriye dönük 5 yıllık başvuruların test amaçlı girişi sağlanmıştır.
- b) Arşiv çalışması Ankara ve İzmir temsilciliklerini kapsamaktadır. Temsilcilik sekreteryası ile arşiv sistemi paylaşarak fikirleri alınmıştır.
- 2) Vakıf tihv.org.tr uzantılı e-posta adreslerinin bakım, onarımları yapılmaktadır.
- 3) <https://iskenceyekarsiveritabani.org/> adresinde yer alan veri tabanı çalışmalarının rutin bakımları yapılarak sistemin yayınına devam etmesi sağlanmaktadır.
- 4) tihv.org.tr adresindeki Vakıf internet sitesinin gerekli firewall ve sistem bakımları yapılarak internet sitesinin yayında kalması sağlanmaktadır.
- 5) Temsilciliklerdeki internet altyapılarının takip edilerek, yaşanabilecek sorunlarda çözüm ortağına bilgi verilmesi ve sorunun takibinin yapılması sağlanmaktadır.
- 6) Vakıf genel merkez ve temsilciliklerinin GSM, Suberbox gibi iletişim araçlarının takibi ve temin edilmesi için anlaşmalı GSM firmasıyla sürecin yürütülmesi sağlanmaktadır.

6. TİHV TEMSİLCİLİK VE MERKEZLERİNİN ÇALIŞMALARI

TİHV Cizre Referans Merkezi

Cizre Referans Merkezi olarak 01.06.2021- 30.04.2022 tarihleri arasında yürüttüğümüz faaliyetlere ilişkin bilgiler aşağıdaki şekildedir;

Eğitim-Toplantı ve Ziyaretler

- 04.06.2021 tarihinde HDP Silopi ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 04.06.2021 tarihinde Silopi’de Güney Sürücü Kurs merkezi ziyaret edildi.
- 07.06.2021 tarihinde Yeni seçilen Şırnak barosunun yönetimi ziyaret edildi.
- 19.06.2021 tarihinde süregiden toplumsal travma ile baş etmede yeniden buluşma eğitim çalışmasına katılım sağlandı.
- 18-20-27.06.2021 tarihlerinde TİHV hak savunucuları için araştırma ve yöntem eğitimlerine (çevrim içi) katılım sağlandı.
- 10.07.2021 tarihinde İHD Şırnak Şubesi 2. Olağan kongresine katılım sağlandı.
- 01.08.2021 tarihinde Konya’daki katliama ilişkin Cizre’de Sivil toplum örgütleriyle ortak açıklama yapıldı.
- 10.08.2021 tarihinde İdil’de gönüllü psikolog arkadaşımız ziyaret edildi.
- 11.08.2021 tarihinde HDP Silopi yönetimi ziyaret edildi.
- 18.08.2021 tarihinde Birca Belek Dil ve Kültür Derneği ziyaret edildi.
- 19.08.2021 tarihinde Cizre Sosyal Hizmet Merkezi ziyaret edildi.
- 25.08.2021 tarihinde HDP Cizre yönetimi ziyaret edildi.
- 07.09.2021 tarihinde HDP Beytüşşebap ve Uludere yönetimleri ziyaret edildi.
- 16.09.2021 tarihinde Birca Belek Dil ve Kültür Derneği ziyaret edildi.
- 17.09.2021 tarihinde CHP Cizre yönetimi ziyaret edildi.
- 23.09.2021 tarihinde CHP il yönetimi, HDP il yönetimi, Şırnak HDP Kadın meclisi ziyaretleri yapıldı.
- 28.09.2021 tarihinde Cizre Uğur Kurs Merkezi, İrem Rehabilitasyon Merkezi ziyaretleri yapıldı.
- 05.10.2021 tarihinde Eğitim-Sen Şırnak şubesinin etkinliğine katılım sağlandı.
- 11.10.2021 tarihinde Cizre Ticaret ve Sanayi Odası ziyaret edildi.
- 21.11.2021 tarihinde Açık Kurs Merkezi ziyaret edildi.
- 27.10.2021 tarihinde Uludere ve Beytüşşebap HDP Yönetimleri ziyaret edildi.
- 08.11.2021 tarihinde Şırnak Barosu yönetim kurulu, Şırnak Tabip Odası yönetim kurulu ve İHD Şırnak Şubesi yönetim kurulu ziyaretleri yapıldı.
- 15.11.2021 tarihinde Şırnak Barosu ziyaret edildi.
- 15.11.2021 tarihinde Birca Belek Dil ve Kültür Derneği ziyaret edildi.
- 20/21.11.2021 tarihlerinde TİHV Tedavi Merkezleri toplantısına katılım sağlandı.
- 28.11.2021 tarihinde İstanbul’da “İnsanlığa gönderilmiş mektuplar” belgeselin galasına katılım sağlandı.
- 02.12.2021 tarihinde Şırnak Barosu ziyaret edildi.
- 08.12.2021 tarihinde Eğitim-Sen Cizre temsilciliği ziyaret edildi.
- 09.12.2021 tarihinde MEBYADER kongresine katılım sağlandı.
- 10.12.2021 tarihinde Hypatia Kitapevi ziyaret edildi.
- 14.12.2021 tarihinde “İnsanlığa gönderilmiş mektuplar” film gösterimi Cizre’de gerçekleştirildi.
- 15.12.2021 tarihinde HDP Cizre ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 17.12.2021 tarihinde Gönüllü Psikolog arkadaşımız Hasan İdil’de ziyaret edildi.
- 28.12.2021 tarihinde 3 başvurumuzun Diyarbakır’a gidişlerine eşlik edildi.
- 06.01.2022 tarihinde Hypatia Kitap evi ziyaret edildi.
- 06.01.2022 tarihinde Birca Belek Dil Kültür Derneği ziyaret edildi.
- 06.01.2022 tarihinde HDP Cizre ilçe yönetimi ziyaret edildi.

- 14.01.2022 tarihinde HDP Silopi ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 14.01.2022 tarihinde Silopi’de Sürücü Kursu ziyaret edildi.
- 11.02.2022 tarihinde İdil Sosyal Hizmet merkezi ziyaret edildi.
- 11.02.2022 tarihinde HDP İdil ilçesi ziyaret edildi.
- 11.02.2022 tarihinde HDP Silopi ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 11.02.2022 tarihinde Silopi’de Sürücü Kursu ziyaret edildi.
- 24.02.2022 tarihinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği eğitime katılım sağlandı.
- 07.03.2022 tarihinde “Patriarkayı tartışıyoruz” paneline katılım sağlandı.
- 08.03.2022 tarihinde Eğitim-Sen Şırnak Şubesinin Kadınlar günü etkinliğine katılım sağlandı.
- 11.03.2022 tarihinde Tıp Bayramı etkinliğine katılım sağlandı.
- 15.03.2022 tarihinde HDP Cizre ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 16.03.2022 tarihinde Şırnak Baro yönetimi ziyaret edildi.
- 25.03.2022 tarihinde Şırnak Barosunun etkinliğine katılım sağlandı.
- 06/07.04.2022 tarihinde Diyarbakır’da vakıf tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 11.04.2022 tarihinde HDP Cizre ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 15.04.2022 tarihinde HDP Beytüşşebap ve Uludere ilçe yönetimleri ziyaret edildi.
- 15.04.2022 tarihinde HDP Şırnak yönetimi ziyaret edildi.
- 19.04.2022 tarihinde HDP Cizre ilçe yönetimi ziyaret edildi.
- 20.04.2022 tarihinde Nusaybin gezici sağlık heyetine katılım sağlandı.
- 21.04.2022 tarihinde Şırnak Baro yönetimi ziyaret edildi.
- Bu süreçte Şırnak ve ilçelerinde toplam 30 aile ziyareti gerçekleştirildi.
- Özlük hakları komisyon toplantılarına, TİHV Muhasabe toplantılarına, Sosyal Hizmet Uzmanları Süper-

vizyon toplantılarına katılım sağlandı. Tedavi Koordinatörümüz ile düzenli çevrim içi toplantılarımızı sürdürüyoruz.

- Gönüllü ağımızı artırmaya yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.
- Vakfın tanınırlığını ve görünürlüğünü artırmaya yönelik kurum ziyaretlerimizi düzenli yapmaktayız.

TİHV Diyarbakır Temsilciliği

- 2 Haziran 2021’de Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından temsilciliğimize kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 8 Haziran 2021’de Diyarbakır Kurucularımız ile (Selim Ölçer, Mehmet Vural, Necdet İpekyüz, Muhsin Bilal, Barış Yavuz, Mehmet Emin Yüksel) temsilciliğimizde bir araya gelip, toplantı gerçekleştirildi.
- 9 Haziran 2021’de TİHV Diyarbakır gönüllü avukatları ile tanışma toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıyı Murat Aba, Gulan Çağın Kaleli ve Barış Yavuz organize etti.
- 18 Haziran 2021’de HDP İzmir il Başkanlığına yapılan silahlı saldırıda Deniz Poyroz isimli parti çalışanının katledilmesi üzerine basın açıklamasına temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO), Diyarbakır Esnaf Sanatkarlar Odası Birliği (DESOB), Diyarbakır Ticaret Borsası, İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyonu, Hak İnisiyatifi Diyarbakır Temsilciliği, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır Sanayici ve İş İnsanları Derneği (DİSİAD), Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneği (DOGUNKAD), Diyarbakır Mermerciler ve Madenciler Derneği (DİMAD), Doğu ve Güneydoğu Sanayici ve İş İnsanları Derneği (DOGUNŞİFED), Diyarbakır Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (DSMMMO), MAZLUMDER, Diyarbakır Şubesi, Güneydoğu Tekstil, Sanayi ve İş İnsanları Derneği (GÜNTİAD), Amed KESK Şubeler Platformu, Disk Bölge Temsilciliği, Özürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Organize Sanayi İş Adamları Derneği (DOSİAD), Diyarbakır Diş Hekimleri Odası, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Diyarbakır Şubesi (SHUDER), Rosa Kadın Derneği, Göç ve İnsani Yardım Vakfı katıldı.
- 22 Haziran 2021’de HDP ile dayanışma ziyareti gerçekleştirildi.
- 26 Haziran İşkence ile Mücadele ve İşkence Görenlerle Dayanışma Günü dolayısıyla İHD Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Tabip Odası, Hak İnisiyatifi Diyarbakır ile ortak bir basın açıklaması gerçekleştirildi.

- 7 Haziran 2021’de HDP Diyarbakır İl Yönetimi tarafından temsilciliğimize ziyaret gerçekleştirildi.
- 13 Temmuz 2021’de Hafıza Merkezi tarafından temsilciliğimize kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 31 Temmuz 2021’de Konya ili Meram ilçesinde ikamet eden Dedeoğlu ailesine ırkçı saiklerle gerçekleştirilen saldırıya yönelik basın açıklamasına temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO), Diyarbakır Ticaret Borsası (DTB), İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi (İHD), TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyonu, Hak İnisiyatifi Diyarbakır Temsilciliği, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır Sanayici ve İş İnsanları Derneği (DİSİAD), Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneği (DOGUNKAD), Ortadoğu Sanayici ve Girişimci İş İnsanları Derneği (OSGİAD), Diyarbakır Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (DSMMMO), Güneydoğu Tekstil, Sanayi ve İş İnsanları Derneği (GÜNTİAD), Diyarbakır Kadın Meclisi, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu, Amed KESK Şubeler Platformu, Disk Bölge Temsilciliği, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Eczacı Odası, Diyarbakır Dış Hekimleri Odası, Diyarbakır Veteriner Hekimler Odası, Sosyal Hizmetler Uzmanı Derneği, Rosa Kadın Derneği ve Rengarenk Umutlar Derneği katıldı.
- 1 Ağustos 2021’de İnsan hakları anıtı önünde “Küresel Sorunlar Ülkelerin Savaş Dillerinden ve Yaklaşımlarından Besleniyor” başlıklı ortak basın açıklamasına temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, Diyarbakır Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu, İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır Sanayici ve İş İnsanları Derneği, Güneydoğu Tekstil Sanayi ve İş İnsanları Derneği, KESK Amed Şubeler Platformu, Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneği, Diyarbakır Madenciler ve Mermerciler Derneği, Diyarbakır Dış Hekimleri Odası, 11. Bölge Diyarbakır Eczacı Odası, DİSK Diyarbakır Bölge Başkanlığı, Ortadoğu Sanayici ve Girişimci İş İnsanları Derneği, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Meclisi, TOBB Diyarbakır Kadın Girişimciler Kurulu, TOBB Diyarbakır Genç Girişimciler Kurulu, Rosa Kadın Derneği, Diyarbakır Barış Anneleri katıldı.
- 12 Ağustos 2021’de Konya’da yaşayan Kürt aileye yönelik yapılan ırkçı saldırıya yönelik Mezopotamya ajansına Murat Aba röportaj verdi.
- 14 Ağustos 2021’de Diyarbakır’daki STÖ’lerden katılan Kadınlarla yapılan “Kadın Özgürlükçü Bakış Açısıyla Yerel Yönetimler” adlı atölyeye temsilciliğimiz adına Zelal Sadak katıldı.
- 17 Ağustos 2021’de Rengarenk Umutlar Derneği tarafından temsilciliğimize kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 1 Eylül 2021’de 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla ortak açıklama yapıldı. Açıklamaya temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, Diyarbakır Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu, İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır Sanayici ve İş İnsanları Derneği, Güneydoğu Tekstil Sanayi ve İş İnsanları Derneği, KESK Amed Şubeler Platformu, Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneği, Diyarbakır Madenciler ve Mermerciler Derneği, Diyarbakır Dış Hekimleri Odası, 11. Bölge Diyarbakır Eczacı Odası, DİSK Diyarbakır Bölge Başkanlığı, Ortadoğu Sanayici ve Girişimci İş İnsanları Derneği, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Meclisi, TOBB Diyarbakır Kadın Girişimciler Kurulu, TOBB Diyarbakır Genç Girişimciler Kurulu, Rosa Kadın Derneği, Diyarbakır Barış Anneleri katıldı.
- 19 Ekim 2021’de Diyarbakır’a gelen İsveç Büyükelçisi Staffan Hrrström ile birlikte Şehrin Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte yapılan öğle yemeği organizasyonuna Murat Aba katıldı.
- 28 Ekim 2021’de Diyarbakır Barosu temsilciliğimizi ziyaret etti.
- 3 Kasım 2021’de Çocuk Hakları Ağı’nın oluşumu için İHD Diyarbakır Şubesinde, şehrin sivil toplum örgütleriyle yapılan toplantıya Murat Aba katıldı.
- 8 Kasım 2021’de İnsan Hakları Haftası öncesi İHD Diyarbakır Şubesi, Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Tabip Odası ve temsilciliğimizin oluşturduğu haftaya dair etkinlikleri organize etmek amaçlı sekreteryası grubu oluşturmak için ortak bir toplantı gerçekleştirildi.
- 12 Kasım 2021’de temsilciliğimizden Gulan Çağın Kaleli ve Elif Turan tarafından Diyarbakır Barosu’na “İşkence ve Kötü Muamele Görenlere Karşı Yaklaşım” adlı 1 günlük eğitim verildi.
- 23 Kasım 2021’de Diyarbakır T tipi 2 nolu kapalı ceza ve infaz kurumunda işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin inceleme ve tespit raporuna dair açıklamaya temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Barosu, İHD Diyarbakır Şubesi katıldı.
- 10 Aralık 2021’de İnsan Hakları Haftası kapsamında İnsan Hakları Anıtı önünde ortak açıklama yapıldı. Bu açıklamaya temsilciliğimiz ile birlikte haftayı organize eden Diyarbakır Barosu, Tabip Odası ve İHD Diyarbakır Şubesi katıldı.

- 11 Aralık 2021’de 670. Hafta Kayıp Yakınları ile birlikte İnsan Hakları Anıtı önünde ortak basın açıklaması gerçekleştirip, oturma eylemi yapıldı.
- 12 Aralık 2021’de İnsan Hakları Haftası kapsamında Tahir Elçi Konferans salonunda “Hukuk ve Sağlık Boyutuyla Cezaevleri ve Hasta Tutsaklar” adlı panel düzenlendi.
- 13 Aralık 2021’de İnsan Hakları Haftası kapsamında hapisanelerdeki insan hakları ihlallerine ilişkin açıklamaya Diyarbakır Barosu, İHD Diyarbakır Şubesi ve Tabip Odası ile ortak katılım sağladık.
- 13 Aralık 2021’de İnsan Hakları Haftası kapsamında hasta mahpuslara ve seçilmişlere temsilciliğimiz ile birlikte Diyarbakır Tabip Odası, İHD Diyarbakır Şubesi ve Diyarbakır Barosu ile birlikte merkez postaneden dayanışma kartı gönderdik.
- 14 Aralık 2021’de Amed Şehir Tiyatro salonunda 1 günlük queerfest film gösterimi yapıldı ve ardından uygun olan film yönetmenleriyle söyleşi gerçekleştirildi.
- 15 Aralık 2021’de ‘Haklarınızı Biliyor Musunuz’ adlı el broşürünü temsilciliğimizle birlikte Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Tabip Odası ve İHD Diyarbakır Şubesi ile birlikte dağıttık.
- 16 Aralık 2021’de “Kadınların Adalet Erişim Hakkı” konulu el broşürü dağıtımını yapıldı.
- 16 Aralık 2021’de Amed Şehir Tiyatrosu’nda 16:00 ve 19:00 arası kısa film gösterimleri yapıp ardından yönetmenlerle söyleşi gerçekleştirildi.
- 17 Aralık 2021’de Tahir Elçi Konferans Salonunda Diyarbakır Barosu’nun ‘Diyarbakır’ın İnsan Hakları Algısı’ adlı saha araştırması sonuçlarına yönelik yaptığı basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 17 Aralık 2021’de İnsan Hakları Haftası kapsamında Mülteci Hakları Üzerine Diyarbakır’da yaşamın mültecilere yönelik bilgilendirme toplantısına temsilciliğimiz katılım gerçekleştirdi.
- 7 Ocak 2022 tarihinde TİHV Diyarbakır Temsilciliği kurucuları ve Diyarbakır Temsilciliği çalışma ekibiyle birlikte toplantı ve yemek organizasyonu gerçekleştirildi.
- 13 Ocak 2022 tarihinde Rengarenk Umutlar Derneği’nin organize ettiği Serê Salê (yılbaşı organizasyonu) etkinliğine katılım sağlandı.
- 27 Ocak 2022 tarihinde CHP Gençlik Kolları tarafından vakfımıza kurumsal ziyaretler gerçekleştirildi.
- 4 Şubat 2022 tarihinde Rosa Kadın Derneği’ne yıllık kurumsal ziyaretlerimiz kapsamında ziyaret gerçekleştirildi.
- 9 Şubat 2022 tarihinde Danimarka Büyükelçiliğinden Büyükelçi Danny Annan, Müsteşar Age Sandal Moller, Siyasi Memur Jonas Yazo Srouji Temsilciliğimizi ziyaret etti.
- 10 Şubat 2022 tarihinde SİDA tarafından kurumsal ziyaret ile birlikte Diyarbakır Temsilciliğinin çalışmaları üzerine toplantı gerçekleştirildi.
- 18 Şubat 2022 tarihinde İHD Diyarbakır Şubesi’ne kurumsal ziyaretimiz gerçekleştirildi.
- 28 Şubat 2022 tarihinde Artı TV’ye Temsilci Murat Aba tarafından ‘İşkence ve Kötü Muamele’ başlıklı röportaj verildi.
- 1 Mart 2022 tarihinde AĞ-DA Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dayanışma Ağı’nın yapmış olduğu sivil toplum örgütlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin ölçülmesi adlı çalışmalarına Murat Aba ve Zelal Sadak katılım sağladı.
- 9 Mart 2022 tarihinde Danimarka Büyükelçiliği desteğiyle Danimarka milletvekillerinin daveti üzerine TJA, İHD Diyarbakır Şubesi ve KAMER’in de yer aldığı yemek davetine temsilciliğimiz adına Murat Aba katılım sağladı.
- 12 Mart 2022 tarihinde Diyarbakır Tabip Odası’nın her yıl gerçekleştirmiş olduğu Barış Dostluk ve Demokrasi ödül törenine katılım sağlandı.
- 16 Mart 2022 tarihinde Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi(DİTAM) tarafından organize edilen Diyarbakır Sivil Toplum Buluşmaları adlı etkinliğe Murat Aba tarafından katılım sağlandı.
- 19 Mart 2022 tarihinde Diyarbakır Adliyesi önünde Diyarbakır’daki sivil toplum örgütlerinde çalışan kadınlara yönelik gözetililere ilişkin basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 20 Mart 2022 tarihinde IPPNW Heyeti temsilciliğimizi ziyaret etti.
- 20 Mart 2022 tarihinde Diyarbakır’daki 18 STÖ’nün ortak organizasyonu ile gerçekleştirilen Newroz resepsiyonuna katılım sağlandı.
- 30 Mart 2022 tarihinde Diyarbakır’daki Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte gösteri ve yürüyüşlerin yasaklanması üzerine gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlandı.

- 31 Mart 2022 tarihinde Diyarbakır'da valilik tarafından koyulan 10 günlük Eylem ve Etkinlik yasağı üzerine yapılan basın duyurusuna imzacı olundu.
- 4 Nisan 2022 tarihinde ÖHD Diyarbakır Şubesi'ne kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 5 Nisan 2022 tarihinde Diyarbakır Barosu'na kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 7 Nisan 2022 tarihinde Almanya Büyükelçiliği iç politikalarından sorumlu iki diplomatın temsilciliğimize kurumsal ziyaretleri gerçekleştirildi.
- 8 Nisan 2022 tarihinde MED-TUHADFED'e temsilciliğimizce kurumsal ziyaret gerçekleştirildi.
- 9 Nisan 2022 tarihinde İHD Diyarbakır Şubesinin organize ettiği ve 45 STÖ'nün katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmaya katılım sağlandı.
- 11 Nisan 2022 tarihinde 26 STÖ'nün katılımıyla hazırlanan 'Newala Kasaba Toplumsal Hafıza Mekânına Dönüştürülsün' adlı basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 16 Nisan 2022 tarihinde Diyarbakır Tabip Odası genel kuruluna katılım gerçekleştirildi.
- 20 Nisan 2022 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesindeki KESK'e temsilciliğimiz olarak ziyaret gerçekleştirildi. Ziyarete Murat Aba, Zelal Sadak ve Elif Turan katıldı.
- 20 Nisan 2022 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesindeki HDP İlçe Örgütü'ne kurumsal ziyaret gerçekleştirildi. Ziyarete Murat Aba, Zelal Sadak ve Elif Turan katıldı.
- 20 Nisan 2022 tarihinde Mardin Tabip Odası ve SES Mardin Şubesi ile kurumsal görüşme gerçekleştirildi. Görüşmeye Elif Turan, Zelal Sadak ve Murat Aba katıldı.
- 20 Nisan 2022 tarihinde Mardin Barosu ile kurumsal görüşme gerçekleştirildi. Görüşmeye Murat Aba, Elif Turan, Serken Delidere ve Zelal Sadak katıldı.
- Temsilcilik çalışanları ile haftada bir gün işleyişe dair yürütme toplantıları yapıldı. Ayrıca ayda bir genel değerlendirme amaçlı yürütme toplantıları, yine ayda bir kez vaka değerlendirme toplantısı ve ayda bir kez dosya tarama toplantıları yapıldı.
- Her ay 'ruhsal ekip değerlendirme/süpervizyon toplantısı' yapıldı.
- Her ay ruhsal ekibin katılımıyla 'psikoterapötik bakışla tıbbi değerlendirme görüşmeleri' toplantıları yapıldı.
- Her ay ruhsallık alanından gönüllülerle değerlendirme/süpervizyon toplantıları düzenli olarak yapıldı.
- 01 Mart 2022 - 12 Haziran 2022 tarihleri arasında her hafta düzenli çevrim içi genç gönüllülerle Deneyim Paylaşım Programı etkinliği gerçekleştirildi.
- İHD, Barış Meclisi, ÇHD, Gezi Dayanışması, Hakikat ve Hafıza Merkezi, Eşit Haklar gibi kurumların ve oluşumların cezaevleri, işkence, kayıplar, toplu mezarlar, askerde hak ihlalleri, LGBTİ bireylerin maruz kaldığı ihlaller, mülteciler, hasta mahpuslar ile ilgili konularında ortak basın açıklamalarına katılım sağlandı. Birlikte değişik etkinlikler düzenlendi.
- Hrant Dink anması, İnsan Hakları Kurucularının mezar ziyaretleri, ödül törenlerine katılım sağlandı ve Cumartesi Anneleri etkinliğinin 700. haftasında polis saldırısı nedeniyle yaşanan süreç sonrası Cumartesi annelerinin yanında olmaya devam edildi, davaları takip edildi.
- Vakıf çalışmaları, işkencenin değişen yüzü ve yaygın uygulamalar, hapishanelerde yaşanan insan hakları ihlalleri, sokağa çıkma yasakları, ağır insan hakları ihlalleri OHAL uygulamaları, KHK ile kapatılan çok sayıda kurum, tutuklamalar, yeni yasal düzenlemeler, hukuksal tacizler ile ilgili çok sayıda gazete röportajları verildi, radyo ve televizyon programlarına katılındı.
- Lisans, yüksek lisans öğrencileri ile staj ve gönüllü çalışma başvurularına yönelik görüşmeler yapıldı. Üniversitelerde Vakfın tanıtımı amaçlı sunumlar yapıldı.
- Vakfımızın eski başkanı Şebnem Korur Fincancı, Ahmet Nesin, Erol Önderoğlu'nun Gündem gazetesi ile dayanışmak amacıyla yaptıkları Sembolik Sorumlu Yazı işleri Müdürlüğü sonrası açılan soruşturmaya sonucu tutuklanmaları ile ilgili devam eden davalar başta olmak üzere Cumartesi Anneleri, Gezi davası, Kavala yargılanması, Boğaziçili öğrenciler, Hukukçular, Gazeteciler İnsan Hakları Savunucularının ve Berkin Elvan gibi davaların takibi yürütüldü.

TİHV İstanbul Temsilciliği

- İstanbul Temsilciliğimiz 2021 yılı Haziran ayı ile 2022 yılı Mayıs ayları arasında; İHD, Tabip Odası, insan hakları örgütleri başta olmak üzere diğer örgütlerle yakın ilişkilerini sürdürdü. Vakfın tanıtımı, etki alanının genişletilmesi ve değişik hak ihlallerine uğrayan kesimlere ulaşılması amacıyla değişik zamanlarda kurum toplantıları düzenlendi, tüm çağrı ve toplantı davetlerine katılım sağlandı. Ülke içinden ve dışından çeşitli heyetlerle bir araya gelindi.

- Tüm hapishanelerde Kürt siyasi mahpuslar için 5'er günlük süresiz Dönüşümlü Açlık Grevine başlandı. Süren Açlık Grevlerinin takip edilmesi, çözüm için müzakere ortamının yaratılması amacıyla İstanbul'da İHD, Tabip Odası ve SES, ÖHD, ÇHD ile Vakfımız bir İzleme heyeti oluşturdu. Bu grev takip edildi, çözümü için gayret gösterildi. Grev sonrası hapishanelerde devam eden insan hakları ihlallerinin izlenmesine devam edildi.
- Af Örgütü Türkiye Masası ve Hafıza Merkezinin çağrısı ile hak örgütleri her hafta bir araya gelerek süren baskıcı ortam karşısında birlikte bir dayanışma oluşturuldu. İnsan Hakları Dayanışma Ağı adı altında sürdürülen çalışma devam etti.
- Hapishanelerde devam eden pandemi sürecinde mahpusların sağlığa erişimi ve haklarının takibi için CISST, Diş Hekimleri Odası, İHD, İTO, TİHV, TOHAV, ÖHD ile Hapiste Sağlık Çalışma Grubu oluşturuldu.
- 25 İnsan Hakları Kurumu ile birlikte oluşturulan İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı Toplantıları ve etkinliklerine katılım sağlandı.
- İnsan Hakları Haftası, 25 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü gibi insan hakları ortamına özel gündemlerde İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ile ortak etkinlikler düzenlendi.
- Dünya çapında süren Pandemi süreci nedeniyle toplantıların ve eğitimlerin bir kısmı hâlen çevrim içi devam etmiştir.

Haziran 2021-Mayıs 2022 Yılı İstanbul Temsilciliği Etkinlikleri Aşağıdaki Gibidir:

- **11 Haziran 2021** Hapishanelerde devam eden Açlık Grevleri ile ilgili Açlık Grevi İzleme Heyeti bir basın toplantısı düzenleyerek rapor açıkladı. Ümit Efe katıldı.
- **12 Haziran 2021** İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi tarafından her yıl düzenlenen Aylene Zarakolu Düşünce ve İfade Özgürlüğü ödül törenine Ümit Efe katıldı.
- **18 Haziran 2021** tarihinde Berkin Elvan davası Çağlayan Adliyesinde izlendi. Öncesi yapılan basın açıklamasına katılım sağlandı. Ümit Efe katıldı.
- **26 Haziran 2021** İşkence Görenlerle Dayanışma günü nedeniyle İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi önünde ortak bir basın açıklaması düzenlendi.
- **4 Temmuz 2021** Armutlu'da düzenlenen hasta mahpuslar ile ilgili panele Ümit Efe katıldı.
- **12 Temmuz 2021** Cumartesi annelerine açılan davaya katılım sağlandı ve öncesi basın açıklamasına katıldı. Ümit Efe, Bilal Yıldız, Şükriye Bider katıldı.
- **17 Temmuz 2021** İnsan Hakları Derneğinin Kuruluş etkinliğine Sultanahmet'te katılım sağlandı. Ümit Biçer, Bilal Yıldız, Şükriye Bider, Süheyla Ağkoç katıldı.
- **30 Temmuz 2021** Çağlayan Adliyesi önünde gazetecilere yapılan işkence ile ilgili basın açıklamasına katılım sağlandı. Ümit Efe katıldı.
- **27 Eylül 2021** TTB tarafından düzenlenen Webinara Vakıf adına Canan Korkmaz katıldı ve Pandemi döneminde hapishaneleri aktardı.
- **30 Eylül 2021** Şebnem Korur Fincancı'nın Özgür Gündem ile dayanışma nedeniyle Çağlayan Adliyesinde devam eden duruşmasına katılım sağlandı ve öncesi bir basın toplantısı düzenlendi. Ümit Biçer, Coşkun Üsterci, Ümit Efe, Şükriye Bider, Süheyla Ağkoç katıldılar.
- **1 Ekim 2021** "Düşünce Suçuna Karşı Girişim" Vakfımızı ziyaret etti. Ümit Biçer ve Ümit Efe katıldılar.
- **5 Ekim 2021** Ümit Biçer vakıf adına Hollanda Krallığı Başkonsolosluğunda Matra (Sosyal Dönüşüm) insan hakları Programı yetkilileri ile görüştü.
- **20 Ekim 2021** HDP İst. İl Örgütü bir heyetle Vakfı ziyaret etti. Ümit Efe ve Ümit Biçer görüştü.
- **19 Kasım 2021** Lütfü Kırdar Toplantı Salonunda Barış Vakfı tarafından düzenlenen "Çatışmasızlık süreci ve çözüm önerileri" başlıklı toplantıya Ümit Efe katıldı.
- **29 Kasım 2021** Cemal Reşit Rey Gösteri Merkezinde "İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar" filminin galası yapıldı.
- **2 Aralık 2021** Arjantinli kadın gazeteci ile Ümit Efe ve Elçin Türkoğan görüştü.
- **2 Aralık 2021** DEVA Partisi Vakfımızı ziyaret etti. Ümit Biçer ve Ümit Efe katıldılar.
- **2 Aralık 2021** MEDYA Haber Ümit Efe ile İnsan Hakları Haftası ile ilgili röportaj yaptı.
- **10 Aralık 2021** İnsan Hakları Haftasının Açılışı Sultanahmet Meydanında İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ile ortak yapıldı. Akşam İHD İst. Şubesi Toplantı Salonunda bir resepsiyon yapıldı Açılış Açıklamasına; Ümit Efe, Bilal Yıldız, Şükriye Bider, Sina Güle, Elçin Dayanır katıldılar.
- **11 Aralık 2021** İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası kapsamında Saliha Şanlı'nın goblen portrelerden oluşan "âh Cumartesi aşk" isimli sergiye (Sergide Cumartesi Anneleri/İnsanları, Plaza de Mayo Anneleri'nden

Nora Morales de Cortinas ve Tahir Elçi'nin portreleri ile kırmızı bir karanfilin işlendiği 35 goblen eser yer alıyor) Ümit Efe katıldı.

- **12 Aralık 2021** Baro Kültür Merkezinde İnsan Hakları Panoraması düzenlendi. Bilal Yıldız vakfın psiko sosyal destek çalışmasını sundu. Ümit Efe ve Şükriye Bider katıldılar.
- **14 Aralık 2021** Taksim PTT den Hasta Mahpuslara kart atılması gerçekleştirildi. Polis PTT önünde açıklama yapılmasını engelledi. Dernek önünde açıklama yapıldı ve PTT den kart atıldı. Ümit Efe katıldı.
- **14 Aralık 2021** İHD Salonunda F Tipi Cezaevi Filmi gösterildi. Hasan Yüksel katıldı.
- **15 Aralık 2021** Yapımcısı TİHV olan “İşkencenin Önlenmesinde İstanbul Protokolü” belgesel filmin gösterimi yapıldı. Ümit Biçer ve filmin yönetmenleri Sevim Erdem ve Eyüp Epekinçi gösterim sonunda söyleşi yaptı.
- **16 Aralık 2021** İHD İst. Şubesi Çocuk Komisyonu tarafından düzenlenen “Arkadaşının evi nerede” filmi gösterildi. Yönetmen Hatice Kapusuz ile Minonun Şarkısı üzerine konuşuldu.
- **17 Aralık 2021** İnsan Hakları Haftasının kapanış etkinliği Barbaros parkında yapıldı. Ümit Efe, Ümit Biçer, Hebun Yaşar, Bilal Yıldız, Şükriye Bider katıldı.
- **24 Aralık 2021** Hapishaneler İzleme Heyeti kuruldu ve kendisini basına deklare etti.
- **12 Ocak 2022** İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Toplantı Salonunda Hapishaneleri İzleme Heyeti olarak mahpus ölümleri ile ilgili basın açıklaması yapıldı. Ümit Efe katıldı.
- **1 Şubat 2022** TİHV Yönetim Kurulu üyesi ve TTB Başkanı Şebnem Korur Fincancı, Ahmet Nesin ve Erol Önderoğlu ile ilgili devam eden davaya Ümit Efe ve Davut Aslan katıldılar.
- **4 Şubat 2022** İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesinin basılarak aranması ve gözaltılar ile ilgili İnsan Hakları Derneğinde basın açıklaması yapıldı. Ümit Efe katıldı.
- **15 Şubat 2022** İstanbul Tabip Odasında Sevinç Özgüner Düşünce Özgürlüğü Ödülü ile ilgili jüri toplantısına katılım sağlandı. Ümit Efe ve Ümit Biçer katıldı.
- **22 Şubat 2022** Asrın Hukuk Bürosu Abdullah Öcalan ile ilgili tecridi anlatan bir rapor yayınladı. Bu basın toplantısına Ümit Efe katıldı.

• 1 Mart 2022 Deneyim Paylaşım Programı başladı.

İnsan Hakları Mücadelesi / TİHV'in Kuruluşu, Misyonu, İlkeleri, Organizasyonu, Geçmiş ve Güncel Çalışmaları

Ümit Efe-TİHV İstanbul Temsilcisi

Prof. Dr. Şahika Yüksel - TİHV Kurucu Üyesi

Tarih:15.03.2022

Saat:19.30-21.30

İşkencenin Değişen Yüzü ve TİHV Deneyimi

Dr. Metin Bakkalcı

TİHV Genel Başkanı

Tarih:22.03.2022

Saat:19.30-21.30

Şiddetin Toplumsal Dinamiği

Doç. Dr. Halis Ulaş

Tarih:29.03.2022

Saat:19.30-21.30

İnsan Hakları Tarihi

Av. Ercan Kanar

Tarih:12.04.2022

Saat:19.30-21.30

İnsan Hakları Savunucusu Olmak

Coşkun Üsterci - TİHV Genel Sekreteri

Ümit Efe- TİHV İstanbul Temsilcisi

Tarih:19.04.2022

Saat:19.30-21.30

Gözaltında Kaybetmeler ve Cezasızlık

Sebla Arcan-İnsan Hakları Derneği Kayıplara Karşı Komisyon

Prof. Dr. Ümit Biçer-Adli Tıp Uzmanı

Tarih:26.04.2022

Saat:19.30-21.30

İstanbul Protokolü ve İşkencenin Tıbbi Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı

Türk Tabipler Birliği Genel Başkanı

Prof. Dr. Ümit Biçer - Adli Tıp Uzmanı

TİHV Yönetim Kurulu Üyesi

Tarih:10.05.2022

Saat:19.30-21.30

İşkencenin Ruhsal ve Sosyal Etkileri; Sosyal ve Psikiyatrik /Psikolojik; Psikiyatrik Tanılama ve Belgelemenin İlkeleri

Dr. Banu Aslantaş Ertekin - Psikiyatri Uzmanı
Bilal Yıldız - Sosyal Hizmet Uzmanı
Tarih:17.05.2022
Saat:19.30-21.30

Şiddet Konsepti Olarak Hapishaneler
Hasan Kıvırcık - Yüksek Mimar
Ümit Efe - TİHV İstanbul Temsilcisi
Tarih:24.05.2022
Saat:19.30-21.30

Travma Yaşayanlarla Karşılaşmalarda Ruhsallık Bilgisi
Duyarlılığıyla Görüşme
Baran Gürsel-Klinik Psikolog
Saliha Baykara-Klinik Psikolog
Tarih:31.05.2022
Saat:19.30-21.30

Temel Modül Katılımcıları İçin Genel Değerlendirme ve Kapanış

RUHSALLIK ALT MODÜLÜ

04.06.2022/Cumartesi

Birinci Oturum
13.00-14.45
İşkence Görenlere Yönelik Sosyal Çalışma
Dr. Neşe Şahin Taşgın-Maltepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölüm Başkanı
Bilal Yıldız - Sosyal Hizmet Uzmanı-TİHV

İkinci Oturum
15.00-16.45
Psikanaliz Bağlamında 'Travma' Kavramsallaştırması,
Toplumsal Travmatik Yaşantılar ve İşkence
Baran Gürsel - Klinik Psikolog
İlker Özyıldırım - Psikanalist

Üçüncü Oturum
17.00-18.45
İşkence Görenlere Yönelik Psikanalitik Psikoterapi;
Temel 'Duyuş', 'Duruş' ve 'Tutumlar'
Dr. Halide Erten - Psikiyatri Uzmanı
Dr. İbrahim Fuat Akgül - Psikiyatri Uzmanı

05.06.2022/Pazar

Birinci Oturum
11.00-12.45
Toplumsal Travma İçinde Çocuk Olmak/Çocuklarla Çalışmak

Deniz Akyıl - Uzman Psikolog
Tuğba Kocaefe - Klinik Psikolog

İkinci Oturum
13.00-13.45
Çeşitli Bağlamlardan Kurgusal Bir Olgunun Değerlendirilmesi
Dr. Zerrin Oğlağı - Psikiyatri Uzmanı
Baran Gürsel - Klinik Psikolog

Üçüncü Oturum
14.00-14.45
Genel Değerlendirme ve Kapanış

TIP ALT MODÜLÜ

11.06.2022/Cumartesi

Birinci Oturum
13.00-14.45
İşkence Kaynaklı Kas İskelet Sistemi Yaralanmalarına Yaklaşım
Op. Dr. Atilla Zenciroğlu

İkinci Oturum
15.00-16.45
İşkencenin Fiziksel Etkilerinin Belgelenmesinde Radyolojinin Yeri ve Olgu Sunumu
Prof. Dr. Gülay Altun - Nükleer Tıp Uzmanı
Doç. Dr. Özgür Sarıca-Radyolog

Üçüncü Oturum
17.00-18.45
Açlık Grevine Etik ve Tıbbi Yaklaşım, WKS Başvuruları ile Çalışma Pratikleri
Yrd. Doç. Dr. Hamiyet Yüce - Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

12.06.2022/Pazar

Birinci Oturum
11.00-12.45
İnsan Hakları İhlallerinde Sağlık Çalışanlarının Hukuki ve Etik Sorumlulukları
Prof. Dr. Ümit Ünüvar - Adli Tıp Uzmanı

İkinci Oturum
13.00-13.45
İnsan Hakları İhlallerinde Olay Yeri İncelemeleri
Prof. Dr. Ümit Biçer - Adli Tıp Uzmanı

Üçüncü Oturum
14.00-14.45
Adli Raporlar ve Belgeleme
Prof. Dr. Gürcan Altun - Adli Tıp Uzmanı.
Genel Değerlendirme ve Kapanış

- **5 Mart 2022** KHK ile ihraç edilenler ile ilgili kahvaltıya katılım sağlandı.
- **21 Mart 2022** Gezi Davasına katılım sağlandı. Süheyla Ağkoç katıldı.
- **23 Mart 2022** Cumartesi annelerinin devam eden davasına katılım sağlandı. Ümit Efe, Davut Arslan, Polat Yamaner katıldı.
- **6 Nisan 2022** Tarlabası Toplum Merkezinin faaliyeti durdurma ile ilgili duruşmasına katılım sağlandı. Ümit Efe, Polat Yamaner, Davut Arslan katıldı.
- **8 Nisan 2022** Hapishaneleri İzleme Heyeti 6 mahpusun Silivri Hapishanesinde intihara sürüklenmesi ve bir mahpusun yaşamını yitirmesi ile ilgili olayı yerinde incelemek üzere bir heyetle Silivri'ye giderek rapor hazırladı bu rapor basın ile paylaşıldı.
- **13 Nisan 2022** SPOT Kurumsal olarak ziyaret edildi. Ümit Efe, Polat Yamaner ve Davut Arslan katıldılar.
- **14 Nisan 2022** Tarlabası Toplum Derneğinin Varlık Davasına katılım sağlandı, öncesi bir basın açıklaması yapıldı. Ümit Efe, Polat Yamaner katıldı.
- **22 Nisan 2022** Gezi Davasına Süheyla Ağkoç ve Davut Arslan katıldılar.
- **9 Mayıs 2022** İnsan Hakları Derneği tarafından düzenlenen Ayşenur Zarakolu Düşünceye Özgürlük ödül jürisinde Ümit Efe yer aldı ve anısına düzenlenen bu etkinliğe katıldı.
- **9 Mayıs 2022** Hafıza Merkezi tarafından düzenlenen İnsan Hakları Savunucularının Korunması ile ilgili Sessiz Kalma başlıklı raporun ve genel eğilimlerin konuşulduğu yuvarlak masa toplantısına Ümit Efe katıldı.
- **10 Mayıs 2022** Hafıza Merkezi tarafından düzenlenen Sessiz Kalma rapor açıklaması ve Panel etkinliğine Davut Arslan katıldı.

TİHV İzmir Temsilciliği

- 17 Haziran 2021 tarihinde HDP il binasına yapılan ırkçı saldırıda Deniz Poyraz isimli parti çalışanının öldürülmesini protesto amacıyla HDP binası önünde yapılan basın açıklamasına tüm TİHV çalışanları katılım sağladı.
- 22 Haziran 2021 tarihinde AB Türkiye Delegasyonu Başkanı ve beraberindeki heyet ile İnsan Hakları Gündemi Derneği (İHGD), İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi, Mülteci Der ve TİHV'den temsilcilerin katılımıyla İHGD binasında yapılan, İzmir ve Ege Böl-

gesinde yaşanan insan hakları ihlallerinin konuşulduğu toplantıya TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.

- 24 Haziran 2021 tarihinde il binasına yönelik saldırı sonucu Deniz Poyraz'ın öldürülmesi nedeniyle TİHV İzmir Temsilciliği çalışanlarından ve Kurucular Kurulu üyelerinden oluşan bir heyet tarafından HDP İzmir İl Örgütüne taziye ziyareti yapıldı.
- 26 Haziran 2021 tarihinde İzmir Barosu, İzmir Tabip Odası (İTO), İHD İzmir Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İzmir Şubesi, İHGD, Hak İnisyatifi Derneği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği ve Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği ile birlikte "BM 26 Haziran İşkence ile Mücadele ve İşkence Görenlerle Dayanışma Günü" dolayısıyla ortak basın açıklaması yapıldı. Kıbrıs Şehitleri Caddesi Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde pandemi koşullarına dikkat edilerek gerçekleştirilen basın açıklamasına tüm vakıf çalışanları ile birlikte bazı gönüllüler ve başvurular katılım sağladı.
- 30 Haziran 2021 tarihinde Pozitif Yaşam Derneği TİHV İzmir temsilciliğini ziyaret etti. Ortak çalışmalar konusunda neler yapılabileceğinin konuşulduğu görüşmeye Habibe Güneş, Aytül Uçar ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- 2 Temmuz 2021 tarihinde İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri (İEDG) ve Alevi kurumları tarafından Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde Sivas Katliamı'nın 28. Yıl dönümü nedeniyle gerçekleştirilen anma toplantısına Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar katıldılar.
- 8 Temmuz 2021 tarihinde İEDG tarafından temel hak ve özgürlüklere yönelik baskılara, HDP İzmir İl binasına yapılan silahlı saldırıya ve açılan kapatma davasına karşı tepki göstermek üzere Gündoğdu Meydanı'nda yapılan mitinge katılım sağlandı.
- 13 Temmuz 2021 tarihinde İHD, ÖHD, ÇHD, TİHV ve Ege Tuhayder tarafından 299. gününde açlık grevlerine dikkat çekmek amacıyla Türkan Saylan Kültür Merkez önünde yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Aytül Uçar ve Habibe Güneş katılım sağladılar.
- 1 Eylül 2021 tarihinde İEDG tarafından "Dünya Barış Günü" nedeniyle Gündoğdu Meydanı'nda yapılan kitlesel basın açıklamasına TİHV çalışanları katılım sağladı.
- 3 Ekim 2021 tarihinde İHD Aydın Şubesi tarafından yapılan dayanışma kahvaltısına Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece katılım sağladılar. Daha sonra İHD Aydın Şubesi binasında farklı hak kategorilerinde çalışmalar

yürüten sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile insan hakları savunucularının korunmasına yönelik çalışmalar hakkında bilgi alış veriş yapıldı, iş birliği ve dayanışmanın olanakları üzerine konuşuldu.

- 16 - 17 Ekim 2021 tarihlerinde Habibe Güneş tarafından İzmir Barosu avukatlarına yönelik İstanbul Protokolü (İP) eğitimi verildi.
- 30 Ekim 2021 tarihinde İzmir Temsilciliği binasında “İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar” adlı belgeselin ham hâli film yönetmeni Yusuf Kenan Beysülen ve film ekibi ile birlikte izlenerek değerlendirme ve eleştiriler yapıldı. İzleme ve değerlendirme toplantısına Hanifi Kurt, Zeynep Özen, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katıldı.
- 8 Kasım 2021 tarihinde İzmir’in Buca ilçesinde yer alan Çevik Bir Meydanı’nın adının değiştirilmesi talebiyle aralarında TİHV’in de olduğu 38 sivil toplum kuruluşunun imzacı olduğu basın açıklamasına Coşkun Üsterci ve Habibe Güneş katılım sağladılar.
- 13 - 14 Kasım 2021 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik ortak yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde Habibe Güneş görev aldı.
- 27-28 Kasım 2021 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik ortak yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde Habibe Güneş görev aldı.
- 1 Aralık 2021 tarihinde son dönemde LGBTİ+ bireylere yönelik artan nefret saldırıları nedeniyle TİHV İzmir Temsilciliği’nde İzmir Barosu, İzmir Tabip Odası, İHD, Genç LGBTİ Derneği, İHGD, Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği, ÖHD ve ÇHD temsilcileri ile yapılan toplantıya Coşkun Üsterci, Habibe Güneş ve Aytül Uçar katıldılar.
- 4 - 5 Aralık 2021 tarihinde insan hakları alanında çalışan aktivistlere/savunuculara yönelik sürdürülen “İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimi”nin organizasyonunda Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece görev aldılar.
- 9 Aralık 2021 tarihinde yapımcılığını TİHV’in, yönetmenliğini Yusuf Kenan Beysülen’in üstlendiği “İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar” adlı belgesel filmin İzmir Galası ile birlikte 12. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Afiş Yarışması’nın ödül töreni ve kokteyli Fransız Kültür Merkezi salonunda gerçekleştirildi. Tüm TİHV çalışanları, bazı Kurucular Kurulu üyeleri, TİHV gönüllüleri ve bazı başvurular görev aldılar, katılım sağladılar.

- 10 Aralık 2021 tarihinde BM İnsan Hakları Günü nedeniyle İzmir Barosu, İTO, İHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi, İHGD, Hak İnisyatifi Derneği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği, Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından Alsancak’da 10 Ekim Anıtı ve Anma yerinde ortak bir basın açıklaması gerçekleştirildi. TİHV çalışanları açıklamaya etkin katılım sağladı.
- 10 Aralık 2021 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncüsü düzenlenen “Uluslararası Bir Arada Yaşam Zirvesi”nin “Demokrasi ve İnsan Hakları” başlıklı oturumunda Nilgün Toker konuşmacı olarak yer aldı.
- 10 Aralık 2022 tarihinde BM İnsan Hakları Günü ve Haftası vesilesiyle İzmir Dayanışma Akademisi’nin (İDA) video projesi Monokritik YouTube kanalında yapılan kısa röportajda Eylem Yıldız TİHV ve Dokümantasyon Merkezi’nin çalışmalarını anlattı.
- 11 Aralık 2021 tarihinde Radyo İzmir’de Prof. Dr. Erkan Sevinç tarafından yapılan “Her Şeyden Önce Sağlık” başlıklı programa konuk olarak katılan Habibe Güneş, insan hakları, işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonu vb. konularda söyleşi yaptı.
- 10 - 12 Aralık 2021 tarihleri arasında TİHV 12. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Programında yer alan belgesel filmlerin bir bölümünün fiziki gösterimleri İzmir’de Fransız Kültür Merkezi salonunda pandemi koşullarına özen gösterilerek gerçekleştirildi. Gösterimler sonrası üç ayrı yönetmenle söyleşiler yapıldı. Coşkun Üsterci, Hanifi Kurt ve TİHV gönüllüsü Cansu Kır aktif görev üstlendi.
- 12 Aralık 2021 tarihinde İHD İzmir Şubesi tarafından gerçekleştirilen dayanışma kahvaltısına TİHV’i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.
- 19 Aralık 2021 tarihinde cezaevlerine yönelik “19 Aralık Hayata Dönüş Operasyonu” sırasında yaşamını yitirenleri anmak üzere İHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi, ÇHD ÖHD İzmir Şubesi ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde ortak basın açıklaması yapıldı. Aytül Uçar, Habibe Güneş ve Coşkun Üsterci TİHV’i temsilen katılım sağladı.
- 22 Aralık 2021 tarihinde İzmir Güzelbahçe’de ırkçı bir kişi tarafından yakılarak öldürülen 3 Suriye vatan-dışı mültecinin ölümüne dair İHD İzmir Şubesi, Hak İnisyatifi, İHGD, Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği, Mülteci Der ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından İHD İzmir Şubesi binasında yapılan ortak basın açıklamasına Coşkun Üsterci katıldı.

- 22 Aralık 2021 tarihinde 4 yıldır birlikte mücadele yürüttüğümüz ve çok değerli çalışmalara birlikte imza attığımız sevgili arkadaşlarımız Hediye Aslı Davas, Hanifi Kurt, A. Serdar Tekin, Nermin Biter, Lülüfer Körükmez, Cansu Akbaş Demirel ve Zeynep Özen'in çalıştıkları projenin son bulması nedeniyle Mülkiyeli-ler Birliği lokalinde tüm TİHV İzmir Temsilciliği ekibi olarak birlikte bir akşam yemeği yenildi.
- 23 Aralık 2021 tarihinde ağır hasta mahpusların duru-muna dikkat çekmek üzere İHD İzmir Şubesi yönetici ve üyeleri tarafından yapılan nöbet eylemine destek amacıyla Coşkun Üsterci, Habibe Güneş, Aytül Uçar, Nermin Biter tarafından İHD İzmir Şubesi ziyaret edil-di.
- 15 Ocak 2022 tarihinde Halkların Köprüsü Derneğinin çağrısıyla İzmir Güzelbahçe'de ırkçı bir kişi tarafından yakılarak öldürülen 3 Suriye vatandaşı mülteci mezar-ları başında anıldı. İnsan hakları örgütlerinin ortak basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği de imzacı oldu. Anmaya TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.
- 19 Ocak 2022 tarihinde İEDG Alsancak Türkan Say-lan Kültür Merkezi önünde düzenlenen Hrant Dink anmasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları katılım sağ-ladı.
- 20 Ocak 2022 tarihinde Yaşamak Derneği'nden bir heyet TİHV İzmir Temsilciliğini ziyaret etti. Tanış-manın ardından iki kurum arasında iş birliği ve daya-nışma olanaklarının konuşulduğu toplantıda Habibe Güneş, Aytül Uçar ve Coşkun Üsterci bulundu.
- 24 Ocak 2022 tarihinde başvuru yakını Deniz Poyraz'ın katilinin yargılandığı davanın duruşmasına TİHV çalı-şanları olarak katılım sağlandı.
- 28 Ocak 2022 tarihinde İzmir'de son dönemde gerçek-leşen transfobik nefret saldırılarını protesto için Genç LGBTİ+, İHD İzmir Şubesi, İnsan Hakları Gündemi Derneği (İHGD) ve TİHV İzmir temsilciliği tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde yapı-lan ortak basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Eylem Yıldız ve Aytül Uçar katılım sağladı.
- 3 Şubat 2022 tarihinde İHD İzmir Şubesi, TİHV İzmir Temsilciliği, ÖHD İzmir Şubesi ve ÇHD İzmir Şubesi tarafından İHD Diyarbakır Şubesi'ne yönelik polis bas-kını ve şube yöneticisinin gözaltına alınmasını pro-testo amacıyla İHD İzmir Şubesi binasında bir basın toplantısı düzenledi. TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.
- 4 Şubat 2022 tarihinde TİHV İzmir Temsilciliğini ziya-ret eden Der Spiegel dergisi muhabiri Şebnem Arsu ile güncel insan hakları ihlalleri konusunda bir görüşme yapıldı. Görüşmede Coşkun Üsterci, Aslı Davas ve Ser-dar Tekin yer aldı.
- 8 Şubat 2022 tarihinde Kadın Koalisyonu tarafından gerçekleştirilen çevrim içi eğitim etkinliğinde Nilgün Toker "Katılım" konulu bir sunum yaptı.
- 11 Şubat 2022 tarihinde, Diyarbakır, Van ve Mardin Büyükşehir belediye eş başkanlarının görevden uzak-laştırılarak yerlerine kayyım atanmasını protesto için basın açıklaması yaparken polis müdahalesine maruz kalan ÖHD İzmir Şubesi ve ÇHD İzmir Şubesi üyeleri avukatlar hakkında açılan davanın İzmir 8. Asliye Ceza Mahkemesinde görülen duruşmasına Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece gözlemci olarak katıldı.
- 13 Şubat 2022 tarihinde Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği'nin Genel Kurulu'na TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.
- 15 Şubat 2022 tarihinde İEDG tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde "zamlar geri alınsın geçinemiyoruz" başlıklı bir basın açıklaması düzenledi. Etkinliğe tüm TİHV çalışanları katılım sağ-ladı.
- 18 Şubat 2022 tarihinde ÖHD İzmir Şubesi tarafından yapılan çağrı ile İzmir Barosu önünde Aysel Tuğluk ve diğer hasta mahpusların durumuna dikkat çeken bir basın açıklaması yapıldı. Etkinliğe Habibe Güneş, Aslı Davas, Coşkun Üsterci ve Serdar Tekin katılım sağ-ladı.
- 24 Şubat 2022' tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi Kentsel Adalet ve Eşitlik Şube Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Mülteci Masası'nın mültecilerin kentsel haklara eşit erişimini artırmaya yönelik gerçekleştirdiği çalışmaların aktarıldığı ve insan hakları örgütleri ile iş birliğini güçlendirmek üzere yapılabileceklerin konuşulduğu Havagazı Fabrikası'nda gerçekleştirilen toplantıya TİHV'i temsilen Aytül Uçar katıldı.
- 1 Mart 2022 tarihinde İEGD tarafından Alsancak Tür-kan Saylan Kültür Merkezi önünde Rusya'nın Ukray-na'ya saldırısını ve yaşam hakkı ihlallerini protesto için yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar katıldı.
- 4 Mart 2022 tarihinde İTO Aile Hekim Komisyonu Başkanı ve TTB Aile Hekimliği Kolu sekreteri Dr. Sibel Uyan'a ceza sözleşmesine dayanarak verilen görevden uzaklaştırma cezasını protesto amacıyla İTO ve SES İzmir Şubesi tarafından il sağlık müdürlüğü önünde yapılan basın açıklamasına dayanışma amacıyla Coş-kun Üsterci, Habibe Güneş ve Aslı Davas katıldılar.
- 5 Mart 2022 tarihinde Nilgün Toker İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında düzenlenen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kongresi'nde "ayrımcılık atölyesi" gerçekleştirdi.

- 8 Mart 2022 tarihinde Kadınlar Günü nedeniyle yapılan gece yürüyüşüne tüm TİHV’li kadınlar katılım sağladı.
- 11 Mart 2022 tarihinde İTO ve diğer sağlık meslek örgütleri tarafından Covid-19 pandemisinin ikinci yılının tamamlanması nedeniyle İzmir İl Sağlık Müdürlüğü önünde yapılan basın açıklamasına Habibe Güneş ve Coşkun Üsterci katıldı.
- 13 Mart 2022 tarihinde Nehir Bilece, Coşkun Üsterci, Günseli Kaya ve Dilan Ateş, İHS Ege Dayanışma Grubu adına Denizli’de insan hakları savunucusu birey ve STK’lar ile bir toplantı yaptılar.
- 14 Mart 2022 tarihinde trans kadınları nefret saldırı sonucu yaralayan saldırganın yargılandığı davanın ilk duruşması öncesi Genç LGBTİ+ Derneği tarafından İzmir Adliyesi önünde yapılan basın açıklamasına TİHV’i temsilen Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece katıldılar. Daha sonra duruşmaya gözlemci olarak katıldılar.
- 14 Mart 2022 tarihinde İTO ve SES İzmir Şubesi tarafından zorla kaybedilen ve öldürülen sağlık çalışanlarını anmak amacıyla yapılan basın açıklaması ve denize karanfil bırakma etkinliğine Habibe Güneş ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- 15 Mart 2022 tarihinde İTO tarafından İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde gerçekleştirilen “G(ö)rev”deyiz eylemine ve basın açıklamasına dayanışma amacıyla Habibe Güneş ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- 15 Mart 2022 tarihinde DİSK tarafından “Emeğimizi, haklarımızı, geleceğimizi ezdirmeyeceğiz” sloganıyla İzmir Cumhuriyet Meydanı’nda yapılan mitinge Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar katıldı.
- 16 Mart 2022 tarihinde İEDG tarafından Halepçe, Gazi ve İstanbul Üniversitesi katliamlarında ölenleri anmak üzere yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Aytül Uçar ve Eylem Yıldız katıldılar.
- 24 Mart 2022 tarihinde Hrant Dink Vakfı tarafından İzmir’de Hava Gazı Fabrikası konferans salonunda düzenlenen “Medyada Nefret Söylemi Sunumu ve Kapsayıcı Dil Eğitimi”ne Eylem Yıldız katıldı.
- 30 Mart 2022 tarihinde hasta mahpuslar ile dayanışma amacıyla İzmir Barosu’nda nöbet eylemi yapan mahpus yakınları Coşkun Üsterci ve Habibe Güneş tarafından ziyaret edildi.
- 1 Nisan 2022 tarihinde Ege Çevre Platformu (EGEÇEP) Gençlik Meclisi tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde İkizköy ile dayanışma amacıyla yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci katıldı.
- 3 Nisan 2022 tarihinde İEDG tarafından İzmir Gündoğdu Meydanında yapılan pahalılık ve yoksulluğa karşı basın açıklamasına Coşkun Üsterci katıldı.
- 9 – 10 Nisan 2022 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik orta yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde Habibe Güneş görev aldı.
- 15 Nisan 2022 tarihinde Aytül Uçar ve beş insan hakları savunucusu hakkında “görevi yaptırmamak için direnme, kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtarla rağmen kendiliğinden dağılmama ve kamu görevlisine yönelik olarak hakaret” iddiasıyla İzmir 49. Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılan davanın ilk duruşması öncesinde ÇHD İzmir Şubesi, Hak İniyatı Derneği, İzmir Halkevleri, Halkların Köprüsü Derneği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği, İHD İzmir Şubesi, İHGD, ÖHD İzmir Şubesi ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından ortak basın açıklaması yapıldı ve ardından duruşma izlendi. TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları katılım sağladı.
- 16 Nisan 2022 tarihinde İHD İzmir Şubesi tarafından gerçekleştirilen “İnsan Hakları Mücadelesi’nde Yeni Yöntem Arayışları ve Yeniden Yapılanma” başlıklı çalıştayda Coşkun Üsterci ve Lülüfer Körükmez birer sunum yaptılar.
- 16 – 17 Nisan ve 2022 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde Habibe Güneş görev aldı.
- 23 Nisan 2022 tarihinde İnsan Hakları Savunucuları Bölge Dayanışma Grupları sorumlularına yönelik yapılan izleme ve belgeleme eğitimi ile sosyal etkinliklerin organizasyonunda Nehir Bilece, Coşkun Üsterci, Serdar Tekin ve Aslı Davas görev aldı.
- 25 Nisan 2022 tarihinde Gezi parkı davasında mahkemenin insan hakları savunucuları hakkında verdiği ağır ve kabul edilemez cezaları protesto için aynı gün akşam saatlerinde İzmir Barosu tarafından yapılan acil nöbet eylem çağrısına TİHV’i temsilen Coşkun Üsterci katıldı.
- 26 Nisan 2022 tarihinde Gezi parkı davası kararlarını protesto için İEDG tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde yapılan kitlesel basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları katılım sağladı.
- 27 Nisan 2022 tarihinde yeni seçilen yönetim kurulu’nu kutlamak amacıyla TİHV İzmir Temsilciliği tarafından İTO’ya bir ziyaret gerçekleştirildi. Heyette Coşkun Üsterci, Nilgün Toker ve Habibe Güneş yer aldı.

- 27 Nisan 2022 tarihinde Gezi Parkı davası kararlarını protesto için Mimarlar Odası İzmir Şubesi önünde yapılan nöbet eylemine Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 28 Nisan 2022 tarihinde Gezi Parkı davası kararlarını protesto için İzmir Barosu önünde yapılan nöbet eylemine Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 29 Nisan 2022 tarihinde HDP çalışanı ve başvuru yakını Deniz Poyraz'ın katilinin yargılandığı davanın duruşmasına Coşkun Üsterci ve Habibe Güneş katılım sağladı.
- 29 Nisan 2022 tarihinde Gezi Parkı davası kararlarını protesto için İTO önünde yapılan nöbet eylemine Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 6 Mayıs 2022 tarihinde HDP Genel Merkezi önünde milletvekillerinin ve parti üyelerinin kolluk görevlileri tarafından tehdit edilmeleri ve fiziki şiddete maruz kalmalarını protesto için İEDG tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde yapılan kitlesel basın açıklamasına Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar katıldı.
- 6 Mayıs 2022 tarihinde Gezi Parkı davası kararlarını protesto için Mimarlar Odası İzmir Şubesi önünde yapılan nöbet eylemine Coşkun Üsterci ve Feride Aksu Tanık katılım sağladı.
- 12 Mayıs 2022 tarihinde Selçuk Belediyesi'nin ev sahipliğinde Sıfır Ayrımcılık Derneği tarafından yüz yüze düzenlenen "Başka Bir Siyaset Okulu" başlıklı etkinlikte Nilgün Toker konuşmacı olarak yer aldı ve "Eşitlik" konulu bir sunum yaptı.
- 13 Mayıs 2022 tarihinde aralarında Aytül Uçar'ın da olduğu insan hakları savunucusu üç kadın hakkında "Cumhurbaşkanına hakaret" iddiasıyla İzmir 41. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın ilk duruşması öncesinde ÇHD İzmir Şubesi, Hak İnisiyatifi Derneği, İzmir Halkevleri, Halkların Köprüsü Derneği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği, İHD İzmir Şubesi, İHDG, ÖHD İzmir Şubesi, TİHV İzmir Temsilciliği tarafından ortak basın açıklaması yapıldı ve ardından duruşma izlendi. Nehir Bilece, Coşkun Üsterci, Habibe Güneş, Aslı Davas ve Serdar Tekin katılım sağladı.
- 19 Mayıs 2022 tarihinde Nilgün Toker İHD İnsan Hakları Akademisi programı kapsamında çevrim içi olarak yapılan oturumda "İnsan hakları kavramının temelleri" başlıklı bir sunum yaptı.
- 21 - 22 Mayıs 2022 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik ortak yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde Habibe Güneş görev aldı.

- 28-29 Mayıs 2022 tarihlerinde İzmir Barosu, İTO ve TİHV tarafından avukatlara yönelik yapılan İstanbul Protokolü (İP) eğitiminde TİHV gönüllüleri Dr. Yase-min Akdöl ve Psg. Ayla Bilir görev aldı.

TİHV Van Temsilciliği

- 03.06.2021 tarihinde Van Gürpınar Yurtbaşı köyüne Gezici Ekip ziyareti gerçekleştirildi.
- 08.06.2021 tarihinde İsveç Büyükelçiliği tarafından gerçekleştirilen ve bölgede yaşanan hak ihlallerinin konuşulduğu toplantıya katılım sağlandı.
- 18 Haziran 2021 tarihinde İzmir HDP binası baskını sonucu hayatını kaybeden Deniz Poyraz ile ilgili Van Barosu, ÖHD, KESK, Van Hakkâri Tabip Odası ile ortak basın açıklaması gerçekleştirildi.
- 18 Haziran 2021 tarihinde İzmir HDP binası baskını sonrası Van HDP il örgütü ziyaret edildi.
- 31 Temmuz 2021 tarihinde Konya Meram'da gerçekleşen katliam sonrası emek ve demokrasi platformu ile ortak basın açıklaması gerçekleştirildi.
- 07.08.2021 tarihinde Van Başkale Esenyamaç köyünde gerçekleşen sel felaketinden dolayı Van Barosu, Van Hakkâri Tabip Odası, KESK, TMMOB, ÇEVDER ve İHD ile ortak ziyaret gerçekleştirildi.
- 3 Eylül 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanı İlgi Rehabilitasyon Merkezini ziyaret etti.
- 13 Eylül 2021 tarihinde Serhat Göç Derneği vakfımızı ziyaret etti.
- 20 Eylül 2021 tarihinde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Doğu Anadolu Saha Koordinatörlüğü vakfımızı ziyaret etti.
- 28 Eylül 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanı sosyal destek kapsamında İlgi Rehabilitasyon Merkezini ziyaret etti.
- 29 Eylül 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği Doğu Anadolu Saha Koordinatörlüğünün öncülüğünde ildeki sivil toplum örgütleri ile tanışma toplantısına katılım sağlandı.
- 8 Ekim 2021 tarihinde Hollanda Büyükelçiliğinden bir heyet vakfımızı ziyaret etti.
- 20 Ekim 2021 tarihinde Van Dil Kültür ve Sanat Araştırmaları Derneği (ARSİSA) vakfımızı ziyaret etti.
- 21 Ekim 2021 tarihinde Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği Doğu Anadolu Saha Koordinatörü ve Ankara Koruma Birimi vakfımızı ziyaret etti.

- 21 Ekim 2021 tarihinde Hayata Destek Derneği Batman Temsilciliği vakfımızı ziyaret etti.
- 25 Ekim 2021 tarihinde Van Barosunda F Tipi Cezaevleri için düzenlenen basın açıklamasına katılım sağlandı. Süren eylem etkinlik yasakları gerekçe gösterilerek güvenlik güçleri tarafından engellenen basın açıklaması sonrası Temsilcilik sekreterimiz Sevim Çiçek ve başvuru hekimimiz Hüseyin Yaviç gözaltına alınmışlardır.
- 25 Ekim 2021 tarihinde Van Hakkâri Tabip Odası tarafından düzenlenen basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 26 Ekim 2021 tarihinde İHD Van Şubesi ve HDP İl Başkanlığı vakfımızı ziyaret etti.
- 27 Ekim 2021 tarihinde devam eden eylem ve etkinlik yasakları ile ilgili Mezopotamya Haber Ajansına röportaj verildi.
- 27 Ekim 2021 tarihinde Star Kadın Derneği vakfımızı ziyaret etti.
- 28 Ekim 2021 tarihinde TUHAY-DER vakfımızı ziyaret etti.
- 28 Ekim 2021 tarihinde ARSİSA vakfımızı ziyaret etti.
- 3 Kasım 2021 tarihinde Van Barosunda Eylem ve Etkinlik Yasağı için düzenlenen toplantıya katılım sağlandı. Toplantı öncesi basına bilgilendirme yapıldı.
- 5 Kasım 2021 tarihinde Tutuklu ve Hükümlü Aileler ile Yardımlaşma Derneği (TUHAYDER) ziyaret edildi.
- 8 Kasım 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için Lider Kadın Derneği ziyaret edildi.
- 15 Kasım 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkanlığı ziyaret edildi.
- 15 Kasım 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için Star Kadın Derneği ziyaret edildi.
- 16 Kasım 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için Van İşitme Engelliler ve Aileleri Derneği ziyaret edildi.
- 19 Kasım 2021 tarihinde Türkiye'nin mülteci müdahalesinin 2022 yılı planlamasını ele almak ve tartışmak üzere 2022 Sektörler Arası Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) İstişare Toplantısına katılım sağlandı.
- 19 Kasım 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanının hizmet haritası oluşturması için KAMER Vakfı ziyaret edildi.
- 22 Kasım 2021 tarihinde Van Kadın Platformunun düzenlediği 25 Kasım Paneline katılım sağlandı.
- 10 Aralık İnsan Hakları Haftası kapsamında 10-17 Aralık günleri arasında billboard çalışması gerçekleştirildi.
- 11 Aralık 2021 tarihinde ÖHD Van Ofisinin açılış etkinliğine katılım sağlandı.
- 12 Aralık 2021 tarihinde İnsan Hakları Haftası kapsamında TTB, TİHV, İHD, Van Barosu ortaklığında İnsan Hakları konulu panel gerçekleştirildi.
- 17 Aralık 2021 tarihinde TİHV tarafından hazırlanan İnsanlığa Gönderilmiş Mektuplar isimli filmin gösterimi gerçekleştirildi.
- 18-19 Aralık 2021 tarihinde Film festivali kapsamında 11 filmin gösterimi gerçekleştirildi.
- 23 Aralık 2021 tarihinde sosyal hizmet uzmanımız Fevzi Şengül Ortaokulunu ziyaret etmiştir.
- 08.01.2022: Van Hakkâri Tabip Odası, KESK Van Şubeler Platformu, Genel İş Van Şubesi ve TMMOB Van İl Koordinasyon Kurulu tarafından yapılan "KHK'ler iptal edilsin. OHAL Komisyonu Kapatılsın. OHAL ve Kayyım Rejimine Hayır" basın açıklaması sonrası temsilciliğimiz ziyaret edildi.
- 09.01.2022: Van Barosunda oturma eylemi yapan hasta mahpusların aileleri Tuhay-Der ile birlikte temsilciliğimizi ziyaret etti.
- 11.01.2022: Van Hakkâri Tabip Odası, İHD, ÖHD, STAR Kadın Derneği ile birlikte Gazeteci Oktay Candemir'e yönelik tehditlere karşı basın açıklaması yapıldı.
- 12.01.2022: UNHCR Doğu Anadolu Bölge Ofisinin düzenlediği Kurumlar Arası Aylık Koordinasyon Toplantısına katılım sağladık.
- 14.02.2022: UNHCR Doğu Anadolu Bölge Ofisinin düzenlediği Kurumlar Arası Aylık Koordinasyon Toplantısına katılım sağladık.
- 14.02.2022: 8 Şubat 2022'de Van Bölge Hastanesi önünde TTB'nin G(ö)REV eylemi basın açıklamasını yapmak isterken gözaltına alınan başvuru hekimlerimize(Ayfer, Hüseyin) Van Kadın Platformu geçmiş olsun ziyaretinde bulundu.
- 17.02.2022: UNHCR Ankara Bölge Ofisinin Van Ticaret Sanayi Odasında düzenlediği Mülteci Hakları ve Tercümanla Çalışma Yöntemleri eğitimine katılım sağladık.
- 21.02.2022: 22.Şubat.2022 tarihinde yargılama süreci başlayacak olan İHD Eş başkanı Öztürk Türkdogan'a destek için İHD Van Şubesi ile ortak basın açıklaması düzenlendi.

- 23.02.2022: Van'da faaliyet gösteren Arsisa Dil ve Araştırma Kültür Merkezi tarafından kürtçe dil kursunu başarıyla tamamlayan kursiyerlerin belge alma merasimine davet üzerine katılım sağladık.
- 27.02.2022: Yüzüncü Yıl Üniversitesinde okuyan BASK-DER (Bilim Antropoloji Sanat Kültür Derneği) üyesi öğrencilerin 25.02.2022 tarihinde gözaltına alınması üzerine TİHV Genel Sekreteri Coşkun Üsterci ve İHD Genel Sekreteri Hüseyin Küçükbalaban'ın katılımıyla İHD Van Şubesinde öğrencilerin serbest bırakılmasına yönelik çağrı yapılarak basın açıklaması yapıldı.
- 09.03.2022: İstanbul merkezli Mülteci Hakları Merkezinin Van'da açmayı planladığı merkez için vakıf ile görüşmeye geldiler. Konuya dair görüş alışverişinde bulunuldu.
- 15.03.2022: IPPNW Nükleer Karşıtı Doktorlar vakfımızı ziyaret etti.
- 30.03.2022: Muş eski İHD Başkanı Tarık Güneş'in Muş'ta yapılan duruşmasına katılım sağladık.
- 08.04.2022 tarihinde KÖVED (Kadına Özgürlük ve Eşitlik Derneği) vakfımızı ziyaret etti. Kurumların faaliyetlerine yönelik karşılıklı görüş alışverişi yapıldı.
- 19.04.2022 tarihinde Tuhay-Der öncülüğünde Van Cezaevi kampüsü önünde hasta tutsaklar ile ilgili yapılması planlanan basın açıklamasına katılım sağlandı. Basın açıklamasına izin verilmemesi üzerine Tuhay Der Van şubesinde basın açıklaması yapıldı.
- 21.04.2022: Lider Kadın Derneğinin organize ettiği Van ilindeki tüm sivil toplum örgütlerinin psikologlarının katıldığı tanışma toplantısına katılım sağladık.
- 22.04.2022 tarihinde 1 Mayıs İşçi Bayramı Mitingi çalışmaları kapsamında kurumlardan oluşan tertip komitesi vakfımızı ziyaret edip çalışmalar hakkında bilgilendirme yaparak miting için destek talebinde bulundu.
- 26.04.2022 tarihinde Mebya Der Van şubesi ziyaret edilerek vakfımızın çalışmaları hakkında bilgilendirme yapıldı.
- Ankara'da HDP genel merkezi önünde HDP Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın polis tarafından tehdit edilmesine yönelik Van'da bulunan 36 STK, siyasi parti ile ortaklaşa kınama mesajı 08.05.2022 tarihinde basın ile paylaşıldı. 09.05.2022 tarihinde saat 17:00'da HDP Van il yönetimi ziyareti planlandı.
- 10.05.2022: Uluslararası Af Örgütü vakfımızı ziyaret etti. Vakfın çalışmaları hakkında bilgilendirme yapıldı.
- 12.05.2022: UNHCR Doğu Anadolu Bölge Ofisinin düzenlediği Kurumlararası Koordinasyon Toplantısına katılım sağladık.

MALÎ RAPOR

TAHMİNİ BÜTÇE

A. GELİRLER	38.748.762,37
1. Proje Bağışları	38.657.421,37
1.1. Temel Faaliyet	12.914.743,27
Birleşmiş Milletler İşkence Görenler Gönüllü Fonu	536.508,00
Norveç Büyükelçiliği	1.517.000,00
İsveç Kalkınma Ajansı	10.861.235,27
1.2. Diğer Proje Bağışları ve Katkıları	25.742.678,10
Avrupa Birliği - İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi	21.176.406,10
Sigrid Rausing Trust	3.075.776,00
Sigrid Rausing Trust (rezerv olarak)	904.640,00
İsviçre Savaş Travması Vakfı	585.856,00
2. Diğer Gelirler	91.341,00
Diğer Bağışlar	38.058,75
Kira Gelirleri	53.282,25
B. GİDERLER	38.383.014,31
1. Proje ve Katkıların Harcamaları	38.383.014,31
1.1. Temel Faaliyet	12.959.120,21
1.1.1. Ücretler	6.767.356,18
1.1.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	6.191.764,03
1.2. İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi	21.176.406,10
1.2.1. Ücretler	6.686.161,20
1.2.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	14.490.244,90
1.3. Tedavi ve Rehabilitasyon Faaliyetlerinin Sürdürülmesi ve Güçlendirilmesi (Sigrid)	3.075.776,00
1.3.1. Ücretler	1.630.161,28
1.3.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	1.445.614,72

1.4. Cizre Referans Merkezi Faaliyetlerinin Sürdürülmesi (İsviçre Savaş Travması Vakfı)	585.856,00
1.4.1. Ücretler	515.553,28
1.4.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	70.302,72
1.5. Van Referans Merkezi Faaliyetlerinin Sürdürülmesi (Basel)	585.856,00
1.5.1. Ücretler	585.856,00
1.5.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	0,00

GELİR GİDER FARKI**365.748,05**

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

31.12.2021 TARİHLİ GELİR TABLOSU (TL)

	(Önceki Dönem)	Cari Dönem
A- BRÜT SATIŞLAR	6.263.458,60	15.942.373,40
3- Bağış ve Yardımlar	5.974.366,82	15.646.674,66
4- Diğer Gelirler	289.091,78	295.698,74
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	0,00	0,00
1- Satıştan İadeler (-)	0,00	0,00
2- Satıştan İskontolar (-)	0,00	0,00
3- Diğer İndirimler (-)	0,00	0,00
C- NET SATIŞLAR	6.263.458,60	15.942.373,40
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	0,00	0,00
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	6.263.458,60	15.942.373,40
E- FAALİYET GİDERLERİ	-7.842.061,98	15.780.128,43
3- Amaca Yönelik Giderler (-)	-7.842.061,98	15.780.128,43
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	-1.578.603,38	162.244,97
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	1.619.894,11	627.611,07
3- Faiz Gelirleri	64.292,87	84.080,00
7- Kambyo Karları	1.555.601,24	543.531,07
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	-75.130,77	26.212,23
4- Kambyo Zararları (-)	-75.130,77	26.212,23
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	0,00	0,00
1- KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	0,00	0,00
2- UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	0,00	0,00
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	-33.840,04	763.643,81
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	0,00	0,00
1- Önceki Dönem Gelir ve Karları	0,00	0,00
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	0,00	0,00
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	-416.401,01	0,00
1- Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0,00	0,00
2- Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-416.401,01	0,00
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0,00	0,00
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	-450.241,05	763.643,81
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜK. KARŞILIKLARI (-)	0,00	0,00
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	-450.241,05	763.643,81

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

31.12.2021 TARİHLİ BİLANÇOSU (TL)

AKTİF(VARLIKLAR)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)
I- DÖNEN VARLIKLAR	13.803.044,37	17.243.230,91
A- Hazır Değerler	13.169.743,63	16.514.586,66
1- Kasa	4.979,90	12.235,66
3- Bankalar	13.164.763,73	16.502.351,00
B- Menkul Kıymetler	0,00	0,00
C- Ticari Alacaklar	11.177,56	11.177,56
5- Verilen Depozito ve Teminatlar	11.177,56	11.177,56
D- Diğer Alacaklar	2.147,46	2.147,46
5- Diğer Çeşitli Alacaklar	2.147,46	2.147,46
E- Stoklar	394.752,54	356.713,18
7- Verilen Sipariş Avansları	394.752,54	356.713,18
G- Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	141,06	141,06
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	141,06	141,06
2- Gelir Tahakkukları	0,00	141,06
H- Diğer Dönen Varlıklar	225.082,12	358.464,99
5- İş Avansları	8.017,76	7.405,93
6- Personel Avansları	217.064,36	351.059,06
II- DURAN VARLIKLAR	1.760.904,25	2.414.641,16
A- Ticari Alacaklar	6.387,13	32.719,05
5- Verilen Depozito Ve Teminatlar	6.387,13	32.719,05
B- Diğer Alacaklar	0,00	0,00
C- Mali Duran Varlıklar	0,00	0,00
D- Maddi Duran Varlıklar	1.708.552,83	2.297.457,82
3- Binalar	1.097.694,85	1.097.694,85
6- Demirbaşlar	610.857,98	1.199.762,97
E- Maddi Olmayan Duran Varlıklar	43.339,29	81.839,29
1- Haklar	25.925,07	64.425,07
5- Özel Maliyetler	17.414,22	17.414,22
G- Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	2.625,00	2.625,00
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.625,00	2.625,00
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	15.563.948,62	19.657.872,07

PASİF(KAYNAKLAR)		
	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)
I- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	326.498,83	431.174,94
A- Mali Borçlar	0,00	0,00
B- Ticari Borçlar	33.654,29	4.089,12
1- Satıcılar	33.654,29	4.089,12
C- Diğer Borçlar	0,00	0,00
4- Personele Borçlar	0,00	0,00
F- Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	292.844,54	427.085,82
1- Ödenecek Vergi ve Fonlar	100.692,82	159.174,59
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	131.419,24	267.911,23
4- Ödenecek Diğer Yükümlülükler	60.732,48	0,00
III-ÖZ KAYNAKLAR	15.237.449,79	19.226.697,13
A- Ödenmiş Sermaye	679,43	679,43
1- Sermaye	679,43	679,43
C- Kar Yedekleri	10.600.363,98	13.825.967,51
5- Özel Fonlar	10.600.363,98	13.825.967,51
D- Geçmiş Yıllar Karları	6.594.249,33	6.594.249,33
1- Geçmiş Yıllar Karları	6.594.249,33	6.594.249,33
E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.507.601,90	1.957.842,95
1- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.507.601,90	-1.957.842,95
F- Dönem Net Karı(Zararı)	-450.241,05	763.643,81
1- Dönem Net Karı	0,00	763.643,81
2- Dönem Net Zararı (-)	-450.241,05	0,00
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	15.563.948,62	19.657.872,07

TİHV Genel Merkezi

Kültür Mah. Mithatpaşa Caddesi No: 49/11 6. Kat
06420 Kızılay, ANKARA
Telefon : +90 (312) 310 66 36
Faks : +90 (312) 310 64 63
E-posta : tihv@tihv.org.tr

TİHV Diyarbakır Temsilciliği

Yenişehir Mah. Prof. Dr. Selahattin Yazıcıoğlu Cad.
Oryıl My Office A-Blok No: 10-A Daire: 50 Kat: 14
21100 Yenişehir, DİYARBAKIR
Telefon : +90 (412) 228 26 61
Faks : +90 (412) 228 24 76
E-posta : diyarbakir@tihv.org.tr

TİHV İstanbul Temsilciliği

Bozkurt Mah. Türkbeyi Sokak Ferah Apt. No:113/6
34375 Kurtuluş-Şişli, İSTANBUL
Telefon : +90 (212) 249 30 92
Faks : +90 (212) 293 43 33
E-posta : istanbul@tihv.org.tr

TİHV İzmir Temsilciliği

Alsancak Mah. 1471. Sokak, Kenet 1 Sitesi No:1/1-2
35220 Konak, İZMİR
Telefon : +90 (232) 463 46 46
Faks : +90 (232) 463 91 47
E-posta : izmir@tihv.org.tr

TİHV Cizre Referans Merkezi

Dicle Mahallesi, Nurullah Caddesi No: 63 / 1
73200 Cizre, ŞIRNAK
Telefon : +90 (486) 616 86 07
Faks : +90 (486) 616 86 10
E-posta : cizre@tihv.org.tr

TİHV Van Temsilciliği

Şerefiye Mahallesi, Santral 6. Sokak
Haydaroğlu İş Merkezi B – Blok No: 24/25 Kat: 2
65100 İpekyolu, VAN
Telefon : +90 (432) 214 11 37
Faks : +90 (432) 215 12 61
E-posta : van@tihv.org.tr